

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
LJUBLJANA,
KNAFLJEVA ULICA 87EV. 8
TELEFON 31.22 do 31.28

ROKOPISI SE NE VRACAJO

IZHAJA VSAK DAN RAZEN
PONEDELJKA

SLOVENSKI POROČEVALEC

INTEGRATNI ODDELEK
LJUBLJANA,
SELENBURGOVA ULICA 87. 8
TELEFON 33-32, 33-33
POST. CEKOVNI RACUN
V LJUBLJANI 67. 11.739
OGLASI PO CENIKU
MESEČNA NAROČNINA
40 DIN

Sodelovanje ljudstva pri novi ustavi

Kakor so naše ljudske množice z znojem in s krvjo pisale temeljna načela naše nove ustave v preteklih letih borbe, tako bodo tudi sedaj poklicane, da sodelujejo, preden bo dana ustava dokončna vsebina in oblika. Načrt ustave bo razgrnjen na vpogled ljudstvu, da se z njim seznanijo in po potrebi stavi svoje predloge za izpopolnitev. Nikdar več se ne sme ponoviti to, kar se je zgodilo v stari Jugoslaviji, ko je bila ustava narodov vsiljena, vsiljena od zgoraj pač zato, ker je vsebovala celo vrsto protiljudskih določb, ki bi jih ljudstvo nikdar ne sprejelo, če bi bilo vprašano. Naša ljudska oblast pa prav zato, ker je ljudska, želi, da tudi pri sestavljanju ustave aktivno sodelujejo najširše plasti naših narodov, tako da bo nova ustava kot plod skupnih naporov in množičnega sodelovanja resnično ljudska ustava.

Ko bomo tako kovali našo bodočo ustavo, temelj naše nove državne skupnosti, si priključimo v spomin ustavno življenje stare Jugoslavije, njegove grehe in napake, ki so privedle državo do razpada. To spoznanje nam bo pomagalo pri izbiri novih, resnično demokratičnih načel, pokazalo nam bo pa tudi visoko državno pravno vrednost pridobitve naše narodno osvobodilne borbe, pridobitve, ki bodo, sprejete v ustavo, dokončno izoblikovale naš novi tip države — pristno demokratično federativno ljudsko republiko Jugoslavijo.

Sporodno z razpadom avstro-ogrske monarhije je dobivala ideja državne skupnosti jugoslovanskih narodov življenjske oblike. V krfski deklaraciji, v skopjski ženevske konference itd. je bilo postavljeno kot temelj te skupnosti načelo enakopravnosti treh jugoslovanskih narodov.

Toda velsrbski gospodi se je posrečilo, da je kmalu v polni meri prodrlo načelo nasilnega centralizma, to je nadoblasti srbske monarhistične klike nad srbskimi in ostalimi narodi. To načelo je bilo sprejeto v prvo jugoslovansko ustavo — Vidovdanske ustavo, ki je bila sprejeta dne 28. junija 1921. Člen 70. te ustave je izključil avtonomijo posameznih jugoslovanskih narodov. Vidovdanska ustava je s tem do kraja pogazila načelo samoodločbe narodov. Skupaj z drugimi jugoslovanskimi narodi tudi naš slovenski narod ni imel možnosti, da samostojno odloči o obliki vladavine v državi. Zaradi izdajstva domače reakcije, ki se je zvezala z velsrbskimi monarhisti, je bil postavljen pred izvršeno dejstvo: Kraljevino SHS. — Sam sprejem ustave je namreč pomenil grobo kršitev osnovnih demokratičnih pravic jugoslovanskih narodov. Ustava je bila izglasovana v narodni skupščini s pičlo večino 27 glasov ob odsotnosti 161 poslancev, to je večine hrvaških, slovenskih in dela srbskih poslancev.

Vidovdanska ustava ni poznala dvodomnega sistema narodnega predstavnstva, marveč samo en dom: narodno skupščino, v katero je bil na 50.000 prebivalcev izvoljen en poslanec. Ker je bilo število srbskih poslancev največje, so odločali oni, odločali tudi pri reševanju življenjskih vprašanj slovenskega naroda, in to čisto na škodo našega naroda, tudi ne v korist srbskega naroda, temveč le v svojo korist.

Vidovdanska ustava ni poznala ženske volivne pravice, je odrekala volivno pravico mladini in tudi voljaki niso imeli volivne pravice. Ni torej priznavala pravice do sodelovanja pri vodstvu države večini ljudstva, osebno pa ne onemu delu, ki mu je poverjena skrb za obrambo države — vojski. Kako naj bi se armada, tako okrnjena v svojih osnovnih političnih pravicah, borila za obstoj države, ki ji te pravice odrekala?

Vidovdanska ustava je postavila na čelo države kralja in mu dala obsežne predprave: on je imenoval vse uradnike, tudi ministrice.

Poravnajte naročnino!

nistre in visoke vojaške funkcije, on je sklepal pogodbe s tujimi državami, imel pravico napovedati vojno in skleniti mir, pravico pomolčenja, predvsem pa tudi pravico razpustiti narodno skupščino. Tudi zakonom, ki jih je izglasovala skupščina, je mogel kralj odreči pristanek, kar je pomenilo, da ti zakoni niso obveljali. Kralj je imel torej celo vrsto čisto srednjeveških predprav absolutističnih vladarjev, kar je v ostrem nasprotju z demokratičnimi pravicami ljudstva. Zgodovina jugoslovanskih narodov med obema svetovnjima vojnama, predvsem zgodovina 6. januarke diktature nam daje dokaz, da so jugoslovanski vladarji te svoje nedemokratične pravice neprestano zlorabljali, čeprav je Aleksander I. ob proglasitvi »ujedinjenja« Jugoslavije dne 1. decembra 1918 slovesno izjavil: »Ostalo bom zvest velikim ustavnim, parlamentarnim in obče demokratičnim na splošno volivni pravici slovenskim osnovam.«

Vidovdanska ustava je sicer vsebovala vrsto določb o osnovnih državljskih pravicah. Mi pa vemo, da so bile te samo na papirju, kajti komaj mesec dni po sprejetju ustave je bila v sami skupščini proglašena »obznanja«, ki je sprožila obče oreganje pripadnikov Komunistične partije, kolikor jih policija ni že prej pozaprla. Nekaj dni nato je bil izglasovan še zakon o zaščiti države, po katerem je protiljudska oblast stare Jugoslavije preganjala vse resnično demokratične ljudi v Jugoslaviji. Zoper obsojce tega sodišča ni bilo priziva, sodniki sodišča za zaščito države in državni tožilec so bili priganjanci vseh protiljudskih režimov po vrsti in sodili, kakor so pač ti gospodari ukazovali.

Protiljudski značaj Vidovdanske ustave se kaže nadalje v določbah o izvršni oblasti, ki jo izvršuje kralj z ministri, ki jih sam imenuje in tudi odstavlja, in z uradnim aparatom, ki je bil tudi postavljen brez ljudskega sodelovanja. Ljudstvo samo ni imelo nikakršnega vpliva na izvršno oblast in na njeno delo. Tako je prišlo do tega, da se tudi tisti redki dobri zakoni, ki so bili sprejeti, niso izvrševali. Ljudstvo ni imelo možnosti, da odstavi uradnike, ki so delali proti njegovim koristim, prav tako ni imelo možnosti, da odstavi narodne poslance, čeprav je bilo njihovo delo izrazito protiljudskega značaja. Kralj je postavjal po vsej državi sebi zveste ljudi, ki so ntili spore in nasprotja med posameznimi jugoslovanskimi narodi in jim zapirali pot bratskega sporazuma.

Poleg izrazito nedemokratičnih določb te ustave se njeno protiljudsko bistvo kaže v tem, da ne prinaša rešitve najbolj perečih gospodarskih in socialnih vprašanj mlade države. Zato se iz stare Jugoslavije ni mogla razviti trdna državna skupnost. Ustava ni poznala določb o pravici do dela, do oddiha, o zaščiti dela itd., predvsem pa ni poznala pravične razdelitve zemlje.

Vidovdanska ustava je sprožila vrsto sporov in nasprotij med jugoslovanskimi narodi. Državno življenje, ki se je razvilo na njeni osnovi, je pomenilo gospodarsko izkoriščanje širokih ljudskih množic, je pomenilo narodno zatiranje Slovencev, Hrvatov, Makedoncev, Črnogorcev in drugih narodnosti v znamenju druge »jugoslovanske narodne«, teorije, ki naj opraviči nasilniško nadoblast srbske gospode.

Vse to je ustvarjalo v državi vedno večjo napetost, trenja med narodi in političnimi strankami, ki jih je izbral kralj Aleksander in v jasnem nasprotju z določili ustave dne 6. januarja 1929 ukinil ustavo, razpustil parlament in uvedel odkrito diktaturo.

Takšno »srednjeveško stanje« spriču odpora ljudstva ni moglo dolgo trajati. Kralj je bil prisiljen, da dne 3. septembra 1931 zopet uvede v državo ustavno življenje s proglasitvijo septembrske ustave.

Ze rojstvo te ustave je nedemokratično: kralj jo je »silil« jugoslovanskim narodom, ki pri njeni sestavi niso mogli sodelovati. Po svoji vsebini pa je sep-

Druga skupna seja Ustavodajne skupščine Na seji je bila objavljena ostavka zvezne vlade

Beograd 1. dec. Danes je bila druga skupna seja Zvezne skupščine in Doma narodov Ustavodajne skupščine. Seja se je začela ob 9.40 Sejo sta predsedovala Josip Vidmar, predsednik Doma narodov in Vladimir Simić, predsednik Zvezne skupščine. Tajnik je bil Voja Lazić. Navzoči so bili vsi ministri zvezne vlade z ministrskim predsednikom, maršalom Josipom Brozom - Titom na čelu.

Sejo je otvoril predsednik Josip Vidmar, ki je zaprosil tajnika Ninko Petroviča, naj prebere zapisnik zadnje seje. Ker ni bilo nobenih pripomb, je bil zapisnik odobren.

Nato so prešli na dnevni red. Predsednik Vidmar je objavil, da je ob proglasitvi federativne ljudske republike Jugoslavije Ustavodajna skupščina prejela ogromno število pozdravnih brzojavk od vseh narodov. Tajnik Ninko Petrovič je prebral kratek, iz katerih so prišle brzojavke.

Nato je predsednik Josip Vidmar sporočil:

»Minister za konstituantno je predložil skupščini zakonski predlog o predsedništvu Ustavodajne skupščine. Zakonski predlog je bil razmnožen in opremljen z obrazložitvijo razdeljen narodnim poslancom. O

njem bo razprava v današnjem dnevnem redu.

Predsedništvu Zvezne skupščine in Doma narodov so predložili kakor ta skupni predlog tudi zakonski predlog o poslovanju na skupnih sejah Ustavodajne skupščine. Tudi o tem predlogu bomo razpravljali v teku današnjega dnevnega reda. Predlog je bil razmnožen in razdeljen poslancom.

Sporočiti moram, da je predsednik zvezne vlade maršal Tito poslal zvezni skupščini ostavko svoje vlade in ta ostavka se glasi:

»Ustavodajni skupščini federativne ljudske republike Jugoslavije. — Vlada, kateri imam čast predsedovati, je bila sestavljena marca meseca tega leta na podlagi sporazuma med Narodnim komitejem osvoboditve Jugoslavije in kraljevsko vlado v Londonu. Ena glavnih nalog te vlade je bila pripraviti in izvršiti volitve v Ustavodajno skupščino. Vlada je te in druge naloge izvršila in mislim, da bo ta visoka zbornica sprejela ostavko vlade, da bi s tem bilo temu visokemu narodnemu predstavništvu čim prej mogoče izvršiti naloge, pred katerimi stoji.

Predsednik ministrskega sveta demokratske federativne Jugoslavije,

Overovljeni mandati poslancev iz Slovenije v Zvezni skupščini

Zvezna skupščina je potrdila naslednje mandate poslancev iz Slovenije:

V volivnem okrožju Ljubljana-mesto: mandat Josipa Broza - Tita, maršala Jugoslavije iz Beograda, za volivni okraj I (center-Vič-Rakovnik), ki je odstopil svoj mandat namestniku predsedniku Narodne vlade Slovenije Borisu Kidriču. Edvard Kardelj, podpredsednik zvezne vlade in ministra za konstituantno, za volivni okraj II (Beograd-Jezica-Siska-St. Vid), dr. Marjana Breclja, podpredsednika vlade Slovenije, za volivni okraj III (Tabor-Moste-Dev. Marija v Polju).

V volivnem okrožju Ljubljana-mesto: mandat Ivana Matije Mačka, generalnega majorja iz Ljubljane za volivni okraj Ljubljana-okolica, Matveža Haceta delavca iz Podcerkve, za volivni okraj Notranjska, Franca Ziga Kimovec, učitelja iz Ljubljane, za volivni okraj Grosuplje, Andreja Bihince, kmeta iz Kranja za volivni okraj Kamnik, Toneta Fajfarja, delavca in ministra za gozdarstvo iz Ljubljane, za volivni okraj Kranjskojoka, Aleša Jelenca, delavca z Jesenice, za volivni okraj Jesenice.

V volivnem okrožju Maribor: mandat Zorana Polića pravnik iz Ljubljane, za volivni okraj Maribor-mesto, Vlada Majcna učitelja iz Maribora, za volivni okraj Maribor-levi breg, dr. Maksa Snuderla, advokata iz Ljubljane, za volivni okraj Maribor-desni breg, Lovra Kuharja, književnika z Breškega vrha, za volivni okraj Prevalje, Jožeta Jurandića učitelja iz Ljubljane, za volivni okraj Ptuj, Miška Kranjca književnika iz Ljubljane, za volivni okraj Murska Sobota, Jožeta Kobeka, učitelja iz Ljubljane, za volivni okraj Radgona Ferda Godine, književnika iz Ljubljane, za volivni okraj Dolnja Lendava, Ivana Rišića, mlinarja iz

tembrska ustava samo slabša izdaja vidovdanske ustave. Ona vsebuje vse tiste nedemokratične in protiljudske določbe, ki jih je poznala vidovdanska ustava in poleg tega prinaša še nekaj novih.

Septembrska ustava je uvedla dvodomni sistem narodnega predstavnstva. Poleg narodne skupščine obstoji še senat, ki pa ne pomeni drugega, kakor še večjo utrditev pravic krone. Polovica članov senata je imenoval kralj sam, drugo polovico pa so volili banški svetniki in župani, torej zopet predstavniki vladajoče manjšine. Na dlanj je, da je tak senat izvrševal kraljevo povelja in da je kralj na ta način lahko vedno učinkovito zavril vsako demokratično stremljenje, ki bi se pojavilo v narodni skupščini, kajti vsi zakoni so morali biti sprejeti tudi v senatu.

Septembrska ustava je odrekla pasivno volivno pravico vsem državnim uradnikom, dovoljevala svobodo tiska le »v mejah zakona« itd.

Uvedene so bile javne volitve; pod nobenimi pogoji torej ni mogla priti do izraza svobodna ljudska volja. Nova ustava je okrnila samoupravo posameznih pokrajin.

Vse to kaže, da je predstavljala septembrska ustava še znatno bolj reakcionarno orodje narodnega zatiranja in gospodarskega izkoriščanja ogromne večine jugoslovanskih narodov po vlade-

Češnjec, za volivni okraj Ljubomer.

V volivnem okrožju Novo mesto: mandat Jeneza Hribarja, kmeta iz Ljubljane, za volivni okraj Krško, Franca Cirila Hočevarja, podpolkovnika JA, za volivni okraj Črnomelj, Metoda Mikuz, duhovnika iz Ljubljane, za volivni okraj Kovečje, Vide Tomšič, diplomirane pravnice iz Ljubljane, za volivni okraj Novo mesto, Jožeta Borštnarja, upravnika železniške uprave iz Ljubljane, za volivni okraj Trebnje.

V volivnem okrožju Celje: mandat Franca Leskovića, strugarja iz Ljubljane, za volivni okraj Celje, Milana Vipotnika-Strgarja, ključavničarja iz Zabukovca, za volivni okraj Gornji grad, Ivana Kovačiča, podpolkovnika iz Maribora za volivni okraj Slov. Konjice, Franca Svetka, namestnika iz Ljubljane, za volivni okraj Smarje pri Jelšah, Jožeta Lampreta duhovnika iz Maribora, za volivni okraj Šoštanj, Mihe Marinka, rudarja iz Beograda, za volivni okraj Trbovlje.

Bolgarske žene jugoslovanskim ženam

Sofija, 29. nov. Bolgarske ženske narodni svet je na pozdrave ob volivni zmagi odgovoril AFZ-u Jugoslavije:

»Draghe sestre! Priščno se vam zahvaljujemo za pozdravne brzojavke, s katero ste nam čestitale k veliki volivni zmagi. Me vam ob vašem največjem narodnem prazniku 29. novembra pošiljamo naše goreče pozdrave. Želimo vam, da bi se naprej neustrašeno in vneto delate v prid nove Jugoslavije in da bi naši narodi ustvarili bratško slovensko enotnost v srečo naših otrok.«

joči manjšini izkoriščevalcev kot pa Vidovdanska ustava.

V ustavi dobri, ki se je začela s proglasitvijo septembrske ustave, so se neizogibno poglabljala nacionalna in socialna nasprotja v državi, stopnjevali se je notranji razkroj, dokler kraljevina Jugoslavija aprila 1941 ni razpadla ob prvem sunku zunanjih sovražnikov.

S političnim in vojaškim razpadom stare Jugoslavije se je sesul tudi ves stari jugoslovanski pravni red na čelu s septembrsko ustavo. Ker je bil ta pravni red osnova gospodarskega političnega in kulturnega izkoriščanja vseh vrst, so ga jugoslovanski narodi, ki so odločno pristopili k ugrajenju svoje državnosti na pristno demokratičnih temeljih, na temeljih bratstva in enakopravnosti jugoslovanskih narodov in ljudske oblasti, za vekomaj zavrgli. — Novi organi ljudske oblasti, ki so predstavljali naše narode v času osvobodilne borbe, se nikjer več pri izvrševanju oblasti niso sklicevali na stari jugoslovanski pravni red. Oni so sprejeli vso zakonodajno izvršno in sodno oblast neposredno iz rok ljudstva, pričeli izdajati nove pravne predpise, uvedli novo zakonitost in tako uvedli nov, ljudski pravni red, ki bo dobil svojo krono s sprejetjem nove ljudske ustave Federativne ljudske republike Jugoslavije.

Ziga Vednšek.

maršal Jugoslavije Josip Broz Tito 1. r.
Beograd, 30. novembra 1945.

Predsednik Josip Vidmar je nato dal besedo predsedniku vlade maršalu Titu.

Ko je maršal Tito stopil proti govorniški odru so vsi poslanci vstali in ga dolgo časa pozdravljali z vzkliki: Zivel!

Izjava predsednika maršala Tita

Predsednik zvezne vlade, maršal Josip Broz - Tito je spregovoril:

»Visoka zbornica! Imel sem za svoje dolžnost, da danes na tem mestu sporočim odstop vlade, ki je bila ustvarjena na podlagi sporazuma med Narodnim komitejem osvoboditve Jugoslavije in kraljevsko vlado v Londonu s časnim značajem in z nalogami kakor so: nadaljevanje vojne, mobilizacija vseh ljudskih sil, ki naj bi razširila osnovo zbiranja vseh ljudskih sil naše dežele za olajšanje zmage nad skupnim sovražnikom z nalogom, da vodi redne posle in da pripravi volitve za to današnjo ustavodajno skupščino.

»Mislil, da je vlada te svoje naloge izvršila in pričakujem vaše mnenje o tem in k temu lahko pripomnim samo to, da je vlada prisegla ljudstvu in da je bila odgovorna samo ljudstvu in da mi je zato v tem večjo čast, ker lahko danes tukaj pred vami sporočim odstop te vlade. Vaša naloga je, da tukaj sklenete in najdele rešitev, ki bo najprimernejša in najboljša za korekt naše dežele. Zahvaljujem se za dosedanja pomoč, ki jo je ta vlada prejela od Zbora narodne skupščine, od vodilnih ljudi te dežele in od narodov Jugoslavije.

Vsi narodni poslanci so vstali in burno pozdravljali maršala.

Nato je dejal predsednik Josip Vidmar:

Glede na odstop narodne vlade, je potrebno sprejeti dnevni red, ki je bil sprejet, tako, da bo skupščina vzel v pretrso ostavko zvezne vlade pred prehodom na dnevni red. Vprašam skupščino, če se strinja s tem, da se razpravlja o ostavki vlade pred prehodom na dnevni red. (Glasovi: Sprejemamo, Odobravamo.) Začenjem razpravo in dajem besedo tovarišu poslancu Vladimirju Nankoviću, ki se je prijavil za besedo.

derativna ljudska republika Jugoslavija. Ves trg je bil okrašen z zastavami in slikami maršala Tita. Na trgu je bil velik slavolok z grbom federativne Jugoslavije in napisom: Titova republika — 29. november 1945. leta. Po 17. je bila preko radia predčita deklaracija obeh skupščin Ustavodajne skupščine o proglasitvi federativne ljudske republike Jugoslavije. Manifestacije so se spreminjele v ljudsko veselje, ki je trajalo pozno v noč.

Proslava proglasitve republike v Makedoniji

Skoplje, 30. nov. Po vsej Makedoniji so proslavili 29. november kot največji dan v zgodovini naših narodov. V Skoplju so se zbirale že od ranega jutra velike množice ljudstva na glavnih ulicah in na glavnem trgu maršala Tita, da bi slišale vest o proglasitvi ljudske republike. Popoldne so veliki sprejeli ljudstva iz vseh okrajev mesta s transparenti, zastavami in slikami maršala Tita manifestirale na trgu svoje veselje, ker je bila proglašena fe-

Kimon Georgijev ob jugoslovanskem narodnem prazniku

Sofija, 29. nov. Ob proslavi narodnega praznika nove Jugoslavije v Sofiji je predsednik ministrskega sveta Kimon Georgijev podal naslednjo izjavo:

»Vedno smo bili prepričani, da bo sta demokratična in federativna Jugoslavija kakor tudi demokratična Bolgarija, trdna podlaga Balkanske zveze, predvsem pa ideal bratske zveze in sodelovanja med južnimi Slovani. Bolgarska Domovinska fronta in nova Titova Jugoslavija sta doleteli za to, da odigrajo zgodovinsko vlogo v mirobnem razvoju balkanskih dežel.

Beograd, 30. nov. V imenu bolgarskega naroda je predsednik vlade Kimon Georgijev čestital maršalu Titu ob priliki narodnega praznika z naslednjo brzojavko:

»Ob priliki narodnega praznika demokratske federativne Jugoslavije pošiljam Vaši ekselenciji najtoplejšje pozdrave v svojem imenu ter v imenu bolgarske vlade. V tem zgodovinskem dnevu Vaše dežele, se bolgarsko ljudstvo z vsem srecem priključuje veselju narodov bratske Jugoslavije in želi, da bi bilo veliko delo za svobodo, mir in pravico, ki ste ga začeli Vi in Vaši sodelavci krenano s popolnim uspehom. Naj živi večno bratstvo vseh južnih Slovanov. — Ministrski predsednik Bolgarije Kimon Georgijev.

Pozdravi iz Sofije

Maršalu Titu, predsedniku jugoslovanske vlade

»S proslavi narodnega praznika Jugoslavije 29. novembra, ki je bila v Sofiji na pobudo narodnega odbora Domovinske fronte in Bolgarsko-jugoslovanskega društva, vas pozdravljamo v imenu bolgarskega naroda, ki si želi najtesnejšega sodelovanja in prijateljstva z bratsko Jugoslavijo. Zgodovinska zmagaja jugoslovanske ljudske fronte predstavlja udarec reakciji, ki je bil še podvojen z volivno zmagajo Domovinske fronte v Bolgariji, s čimer se zagotavlja resničen demokratičen razvoj naših dežel, njihov kulturni napredek in gospodarski procvit. Zivela federativna demokratska Jugoslavija! Zivel maršal Tito!

Ustavodajni skupščini: »Svečana konferenca ob narodnem prazniku Jugoslavije 29. novembra, ki je bila v Sofiji na pobudo narodnega odbora Domovinske fronte in Bolgarsko-jugoslovanskega društva, pošila ustavodajni skupščini nove Jugoslavije svoje goreče pozdrave. Zavedamo se, da se z zgodovinsko odločitvijo AVNOJ-a od 29. novembra 1943 pričenja nova doba za jugoslovane naše narode, in vam želimo, da odločitev ustavodajne skupščine utrdi svobodo, ki je bila dosežena s tolikimi žrtvami, kakor tudi da bi jugoslovanski narodi in bolgarski narod nadaljevali svojo prijateljsko in najtesnejše sodelovanje. Zivela nova Titova Jugoslavija! Zivel maršal Tito!

Ziga Vednšek.

Generalisim Stalin maršalu Titu

Beograd, 30. nov. Ob obletnici proglasitve demokratske federativne Jugoslavije je generalisim Stalin poslal maršalu Titu naslednjo brzojavko:

Ob obletnici proglasitve demokratske federativne Jugoslavije sprejmite moje pozdrave in najboljše želje bratskim narodom Jugoslavije, vladi Jugoslavije in vam osebn.

Pozdrav Molotova

Beograd, 30. nov. Maršal Tito je prejel od komisarja za zunanje zadeve Sovjetske zveze Molotova naslednjo pozdravno brzojavko:

»Prosim Vas, prejmite moj pozdrav ob proslavi obletnice demokratske federativne Jugoslavije, s katero je Sovjetska zveza povezana s prijateljstvom in zavezniško pogodbo v interesu narodov obeh dežel in dela miru v Evropi.

Predsednik čsl. vlade maršalu Titu

Beograd, 30. nov. Od predsednika vlade češkoslovaške republike Fierlingera je maršal Tito prejel naslednjo brzojavko:

»Gospod maršal! Dovolite, da ob priliki jugoslovanskega praznika čestitam v imenu češkoslovaške vlade in v svojem imenu — Vam, Vaši vladi in vsem narodom Jugoslavije, ki so za vedno tesno povezani s skupnim trpljenjem, skupno borbo in skupno zmagajo v nerazdelno bratsko skupnost. Češkoslovaško ljudstvo se z velikim ljubeznijo spominja junaških del, s katerimi so se jugoslovanski bratje zapirali v zgodovino borbe proti fašizmu in ne bo nikdar pozabil iskrenih simpatij, ki so jih vedno izkazovali češkoslovaškemu ljudstvu. Prepričan sem, da čaka obe naši državi svetla bodočnost v bratskem sodelovanju. Z iskreno željo češkoslovaške vlade za srečo narodom demokratske federativne Jugoslavije sprejmite, gospod maršal, izraz moje globljega spoštovanja. — Predsednik vlade češkoslovaške republike Zdenek Fierlinger.«

Sprejem pri maršalu Titu

Beograd, 30. nov. Ob državnem prazniku 29. novembra je predsednik ministrskega sveta maršal Jugoslavije Josip Broz - Tito priredil svečan sprejem, katerega so se udeležili člani predstavnstva Zvezne narodne skupščine, člani predstavnstev federalnih skupščin, diplomatski zbor, ministri zvezne vlade in vlad federalnih enot, general in višji častniki jugoslovanske armade ter drugi.

Angleški novinar o Jugoslaviji

Videl sem vse, kar sem želel

London 30. nov. »News Chronicle« je objavil članek dopisnika Kennetha Sorsa, ki se je nedavno vrnil iz Jugoslavije, o vseh iz te dežele. V članku piše:

»Nedavno sem raziskaval neki mit. Odsel sem, da bi osebnost videl, ali je Jugoslavija odrezana od zunanjega sveta z železnimi zavesami. Železne zavesi ni. Lahko izveste o tem, kar se dogaja v deželi, kolikor hočete, samo če se potrudite. Ni cenzure za poročila novinarjev. Jugoslovansko ministrstvo za informacije nam je preiskrlo avtomobile za potovanje. Videl sem vse, kar sem želel. Moje želje je omejevala samo moja lastna energija. Govoril sem s komer sem hotel, vsi tudi Grola, volitvele ozvele, ki sem ga srečal pri nekem srečanju v sovjetskem veleposlaništvu. So hudi drugi miti, ki jih hočem razkrinkati.

Na prvem mestu: Ali so Jugoslovani antifašisti? Kategorično trdim, da niso. Kamor koli pridejo in reče, da so Angleži, vse sprejmejo kot bračar. Sveto omenja one, ki izražajo svoje nezadovoljstvo proti sedanjim oblastim v Jugoslaviji in pravijo:

»To so v veliki večini dobičkarji in kolaboracionisti, ki so zbrali veliko bogastvo v času zasedbe. Vlada je proti njim podvela ukrepe, jih odstavila z vseh mest in jim izpodrežala krila s splošnimi zakoni proti dobičkarstvu. Oni histerično razpisajo denar, kupujejo drage obleke, hodijo v dva preostala nočna loža v Beogradu in se krčevito love za preteklost, za one dni pred letom, ko je bilo nemških oficirjev opeo dva za dinar, danes pa se Britanci in Američani iz veleposlaništva in vseh mest zabavajo z njimi in varujejo njihovim zgodbam o njihovih nesrečah. Vsi najlažji elementi iz mesta se zbirajo okoli nas, je rekel neki član britanskega veleposlaništva. Desetina Britancev, ki so v Beogradu, se dolgočasijo v deželi, ki je ne poznajo in se sestaja samo z mudri, ki bi jih drugače v sami Angliji ozevali. Ali je potem čudno, če včasih vidimo, da se navadni ljudje bližajo obnovo do njih? Končno mi ne čudno način zadovoljstva radovednost Jugoslovancev glede Britanije. Izbor Hlova v britanski študentski in nekoliko čuden. Videl sem fotografije in propagando o naši junaški borbi na Javici.

V članku piše nadalje:

»Jugoslavija ima policijo za vzdrževanje varnosti, ki se imenuje OZNA. Slišal sem zgodbe o ljudeh, ki izginijo na tajniški način zato, ker so se razgovarjali s tujci. Da bi se o tem prepričal, sem nekoga jutro prošil dovoljenja, da obiščem zapore OZNE v Beogradu. Takoj po kosilu sem odšel v spremstvu dveh britanskih narodnih poslancev, ki so pred tem že obiskali podobne zapore v Zagrebu. Šli smo po celicah. Na slepo

srečo smo izbrali neko celico. Nikjer nam ni bilo prepovedano vstopiti v neki celici je bil bivši minister za zunanje zadeve Marković, ki je leta 1941. podpisal pakt z Nemčijo. Skočil je s postelje in nas obsl s pritožbami: »Nahujše je to, da me zastrupljajo s hrano.« — »Koliko časa že traja to zastrupljanje?« sem ga vprašal. Odgovoril mi je: »Šest mesecev. Kako slab je ta novotipni strup! Za ním smo šli v celico Jovanovića, zločasnega kvetlingovca, predsednika beogradske občine in šefa varnostne službe pod starim režimom. Bil je zbran in se ni pritoževal. Na vprašanje, kako postojate v ním v prijetju, je odgovoril: »V ním v prijetju, z njegovimi nekdanjimi postojanjem z letniki, in mahnil z roko in dejal: »Moram reči mnogo boljše. Izolirano je, da se ne more razburiti zaradi take slabosti. Toda to so bili znanstveni zločinci. Nas so zanimali navadni ljudje. Obiskali smo nekaj celic. Vsi so se pritoževali, da so v zaporu. Vsi so priznavali, da je postojanje v ním odličen. Hrana je bila dobra. Dobivali nakele od prijateljev in sorodnikov. Neki smo nekaj žensk, ki so bile zadržane kot britanske in ameriške vojakove. Vsega mod ním je priznalo, da je v zaporu zato, ker je skušala oditi iz države s pomorjenimi letniki, nosila je nemočno svojih zadržancev. Zdelo se hotela oditi iz države, smo jih vprašali. Zato, so odgovorile, ker so se hotele pritožiti zaradi zadrževanja s sovražniki. Ena mod ním je oddala ta lista, da je delala za Gestapo. »Tega nismo nikdar storili. Delala sem za organizacijo. Tudi. Nihana izmed teh oseb ne bi bila na svobodi, čeprav bi bila tudi v Angliji.

Pisec pravi nato, da se soljenje teh ljudi ne more hitro izvršiti, ker je treba zbrati dokazje, če so omenjeni. Neki, ki so čisto raztreseni po vsej Evropi in je treba dosti časa, da se zberejo.

»Druga zelo nujna stvar,« nadaljuje dopisnik Beta »News Chronicle«, je pomoč UNRRA-e. UNRRA je dosegla uspeha v Jugoslaviji, toda nima sredstev, da bi izvrševala svojo akcijo še leto dni. Nedavno je razveljavila UNRRA-ine mislije izjavil, da to zimo v Jugoslaviji ne bo nihče gladoval zaradi dosedanjega zvestega dela mislije in dosedanjega vseh Jugoslovancev. Če bi sedaj prekinili podpora, bi pomnilo to, da smo za pol zmanjšali vrednost teh uspehov. Zdrženi na radi so moralno obvezani do Jugoslavije, ki je 4 leta vodila vojno, ki je bila najbolj neusmiljena in je stala več življev, kakor so jih pretnele Zdržene države in Velika Britanija. Ta dolg je treba plačati, najprej s tem da dobi UNRRA še nadalje po 1% dohodkov vseh dežel, s katerimi bi mogla nadaljevati podporo, in drugič, se mora potruditi, da nikakršni neodvisni interesi ne bodo sabotirali odposiljanja pomoči.

Čestitka Enver Hodže

Beograd, 30. nov. Ob proslavi narodnega praznika je maršal Tito prejel čestitko od generalnega pokovnika Enverja Hodže:

»Ob narodnem prazniku 29. novembra, dnevu, ko so jugoslovani narodni pregasili načela nove demokracije federativne Jugoslavije, mi je čast poslati Vaši ekscelenci v imenu albankega ljudstva in moje vld., kakor tudi v mojem lastnem imenu platiče čestitke in najiskrenejše želje za slavo in napredek plemenitih in junaških jugoslovanskih narodov, kakor tudi za osebnost reči Vaše ekscelence. Z velikim zadovoljstvom se poslužujem prilike, da Vaši ekscelenci izrazim svoje največje spoštovanje. — Predsednik ministrstva sveta Albanije generalni polkovnik Enver Hodža.

Molotov predsedniku albanske vlade

Tirana, 29. nov. Ob 33. obletnici albanke ne neodvisnosti je ljudski komisar za zunanje zadeve ZSSR Molotov poslal predsedniku ministrskega sveta demokracije vlade Albanije brzojavko:

»Ob dnevu albanske neodvisnosti vas proim, gospod predsednik, da opojete za vašo vlado in demokracijo albanskega ljudstva najpristnejše želje sovjetske vlade.

Jugoslovanski namestniki predsedniku Protifašističnega sveta Albanije

Beograd, 29. nov. Jugoslovanski namestniki so poslali namestniku Protifašističnega sveta Albanije dr. Omerju Nizaniju ob proslavi neodvisnosti Albanije naslednjo pozdravno brzojavko:

»Ob priliki dneva neodvisnosti Albanije in dneva narodne za tave izvolitve sprejeti priščne čestitke in želje za blagostanje albankega ljudstva.

Priznanje jugoslovanskim zdravstvenim ustanovam

London, 29. nov. Lita »Manchester Guardian« je poročal o izjavah zdravnika UNRRA-e za tisk glede zdravstvenega stanja v poednih evropskih državah. Glavni zdravnik UNRRA-e za Jugoslavijo dr. Sinclair Lowit je izjavil o razmerah v Jugoslaviji, da sta nanj napravili poseben vtis spetnost in odločnost, s katerima so jugoslovani premagovali skoraj nepremagljive težave.

Tako so na tih in rekel: »Četiti pol milijona Bosancev. V nekaj

Potreba spremembe odredb o imenih v Trstu in Primorskem

Trst, 30. novembra

Zavezniška vojaška uprava je napovedala odredbo, po kateri bo olaššan postopek za spremembo rodbinskih imen v Trstu in Primorskem pod zavezniško upravo.

K temu piše »Primorski dnevnik« v uvodniku:

»Kakor je nekdanji šarlatanski gubernator carske Rusije Potemkin sčepil svojo carsko gospodinjino prikazujoč ji kot cvetočo svojo zanuženo gubernijsko s tem da je ob poti dolženi za obisk dal sezidati lep vasice ki naj bi visokega gorsta preprečile, da je postala pod njegovo upravo vsa gubernija tako lepa in zala in napredna tako je hotel tudi fašistični režim z nasilno izpremembo pristnih in starodavnih slovenskih imen v italijanska ali samo v italijansko zvečena imena povoriti za oči neopoučene Italijanske in lahkoverne tuje lastnosti narodnosti značilne za pokrajino. Stori le to z ním lastno brutalnostjo ne moret se za strahoto, v katero je s tem nekulturnim dejanjem nahnil Italijo pred vseh svetovno kulturo lastnosti Prefekta Domančiča, ki je bil pošten, krotak, kateri ni bila poverjena izvedba tega nekulturnega dela, ki se lotiti dala s strahot, lastno hlačeviskim nadrejenim, ki so tekmovali med seboj, da bi se slovenskih imen italijanizirali. Kako, to je bilo, vsem: prefekt vsake pokrajine je v tem nalogu delal na svoje. Tožba prefekta Domančiča je bil pooblaščen za italijaniziranje slovenskih imen s kr. dekretom od 7. aprila 1927. Meseč dni po tem je bil imenovan komisija, ki naj bi mu pomagala pri tem visokokulturnem delu.

Predsednik te komisije dr. Pizzagalli meni v svoji knjigi »Za italijanstvo primorke za sam Trst št. 10. uradno, torej nasilno potiljanjenim imen na podlagi omenjenega

z. kona 50.000. Če upoštevamo še število »prostovoljno« menjanih primorke (Pizzagalli sam piše, da je tedanjim fašističnim tajnik Gigli ukazal vsem političnim organizacijam, sindikatom in Dopolavorom, naj bodo v ta namen na razpolago), je gornje število še prenzko.

Dr. Pizzagalli govori v svoji knjigi z navdušenjem o »plebsitu« Italijanstva, ki ga je uprizarilo tržaško prebivalstvo, ko je tedaj množično prislo za izpremembo svojih primorke, m pa, ki vemo, kako je bilo s tem »plebsitu« imamo seveda o njem nekoliko drugačno mnenje. Zato smo Slovenci in z nami vsi pošteni Italijani, ki so jim bili na zgoraj opisan način spateni primorke, pričakovali, da bo s padcem fašizma ena med prvimi odpravljenimi stvarmi na krivica, ki nam je bila prizadeta s popačenjem naših imen. Pričakovali smo celo da bo to zahteval tist del Italijanske javnosti, ki je pri tej krivici direktno ali indirektno sodeloval, tem bolj, ker tu ne gre za poravnavo milijonske smotne škode, ki nam je bila prizadeta in ki bi tudi menda morala biti enkrat poravnana, pač pa le za ukrep, ki bi ne stal nič in bi ga vendar znal ceniti. Toda ta del Italijanske javnosti o tem kakor tudi o vseh drugih nam prizadetih krivcah trdovratno molči. Očividno je, da nam s »plebsitu« Italijanstva iz onih časov, ko je šlo fašizmu tukaj še žito v klasje.

Na kratko članek predlaga, naj se omenjeni fašistični zakon takoj razveljavi in pristojni uradom za civilni stan ukaže, da uradno vzpostavijo namestu uradno izpremembenih primorke prvotne primorke z izjemo tistih katerih lastniki v dolžnem roku zahtevajo, da jim omogoči, ki jim je bil dan na podlagi fašističnega zakona, tak tudi v bodoče ostane.

Delo v tolminskem okraju

Iz poročil na zasedanju II. okrajne skupščine v Tolminu povzemamo naslednje:

Okrajna nabavna in prodajna združenja v Tolminu je postavila v okraju 22 poslovalnic.

Razdelila je po najpotebnejših vaseh nekaj živine, krav, telic, bikcev. Uvedli so se živinski sejni vsakega 10 v mesecu. Razdelili potrebnim kmetovalcem tudi klajno apno otrobe in oljinate pogache ter 31 mul in 25 konj, ki so jih dobili preko poverjenstva. Nadalje so razdelili 19 plemenitih telic in 81 plemenitih krav in junic.

Zaradi dobre letine se je sadje prodalo v druge kraje in se je dovolila kmetom kuha zbiranja. Uvedli so razne akcije za zboljšanje gospodarstva. Ustanovljena je bila čebelarska podružnica; čebelarski tečaj je zadovoljivo uspel. Osnovan je bil živinorejski-mlekarski tečaj, za katerega se je prijavilo 22 tečajnikov. Nekaj deklet se je prijavilo za kmetijsko-gospodinjstvo tečaj, ki se bo začel naslednjega leta. Traktorska postaja tudi že deluje.

Za vse krajevne referente je bil prirejen anagrafski tečaj.

Okraj ima 21 osnovnih šol, ki jih poseča 1386 otrok; poučuje 21 učnih moči. V Tolminu že deluje nižja gimnazija, v načrtu pa je srednja trgovska-gospodarska šola 314.128 lir.

Kako pogozdujejo Kraševci

Po več desetletnem trudu gozdarjev je bilo do prve svetovne vojne vendar 80% Krašev v pasu B zopet zasajenega z gozdom. Do zadnje vojne se stanje ni bistveno izpremenilo. Toliko slavljenja fašistična gozdna milica ni popravila nič škode, ki jo je napravila svetovna vojna, čeprav škoda ni bila velika. Pod Italijo ni bilo nobenega napredka, ker je imela državna interes, da z izsekavanjem gozdov gospodarsko uniči našega kmetova. Za okupacije so kraške nasade izsekavali za števne utrdbe. Še več škode je napravil okupator s požiganjem, ki je spremljalo »junaške« pohode. To je danes najmanj polovica dreves v nasadih na Krašu posekanih in uničenih zaradi požarov.

Sedaj so pričeli na pobudo narodne oblasti gozdarji sistematično propagando za povzročeno gozdarstvo in so vzbudili zanimanje pri vsem ljudstvu.

Škoda je le, da bo v drevesnicah v prvih in Komnu kmalu zmanjkalo s. d. d. Tudi v drevesnicah se poznajo posledice vojne. Že štiri leta so v njih sejal le malo ali prav nič, tako da bo treba prihodnje pomlad, ko bodo porahljene vse sadike, računati s krajšim zletom, vendar ima pogozdovanje še mnogo možnosti za nadaljnji razvoj.

la. Dijaški dom oskrbuje 205 srednješolcev in srednješolk. Akcija za »Našega dijak« je prav dozo uspeša.

Tudi na kulturno-prosvetnem delu se kaže napredek. Doslej je bilo 176 prireditev in 28 kulturnih večerov. Ustanovljenih je bilo 11 prosvetnih društev, ki imajo skupno 320 članov. Knjižnic je že 19 in čitalnic 22. Ustanovili smo tudi 15 pevskih zborov.

V gradnjo in obnovo smo vložili mnogo truda. Organizirali smo delavnico za izdelovanje cementnih strešnikov. Z prostovoljnimi delom smo popravili 32 km cest. Obnovili smo 11 stanovanjskih poslopij in 12 gospodarskih poslopij.

Doslej so obnovljene šole: Grahovo, Hudojužna, Sent.Gora, Tribuša, Sv. Lucija, Ponikve, Slap, in Tolmin ter poslopje sodišča. Uredili smo pokopališče za padle borce.

Ustanovili smo okrajno čevljarnico in izdelovalnico cementnih strešnikov. Obnovljenih je že 30 mlinov, ki obratujejo. Elektrificirane so vasi Krn, Pečine in Kanalski Lom.

Julija meseca smo poslali v politniško kolonijo 20 otrok Kolonija v Tolminu je oskrbovala 90 otrok neseč dni. Podpora smo izplačali skupno 2.136.645 lir. Razdelili so brezplačno 2731 ml blaga v vrednosti srednja trgovska-gospodarska šola 314.128 lir.

Pred sodiščem v Trstu

uprizarjena burka

Predsednikom je bila v Trstu razprava proti bivšemu tržaškemu županu Pagninju. Obtožba mu očita, da je s svojim delom koristil sovražniku kot župan Trsta po 8. septembru 1943. Nadalje je bil ustanovitelj obojene organizacije Guardia civica, ki je služila koristim sovražnika. Končno je ostal na županiškem mestu kljub prestopkom haških mednarodnih konvencij s stran Nemcev, kljub javnemu obošanju talcev v Via Ghega, v Via d'Azeglio in drugod.

K razpravi, o kateri se je zvedelo šele v zadnjem času, da bo, je prišlo točko obnove kakor še nikoli doslej. Dvorana je bila polna članov ASI (Italijanske nacionalistične študentske organizacije bivših GUF-ovcev). Prisotnih je bilo tudi več zaveznikih novinarjev.

Obtožbenec je razlagal svoje delovanje kot prizadevanje za ohranitev reda v Trstu in da bi ohranil tržaške naprave pred uničenjem po Nemoh. Svoja izvajanja je končal s slavošpevom Guardia civice kot idealni organizaciji v korist rodnega Trsta in nikogar drugega. Pričel je z etopnika tržaške veleindustrije, predsednik CLN-a škof Santini in drugi so potrdili, da je Pagnini sprejel svoje mesto na njihov prijateljski nasvet in da ni bilo delo Guardia civice v korist Nemcev. Zanj je še pričel dr. C. paroli, ki je bil med nemško okupacijo generalni tajnik tržaške občine in je zaradi tega skoraj moral sedeti večerj pri tam, kjer je sedel gozdni župan.

Ko je gov. štrka izjavil da je bil vedno mnenja, da je Guardia civica obojena organizacija v službi Nemcev, je g. predsednik sodišča ostro

kočal, da ga njegova osebnost nikakor ne zanima. Gov. štrka je omenil, da je po načrhu IX. korpusa moral razbiti organizacijo Guardia civice in pritegniti n najboljše elemente v borbo proti fašizmu, a je Pagnini to odbil. Gov. Domini je pričal, da so njegovega tovariša De Rosa, ki je bil pozneje obojen, aretirali člani Guardia civice.

Gospod Pagnini, neofašistični župan Trsta, organizator Guardia civice, ki je preganjala protifašiste in ki je povzročila smrt t. d. korcev proti fašizmu, »consigliere« društva, ki je propiralo prijateljstvo z neofašističnim Nemčijo, vojni zločinec, za kar ga je zavezniška oblast po njegovih lastnih izjavah svojedobno obsodila na smrt in obsodbo v zgradbi v radiu VIII. armade, je bil oproščen.

»Primorski dnevnik« v svojem članku zaključuje takole: »Čeprav je bilo za »prostitut vse trško uprizarjeno in pripravljeno od prič. gospodov sodnikov, tožila, branilca, predsednika sodišča in reaktorarne publike, katero so v tako velikem številu priklicali v sodno dvorano, se ni mogel nihče, ki je pošteno misliti, otresti vtisa in prepričanja, da je bilo to dobro, toda preočito vprizarjena burka. Burka, ki je bila moralna klofuta vsakemu pritenemu borcu in vsemu političnemu postojanju, ki je uzaknila sodelovanje s sovražnikom in poveljevala kor. junaštvu navzdol odpor, osnovan dva dni pred gotovim koncem, potem ko je toliko poštenih borcev že izžubilo življenje s pomočjo prav teh »poveljevalnih« simfonikov. Bila je to burka, ki postavlja znajo demokracije na koevek.

Odredba o pobiranju carin za izvoz in uvoz na področju Julijske krajine

Zavezniška vojaška uprava v Trstu je izdala glede pobiranja carin za izvoz in izvoz blaga na področje Julijske krajine pod zavezniško upravo na jedno odredbo:

S carino takami in davki ne oobremeno blago, ki je namenjeno zavezniškemu vojaštvu ali zaveznici državljanom v njihovi službi vseh tudi vse zaveznike skupstvene organizacije. Enako bodo postopali z blagom, ki ga uvažajo pod zavezniškim pokroviteljstvom, si namenjeno prodaji, temveč b. c. p. nemu razdeljevanju med civilno prebivalstvo v osk bovalne namene. Začasno so opušcene kakršne koli carine, bremena in pristojbine za blago, o katerem bodo pristojni zavezniki uradi izdali pot doblje da je uvoženo iz zaveznikih držav za civilno rabo. Ta opustitev ne velja za alkoholne pijače, tobak, vižgalice, kresline kamne, cigarete, papirke in cevke.

V uvoženo blago, ki nima pravi do opustitve, označene v 1. in 2. odstavku, je podvrženo carini, razen, pristojbini na dovolilnicah, do očenih po veljavni italijanski zakonih, plačati je treba v času in na način, kakor je določeno v omenjenih zakonih.

Po zakonu določene pristojbine za izvoz in za dovolilnice bodo zantevali za vse izvoženo blago, razen z tisto, o katerem bo dokazano s pisanim potrdilom odgovornih zaveznikih oblasti, da je poslano pod zavezniškim pokroviteljstvom in namenjeno ustanovam zaveznike vojaške uprave.

RUDARJI TEKMUJEJO

Delavci ibarskih rudnikov, kjer je pričelo delo zaradi velikega opustošenja s strani sovražnika kasneje kot v drugih rudnikih, so premagali vse težave in že dosegli predvojno proizvodnjo. Med udarniki so se najbolj izkazali janski delavci Sava Smiljančič, Mitar Vežmar, Luka Ružič, Djura Andrič, Stanoje Jenamović. Pri hitri gradnji so se izkazali Mirko Uršič in Dušan Dedič. Odlikovali so se tudi Buda Biorčič Kovač in Miča Kočak. Po zaslugi zavednosti in požrtvovalnosti rudarjev stopajo ibarski rudniki v fazo načrtne proizvodnje premoga. Rudarji so sprejeli poziv rudniških rudarjev za tekmovalno v proizvodnji premoga. Ibarski rudarji si prizadevajo na vse načine, da bi povečali dosedanje uspehe in doprinesli obnovi dežele, da bi dobili dostojno mesto v tekmovalju, ki se vrši.

VOLIVNI SKLAD OF

Doslej že objavljeni zneski	Din 5.601.025.90
Cevlarski pomočniki, Tržič	2.690.—
Cevlarski pomočniki, Križe, Gradšar	260.—
Cetr Moste:	
Teren Zelena jama	232.—
Teren Jarše	1.005.—
Teren Vodmat	350.—
Teren Moste	1.951.—
Cetr Moste	741.—
Bratje Tuma	2.000.—
Cetr Tabor:	
Teren Vodmat	6.456.—
Tov. Tončka Krošelj (zbrano pri znanih)	565.—
Tov. Pav Danilo (zbrano pri znanih)	1.070.—
Ekonomat	260.—
Preko »Ljudske Fravice« so prišli zneski:	
Zveza hiš. pom. osebja, Miklošičeva 22	773.—
Podružnica ZPPDNJ, Litija	500.—
ZPPDNJ, podružnica Kresnice	150.—
Podr. zveze uslužb. in soc. ustanov pri Min. za nar. zdravje v Ljubljani	2.290.—
Zveza prosv. del. in nam. podr. Vrhnika	370.—
Zveza del. in nam. lesne ind., Kočevje	665.—
Tiskarna I. Blasnik na del. (ost. rad. za plakate)	3.139.—
Preko »Slov. Poročevalca« so prišli zneski:	
Postajni urad Slovenjegrade	80.—
ZPPDNJ, podruž. Ljubljana, Šiška, kuril. delavnica	470.—
Okrajni odbor OF, Ljubljana, okolica	6.171.—
Skupaj	Din 5.633.213.90

Volitve delavskih zaupnikov

bodo v vseh podjetjih od 15. januarja do 15. februarja

BEograd, 29. nov. Glavni odbor Enotnih inškatov delavcev in nameščencev je izdal odlok o izvedbi volitev delavskih zaupnikov v vseh podjetjih.

Zakon o delavskih zaupnikih vsebuje predpise, ki nudijo izvoljenim delavskim in nameščenskim zaupnikom v podjetjih široko možnost, da štitiijo gospodarske, ocialne, zdravstvene in kulturne koristi delavskega razreda. Zakon uvela oravico da delav ki zaupniki odovorujejo proizvodnjo in izpolnjevanje proizvalnega načrta. Ta pravica ima ogromen pomen neprestanega vzdrževanja zanimanja delavcev in nameščencev za proizvodnjo. To bo nudilo vsem delavcem in nameščencem novo, močno vzpodbudo za povečane napore pri povečanju proizvodnje, obnovi in popravilu podjetij, v katerih se z de-

lom ustvarjajo gnotne dobrine in tako dviga blagostanje naših narodov.

Da bi se zavarovalo pozitivno delovanje delavskih zaupnikov v letu 1946 in 1947, je glavni odbor Enotnih inškatov v duhu zakona zahteval od zveznega ministra za socialno politiko, da razpiše volitve zaupnikov od 15. januarja do 15. februarja 1946 leta in sicer v vseh podjetjih.

V podjetjih, ki v tem času ne bodo obratovala, kakor tudi v sezonskih podjetjih, bodo volitve me eca maja.

Da bi se pri volitvah delavskih zaupnikov v polni meri manifestirale edinstvo zavednost in skupno-4 vseh delavcev, je glavni odbor Enotnih inškatov pozval vse indikalne odbore in organizacije, naj takoj prične s predpripravi za izvedbo volitev.

Podpolkovnik Mirko Bračić

† 11. decembra 1943

Narodni heroj generalmajor Franc Rozman-Stane, komandant Glavnega štaba Slovenije, in podpolkovnik Mirko Bračić, komandant XIV. divizije v času nemške novembrske ofenzive 1943.

Te dni se vrše po vsej naši zemlji svečani prekopi in pogrebi naših padlih borcev in množice hvaležnega ljudstva se klanjajo ob svežih gomilah spominu tistih, ki so v trdnem, neizprosni boju s fašističnimi zavojevalci dali svoje življenje za svobodo in srečo naše domovine. Danes popoldne bodo položili na ljubljanskem pokopališču v svobodno zemljo krsto z zemskimi ostanki podpolkovnika Mirka Bračića, komandanta naše slavne XIV. udarne divizije, ki je padel ob napadu naše vojske na Kočevje 11. decembra 1943.

Z imenom podpolkovnika Mirka Bračića je združen velik del osvobodilnega boja pri nas in to že od prvih početkov. Rojen v Trstu 15. marca 1915. se je Mirko Bračić namel vojaškemu poklicu in tudi postal podporačnik stare jugoslovanske vojske. Bil je eden tistih redkih poklicnih oficirjev propadle Jugoslavije, ki se je zvest načelom pravičnosti in ljubezni do domovine eden med prvimi pridružil osvobodilnemu gibanju, prav kakor njegov vojaški vrstnik narodni heroj Ljubo Šercer. Njegova skupina je bila ena prvih partizanskih skupin, ki so ustvarile temelje osvobodilne borbe pri nas. Mirko Bračić je s petorico tovarišev že avgusta 1941. odšel na Dolenjsko organizirati in pripravljati oboroženi upor proti fašističnim okupatorjem. Ta šestorica borcev je bila skoraj brez vsakega orožja. Za vsako puško in strojno ko so se morali krvavo boriti s stokrat močnejšim okupatorjem. Kmalu je Mirkova četa štetila 19 tovarišev. Napadli so pri Vrhniki sovražnikov vlak, prvikrat v Sloveniji in uspehi. Potlej so se pozne jeseni udarili z okupatorjem na Verdu in mu zaplenili orožja in municije na pretek. Sodelovali so pri prvem večjem partizanskem napadu na Loč, kjer je padlo nad 100 italijanskih okupatorskih vojakov. Zdal so že sami tvegali napad na utrjeno italijansko postojanko v Bezuljaku. Devetnajst tovarišev s štirimi strojnimi ko so navalili na 130 moč močno italijansko posadko. Po ostri borbi so prodrli, zažgali municijska skladišča in pobili skoraj polovico okupatorjev. S takšno smelostjo in junaštvo so zmagovali naši prvi partizani.

Ko je bil ustanovljen na ozemlju nekdanje takozvane Ljubljanske pokrajine prvi Šercerjev bataljon, mu je bil Mirko Bračić prvi komandant. V nešteti spopadih je verno vodil svoj bataljon od uspeha do uspeha. Povsod so se zbirali partizani, naša vojaška sila je rasla in v aprilu 1942. je imenovalo Glavno poveljstvo Mirka Bračića za komandanta III. grupe odredov. Na tem odgovornem mestu je še bolj razvil in izpopolnil svoje vojaške sposobnosti. Moral bi bil oditi na Primorsko, da tudi tam organizira partizanske odrede, pa mu je velika italijanska ofenziva v poletju 1942 načrt za nekaj mesecev preprečila in je ostal do septembra med naj-

hušimi borbami in neprestanimi spopadi na svojem mestu. Spet je bil Mirko Bračić prvi, ki je po končani italijanski ofenzivi z novo organiziranimi tovariši napadel belogardistične postojanke v Starem trgu v Loški dolini. Z odredom 120 partizanov je navalil na italijanske in belogardistične bunkerje, jih razdril ter dobrodu uničil in razpršil izdajalsko posadko.

S 13 tovariši se je potlej odpravil Mirko Bračić na Primorsko, da tudi tam dvigne vsenarodni upor proti tujim fašističnim zatiralcem. Težko, preporno težav in opasnosti je bilo življenje in delo prvih primorskih partizanov. V vasi niso mogli, kajti treba se je bilo vsak dan in vsako noč spretno izmikati številnim italijanskim posadkam, ki so že stutile, da se tudi na tem delu zaslužene slovenske zemlje bližja dan narodnega maščevanja. Toda čez mesec dni trdega dela je Mirko že poklical 80 tovarišev z Dolenjske, da formirajo prve primorske bataljone. Bili so to Tolminski, Brdski in Kraški. Kmalu je vstal Šoški odred, iz katerega se je pozneje razvila Primorska operativna zona s severnim in južnim primorskim odredom. Razvoj pa je šel neza- držno naprej: ustanovljeni sta bili prvi dve brigadi: Ivana Gradnika in Simona Gregorčiča. Ves ta čas je Mirko Bračić sodeloval v celi vrsti ostrih bojov z okupatorjem na Krnu, na Stožu, na Vogarskem, tik nad Gorico in drugod.

Avgusta 1943. je bil postavljen Mirko Bračić za komandanta novo ustanovljene XIV. divizije, v katero je pripeljal s Primorske brigado Ivana Gradnika. Divizija je pod njegovim spretnim poveljevanjem izvršila po italijanskem razpadu celo vrsto pomembnih vojaških akcij, saj je očistila osvobodeno ozemlje Notranjske in Dolenjske belogardističnih izdajalskih gnezd s Turjakom na čelu. V času velike nemške ofenzive je bila nemala zasluga komandanta Mirka Bračića, da so se brigade XIV. divizije skoraj brez vsake izgube srečno pretokle in izvile iz sovražnikovih jeklenih klešč. Neuspehi nemški ofenzivi je sledil takojšen protinapad naše vojske. XIV. divizija je napadla in uničila domobranski postojanki v Grahovem in v Velikih Laščah koncem novembra v začetku decembra 1943. 9. decembra so zmagovite brigade štirinajste pričele z obleganjem utrjenega Kočevja, kar je pomenilo najsmelejši in največji podvig naše vojske do takrat.

11. decembra je ob priliki zaključnega napada na nemško in domobransko posadko v obkoljenem kočevskem gradu padel junaške smrti komandant Mirko Bračić. Njegova smrt je nemilo prizadela tako njegove soborce, kakor vso našo vojsko, ki je izgubila z njim enega svojih najsmelejših in najboljših voditeljev — prvoborcev za našo svobodo.

Naj bo ohranjena njegovemu spominu v svobodni domovini nemisljiva slava in čast!

Na cesti Ljubljana—Kranj gradijo dokončne mostove

Najmodernejša slovenska avtomobilska cesta Ljubljana—Kranj je bila med vojno prekinjena na treh mestih. Cestni most čez Savo v Kranju in železniški nadvoz na desnem bregu Save pri Kranju je podrla že stara jugoslovanska vojska leta 1941. Nemci so poslednje dni vojne na svojem divjem begu razstrelili železno konstrukcijo mostu preko Sore pri Medvodah.

Porušeni most čez Savo v Kranju so Nemci nadomestili z dvema zaslinima mostoma, enim za pešce in drugim za vozila. Namesto porušenega nadvoza so zgradili prav tako lesen zaslini nadvoz. V Medvodah je prva slovenska gradbena brigada že prve dni po osvoboditvi vzpostavila promet s tem, da je ojačila leseno brv, ki stoji niže porušenega mostu. Preko teh treh zaslinih objektov se vrši promet še danes.

Kranjska lesena zaslini mostova so Nemci zgradili iz svežega lesa, zaradi tega bi morala biti danes, po 4 letih, temeljito obnovljena in ojačena. Za ta dela bi bilo treba žrtvovati precejšnje vsote denarja, vrhu tega pa tudi obnovljenih in ojačenih mostov ne bi mogli uporabljati trajno. Na razlog je napotil našo oblast, da se je odločila takoj pristopiti k gradnji novega betonskega mostu. Gradnjo tega mostu, kakor tudi vsa ostala dela na tej cesti izvršuje Državno gradbeno podjetje »Gradiš«.

Betonski most čez Savo v Kranju, ki je sedaj v gradnji, bo eden največjih in najlepših v Sloveniji. Dolg je 140 metrov, in širok 14 metrov, kar presega širino starega mostu, ki ga je razrušila jugoslovanska vojska, za tri metre. Zaradi lepše izpeljave dovoznih cest, bo na levem bregu Save dvignjen za 1 meter.

Most bo počival na starih temeljih, ki so jih zaradi znatno širšega mostu precej razširili. Dosedaj so delavci dvignili tri betonske vodne stebre, ki nosijo mostno konstrukcijo, do višine srednje visoke vode, tako da spomladaj tudi narasla voda ne bo mogla ovirati nadaljnjih del. Pozimi, ko bo nastopil mraz in bo betoniranje onemogočeno, bodo delavci pripravili vse potrebno (izkope, železo za armiranje, les in ostali gradbeni material), da se bodo spomladaj dela lahko nadaljevala s pospešenim tempom.

Na desnem bregu Save, takoj pri mostu, je v načrtu 12 metrov dolg podvoz za obsavsko cesto, ki veže

kranjske tovarne. Dosedaj je ta cesta križala glavno cesto, po kateri je promet zelo velik. Obsavska cesta, ki bo imela vzporedno tudi ozkotirno železnico, po zgraditvi podvoza ne bo več motila prometa po glavni cesti.

Pri gradnji železniškega nadvoza, ki je tudi znatno širši od prvotnega, delajo delavci s pospešenim tempom da čimbolj izkoristijo trenutno lepo vreme, ki je potrebno za betoniranje. Če se vremenske prilike ne bodo poslabšale, bo do srede decembra že zabetoniran, spomladi pa izročen prometu. Zaradi širšega mostu in železniškega nadvoza je v načrtu tudi razširitev ceste med tema dvema objektoma.

Državno gradbeno podjetje je tudi v Medvodah takoj začelo z gradnjo betonskega mostu. Ta most je dolg 70 in širok 10 metrov. Sezidan je na popolnoma novih temeljih, 20 metrov niže starega mostu. Ta okolnost je omogočila, da je bil polmer ovinka ceste pri dovozu na most povečan od 70 na 90 metrov, s čimer je precej ublažen ostri ovinek, ki je oviral hitri promet po moderni avtomobilski cesti. V zvezi s tem in pa zaradi tega, ker je novi most 20 metrov niže, predstavljajo delavci cesto na obeh bregovih Sore v dolžini 200 metrov na vsaki strani. Precej truda bodo porabili tudi za regulacijo Sore v območju mosta.

Glavne težave pri gradnji tega mostu so po večini že premagane. Najtežje je bilo poletti, na začetku del, ko so pripravljali ves potrebni material. Na razpolago je bil samo 1 tovorni avtomobil, s katerim so opravili najvažnejše prevoze. Preko 1500 kub. metrov gramoza je bilo prepeljanega iz gramozne jame pri Jeperci in deloma iz gramozne jame pri Smledniku. Iz okoliških gozdov je bilo treba navoziti 300 kub. metrov gradbenega lesa. Železo za armiranje betona so znosili z vseh koncev. Iz Trbovelj so pripeljali 30 vagonov cimenta. Veliko naporov je od delavcev zahtevalo zidanje temeljev, ki ležijo 3,5 m pod vodno gladino.

Z najvišjo možno delavnostjo, s katero sedaj delavci gradijo most, in ob lepem vremenu bo nosilna betonska konstrukcija dogotovljena o Božiču, spomladi pa bo most izročen prometu. Domači delavci so vložili v to delo vse svoje sile in ves svoj prosti čas. Večkrat delajo tudi po 16 do 20 ur na dan. Za delo so žrtvovali večino svojih nedelj.

Ljubljanski srednješolci proti reacionarjem v šolah

Ljubljana, 30. novembra.

27. novembra zvečer so srednješolci demonstrirali pred učiteljskim in Lichtenhurnovim zavodom v Ljubljani. Iz njihovih vzklikov: »Iz naših šol fašiste ven!« se je spoznalo, da hoče mladina obračunati z nazadnjaškimi, razdiralnimi elementi, ki trgajo članke z njihovih stenčesov, ki govore, da bo dobič odlično tisti, ki ne bo čital »Mladine« itd.

Mladina je poklicala ravnatelja ljubljanskega učiteljskega, ki je med drugim povedal naslednje: Na nobeni drugi šoli se ni vršilo hušje nasilje nad dijaki in nad profesorji, kot na učiteljski v Ljubljani. Med dijaki in profesorji je bilo veliko narodnih izdajalcev, zelo so se razpasle mnoge ostudne napake, kot so denunciranje in podobno. Z naše šole so domobranci odpravili deset profesorjev in učiteljev. Izmed teh je profesorica Anica Černejeva umrla v koncentracijskem taborišču v Ravensbrücku. Ob zloumu Hitlerjeve Nemčije je z okupatorjem zbežalo 66 učiteljskih in 6 profesorjev. Popolnoma razumljivo je, da takšne razmere niso mogle vzgojiti zdravega ljudskega naraščaja, ker jih je šola okupator za svoje razdiralno, protinarodno delo. Takšni učitelji bi bili podeželju samo v veliko škodo.

Na zahtevo srednješolcev po čistiki, je ravnatelj med drugim dejal sledeče: Vsekakor ne moremo sedaj študirati preostali reacionarni elementi, ki se še niso spremenili. Naša oblast je bila zelo širokogrudna, ker je upoštevala, da je bil del mladine, ki ni sodeloval v narodno osvobodilni borbi, mogoče zapeljati, gotovo pa ne tako pokvarjen, da bi se ne dal zboljšati s primerno vzgojo. Toda pri nas so še ljudje, ki ne spadajo smekaj. Po njegovem govoru je mladina ponovila zahtevo po čistiki.

Nato so mladinci prečitali resolucijo, poslano Narodni vladi Slovenije, v kateri pravijo:

»Vsa srednješolska mladina se zaveda, da morajo naše šole vzgajati nov rod v demokratičnem duhu, rod, ki bo s svojim delom predano in zvesto služil svojemu narodu in domovini. Za svojo največjo sramoto smatramo dejstvo, da se celo na učiteljski in lahko pojavljajo protinarodni elementi, ki zlorabljajo dobrohotnost naše oblasti. Namesto da bi popravili svoje napake v preteklosti, se naprej sabotirajo delo pri duhovni obnovi našega šolstva in izobraževanja. Kot posebno žaljivo za naše tepeče ljudstvo in prenamože padle

žrtve, pa smatramo dejstvo, da bi ti protinarodni elementi utegnili vsak čas prevzeti vzgojo naše mladine, ki je bodočnost našega naroda. Zato enoglasno naprošamo našo ljudsko oblast, da napravi delovanju reacionarnih elementov na učiteljsko konec«.

Po prečitani resoluciji se je mladina napotila pred Lichtenhurnov zavod. Tudi v tem zavodu se še danes skrivajo ostanki reakcije. Vendar so jih srednješolci kmalu spoznali in so z demonstracijo zahtevali, da se razmere tudi tu uredi.

Koroška mladina Vas vabi!

V ponedeljek, 3. decembra 1945. bo v Franciškanski dvorani AKADEMIJA

ki jo bodo priredili mladinci - dijaki guštanske gimnazije ob 20. uri s sledečim zelo pestrim sporedom:

1. Pozdrav koroške dijaške mladine,
2. Domovina moja — kvartet,
3. Balada — gosli in klavir,
4. Moj domači kraj,
5. Zakaj sem partizan — petje s harmoniko,
6. Soči — deklaracija v pozdrav primorski mladini,
7. Koroški kotiček: Beseda tov. Doberčaka - starega koroškega kulturnega delavca, Pesem koroških Slovencev — deklaracija, Gor čez jizaro: gosli, kitara, citre,
8. Koroška v slovenski literaturi, V šmihovu pa 'mo kajžico' mam petje s citrami,
9. Korotan — deklaracija, Tri koroške pesmi,
8. Katjusa, pastir Kostja — prizor,
9. Sarafan — dvospev s klavirjem,
10. Hej Slovani — petje z godbo,
11. Beseda za slovo.

Naj bo ta akademija izraz povezanosti z našimi brati Korošci in naj se dvigne v mogočno manifestacijo za priključitev naše slovenske Koroške novi ljudski republiki Jugoslaviji. Ljubljanci, pridite, zvon Gospe Svete vas vabi. Peca in Uršlja gora vam pošiljata pozdrave.

ŽIVELA FEDERATIVNA LJUDSKA REPUBLIKA JUGOSLAVIJA!

Naša mesta proslavljajo republiko

MARIBOR

Ze na predvečer praznika so se po vseh četrtih Maribora vršile kulturne prireditve, na katerih so nastopali pevski zbori in godbe. Gledališki igralci so recitali, književniki brali odlomke iz svojih del, najboljši godbeniki so izvajali dela slovenskih skladateljev in govorniki so se v svojih govorih še enkrat ozrli nazaj na čas trpljenja in borbo in oznanili veliko jutro republike Jugoslavije. Vse dvorane, kjer so se vršile prireditve, so bile nabito polne hvaležnih poslušalcev.

Na dan zasedanja ustavodajne skupščine se je vršilo veliko zborovanje na Glavnem trgu, katerega se je udeležilo preko 15.000 ljudi. Ko je tov. Jakopič spregovoril o deklaraciji ustavodajne skupščine, ki je proglasila republiko in odvzela kralju Petru in dinastiji Karadjordjevičev vse pravice, takrat je ljudstvo pričelo z viharim odobravanjem. Maribor dobro ve, kdo je bil kriv vsega gorja v preteklosti in hoče sedaj, ko je odstranjen eden od glavnih krivcev tega gorja, odstraniti iz svoje srede vse narodne izdajalce, nemčurje in kulturnodovce, ki jih je naša vlada sicer amnestirala, a so kljub temu nadaljevali s svojim izdajalskim delom.

Po končanem zborovanju se je razvila po mestu povorka. Posamezne skupine z baklami, transparenti in zastavami so pele in vzklikale po vseh mariborskih ulicah, vse dokler se niso ponovno zbrale na Glavnem trgu. Pred zaključkom slavnosti so bile odposlane brzojavke ustavodajni skupščini, maršalu Titu in na zahtevo zborovalcev tudi generalisimu Stalinu. Velik del manifestantov se je potem zgrnil v Unionsko dvorano, kjer se je vršil veliki miting za demobilizirance.

JESENICE

Na državni praznik so se Jesenice najsvetnejše pripravile. Delo v obratih je počivalo. Popoldne je izpred Delavskega doma krenila povorka z zastavami in kovinarsko godbo na čelu skozi mesto. Udeleženci povorke so vzklikali republiko, maršalu Titu, Jugoslovanski in Rdeči armadi. Zvečer so na gorah goreli kresovi, nad plaščem pa je iz nešteti žarnic blestel napis »Republika«.

Zvečer je bila v Ljudskem gledališču proslava republike. Tovarš Bogdan Osolnik je v jedrnatih besedah orisal zgodovinski pomen 29. novembra v Jajcu in današnjega dne, ko je bila v ustavodajni skupščini slovesno proglašena republikanska vla-

davina. Na sporedu slavnostnega večera so bile žive slike, recitacije, deklaracije, nastop vseh oddelkov fizkulture, nastop mladinskega pevskega zbora. Ves čas proslave je ljudstvo navdušeno vzklikalo republiko in maršalu Titu.

KRANJ

Ob 8. uri zjutraj so po vseh uradih, šolah in trgovinah v Kranju slovesno proslavili obletnico drugega zasedanja AVNOJ-a. Po končanih proslavah se je ljudstvo zbralo pred Narodnim domom, od koder se je razvila mogočna povorka skozi mesto. Ljudstvo je vzklikalo maršalu Titu in mladi republiki, ki je bila s tako velikimi žrtvami izvojevana. Na Glavnem trgu je tov. Bručan zbranim še enkrat orisal pomen proslave.

Popoldne nekaj po peti uri so se oglašili iz vseh cerkva zvonovi, tovarniške sirene so zatulile in iz topov so odjeknili streli: Republika! Kranj je na mah oživel. Ljudstvo se je še enkrat zbralo in dalo duška velikemu veselju in zadovoljstvu, ki ga je občutilo na ta dan. Kot zaključek proslave se je vršila v Narodnem domu slavnostna akademija.

VELENJE

Naš državni praznik, drugo obletnico zasedanja AVNOJ-a in proglasitev republike sino tudi pri nas v Velenju dostojno proslavili. Na trgu se je zbrala množica ljudstva, kateri je tovariš Povh razložil pomen proslave. S te proslave so Velenjčani poslali maršalu Titu vdanostno brzojavko, zahvaljujoč se mu za njegovo veliko delo, in pozdrave ustavodajni skupščini.

Rudarska godba je s himno »Hej Slovanci« zaključila pomembno manifestacijo, nakar se je razvila z godbo na čelu povorka z baklami. Zvonovi so zvonili, streli iz strojin in topov so odmevali daleč na okrog in oznanjali veličino slavnostnega dne. Po številnih hribih so goreli veliki kresovi. Kres na Urški gori je svetil najbolj dolgo; pozdravljal je drage brate onstran meje, naj trdno verujejo v zmago ljudske pravice!

TOLMIN

Tudi v Tolminu smo proslavili veliki jugoslovanski praznik. Ves kraj je bil odet v zastave. Ljudstvo je bilo navdušeno nad republiko in z vzklikom, ki jih ni bilo konca, je izražalo zahtevo in željo, da boče biti tudi Tolmin v najkrajšem času priključen za vedno republiko Jugoslaviji. V posebno velikem številu se je udeležilo proslave okoliško ljudstvo.

Obsodba odgovornih upraviteljev „Bat'e“ in „Našičke“

V vrsti procesov proti odgovornim funkcionarjem hrvaških bank in industrijskih podjetij zaradi sodelovanja z okupatorjem je bila te dni v Osijeku zaključena razprava proti 12 članom uprave koncerna Bata, od katerih pa je 7 pobežnilo v inozemstvo.

V teku razprave je bilo zaslišanih 24 prič, ki so potrdile vse točke obtožbe. Pod vodstvom ustaškega poveljnika v podjetju in poznejšega podpredsednika upravnega odbora ter voditelja vsega koncerna dr. inž. Tomislava Bulata je bil v podjetju pod okupacijo uveden strašen teror. Ustaški in gestapovski razbojniki so izvajali stalen pritisk na delavstvo, da poveča proizvodnjo, ki pa je bila namenjena skoraj izključno nemški in ustaški vojski. Dobave Batovega koncerna okupatorskim vojnim formacijam so dosegle 1100 milijonov kun. Samo v letu 1942. je podjetje poslalo nemški vojski na vzhodno fronto 100.000 parov gumijastih škornjev, poleg nogavic in gumijastih obročev za tanke, v Nemčijo pa je bilo poslanih 5000 parov otroških čevljev. Uprava tovarne je dajala ustaškim krivnikom na razpolago kamione, s katerimi so bili iz podjetja odpravljani zaverni delavci in nato ustreljeni. Navzlic temu terorju sabotaje v podjetju niso ponehale.

Sodišče je obsodilo pobežlega voditelja koncerna dr. inž. Bulata in pobežlega glavnega tehničnega ravnatelja družbe inž. Dragoslava Lorkovića na smrt na vešalih. Član uprave dr. Milan Blažekovič, veliki župan v pokolu, ki je bil že prej obsojen zaradi sodelovanja z okupatorjem, je bil obsojen na skupno kazen 18 let prisilnega dela. Nadalje je sodišče obsodilo pobežlega predsednika nadzorstva dr. Nikola Kaića na 10 let, Zlatka Smoljana in pobežlega uradnika inž. Františka Maloto in Otona Stubenwolfa na 8 let, pomočnika ravnatelja Gjuro Katušića ter pobežle člane uprave Ibrahima Edhemovića in Berislava Jeričevića na 5 let prisilnega dela. Vsi navedeni so bili obsojeni na zaplenbo celotnega premoženja. Ostalim so bile izrečene nižje kazni, deloma pogojno.

Končno je bila izrečena zaplenba imovine vsega koncerna, in sicer trdke »Bata«, tvornice obutve in gume v Borovem, trdke »Majstor« d. d. (obstoječe iz tvornice strojev in onodja v Borovem, topilnice železa v Beštinu pri Bosanskem Novem in premoškega Sv. Nikola), trdke »Sto-

lin« d. d. v Vukovarju (tvornice nogavic in pletenin s podružnico v Brčkem) in trdke »Kotvac« d. d. v Zagrebu.

Pred okrožnim narodnim sodiščem v Zagrebu je bil v sredo zaključen proces proti odgovornim upraviteljem enega največjih lesnih podjetij Jugoslavije »Našičke tvornice tanina in parne žage« d. d., ki pripada mednarodni finančni družbi Union Nasic s sedežem v Zenevi. Že pred vojno so se skušali Nemci polastiti tega podjetja. Po okupaciji so podjetje hoteli odkupiti od finančne družbe Union Nasic, ki pa je zahtevala za odkup 40 milijonov švicarskih frankov (v podjetju je bilo vsega vloženih 30 milijonov din). Pozneje je nemška skupina Berthold s sodelovanjem nemškega poslanika Kascheja sklenila z »ministrom« Košakom sporazum, po katerem je podjetje prevzela tako zvana neodvisna država Hrvaška, ki pa je odstopila Nemcem 40 odstotkov glavnice. Kot ravnatelj družbe je bil postavljen Nemec inž. Alojz Ehrlich.

Podjetje je med vojno pretežno del proizvodnje 9 velikih žag in ostalih obratov v skupni vrednosti 1030 milijonov kun prodalo okupatorjem. Brezobzirno je izkoriščalo naše lesno bogastvo za sovražnikove vojne potrebe. Ko je narodno osvobodilna vojska ogražala trdnice obrate, zlasti v Bosni, je podjetje ponovno zahtevalo vojaško pomoč. V teku razprave je javni tožilec razširil obtožbo proti predsedniku družbe dr. Adolfu Cuvaju zaradi intimnih odnošajev z nemškim vojnim špijonom Oswaldom in zaradi članstva v »Kulturbundu«.

Sodišče je obsodilo predsednika družbe dr. Adolfa Cuvaja in pobežlega člana uprave dr. Jerka Hladico na smrt z obesenjem, pobežlega člana uprave dr. Nikolo Kaića in dr. Davida Karlovića ter pobežle uradnike ravnatelja inž. Ehrlicha, inž. Jošovca, Ljudevita Vidasa in Friderika Ambrožića na 10 let prisilnega dela. Člana uprave grofa Petra Pejaševića in pobežlega podpredsednika Gezo Kovacza na 8 let, člana uprave inž. Petra Pripiča in uradnika inž. Rajka Hvala na 5 let, člana uprave dr. Branka Pliverića in Milivoja Crnaka pa na 2 leti prisilnega dela z zaplenbo premoženja. Sodišče je prav tako izreklo zaplenbo vsega imetja trdke »Našičke tvornice tanina i parne žage« d. d. z vsemi podružnicami in udeležbami pri drugih podjetjih.

Miklavž sprejema

naročila
v trgovini

ciciban
Tavcarjeva ul.
Telefon 28-11

Svobodoljubni svet pozdravlja republiko Jugoslavijo

Pozdravi francoske ustavodajne skupščine maršalu Titu — Svečana proslava naše kolonije v Londonu — Neizpremenjeno britansko stališče

Pariz, 30. nov. Francoska ustavodajna skupščina je med vzklajanjem sklenila, da pošlje pozdrave maršalu Titu z najboljšimi željami novi jugoslovanski federativni ljudski republiki. Sklep je bil sprejet ob otvoritvi današnjega popoldanskega zasedanja.

London, 30. nov. Diplomatski sodruknik Reuterja poroča:

V Londonu izjavljajo, da ni uradno potrebno ponovno priznanje jugoslovanske vlade zaradi proglasitve republike, ki jo je večeraj proglasila Ustavodajna skupščina v Beogradu. Tudi po ustanovitvi izpremenbi ostane priznanje vlade maršala Josipa Broza-Tita še nadalje v veljavi.

London, 30. nov. V današnji oddaji londonske radijske postaje je bilo rečeno, da je proglasitev Jugoslavije za republiko predmet mnogih člankov v današnjih britanskih listih. Diplomatski sodruknik »Manchester Guardian« piše ob tej priliki med drugim:

Splošno priznanje jugoslovanske republike lahko v mnogem doprineše k odstranitvi sumov, da so zapadne demokracije stvorile zaroto proti redu v vzhodni Evropi. Sinoči je bilo v Londonu izjavljeno, da presoja britanska vlada volitve v Jugoslaviji kot izraz ljudske volje in da priznava Ustavodajno skupščino kot izvoljeno predstavništvo s suverenimi pravicami.

Ob priliki jugoslovanskega narodnega praznika je veleposlanik federativne ljudske republike Jugoslavije v Londonu dr. Ljubo Leontić priredil sinoči sprejem, kateremu so prisostvovali številni predstavniki diplomatskega zbora, političnega življenja in tiska v Veliki Britaniji.

Londonski krogi niso presenečeni

London, 30. nov. Agencija Reuter objavlja zelo obširna poročila o svečani otvoritvi in zasedanju jugoslovanske ustavodajne skupščine. V

celoti je objavljena tudi deklaracija, s katero je bila proglašena federativna ljudska republika Jugoslavija. Diplomatski urednik Reuterja govori o odloku jugoslovanske ustavodajne skupščine, da proglasi republiko in piše: »Ta korak ni izrazil presenečenja v dobro obveščenih londonskih krogih. Vlada maršala Tita je bila za odstranitev monarhije in je dobila pri volitvah ogromno večino. Zato je bilo ta ukrep pričakovati.«

»Times« o jugoslovanski republiki

London, 1. dec. »Times« piše v uvodniku o jugoslovanski republiki: »Prvič v zgodovini te dežele je prebivalstvo tesno povezano z delom vlade, ki je prenehala biti uradni stroj, postavljen nad njega od zgoraj. Naloga, ki čaka novo vlado, je ogromna, toda domoljubje je dovolj veliko, da bo moglo premagati vse gospodarske in politične težave.«

Proslava naših rojakov v Londonu

London, 30. nov. Večeraj ob 11. uri dopoldne je bil v jugoslovanskem poslanstvu v Londonu glavnosten sestanek v čast sklicanja ustavodajne skupščine. Svečanosti so prisostvovali vsi člani veleposlaništva z veleposlanikom dr. Ljubom Leontićem na čelu, vsa jugoslovanska zastopstva, ki bivajo v Londonu, kakor tudi člani jugoslovanske kolonije. Prisotne je pozdravil veleposlanik dr. Ljubo Leontić, ki je v svojem govoru omenil pomen 29. novembra za narode Jugoslavije. S svečanosti je bila ustavodajni skupščini Jugoslavije poslana naslednja brzojavka:

Na današnji zgodovinski dan so se zbrali v veleposlaništvu člani vseh zastopstev, veleposlaništva, jugoslovanske kolonije in ustanov, da svečano proslavijo državni praznik in navdušeno pozdravijo svojega narodnega heroja in maršala Jugoslavije Josipa Broza-Tita, prvoborca vseh naših bratskih združenih narodov v najtežjih in najslabljih ča-

sih njihove zgodovine in da pozdravijo predsedništvo in člane Zvezne skupščine, Doma narodov, zvezno vlado in zmagovalno osvobodilno Jugoslovansko armado z bojnim vzklikom: Smrt fašizmu — svoboda narodu!

Sinoči ob 6. uri je priredil jugoslovanski veleposlanik dr. Ljubo Leontić v prostorih veleposlaništva federativne ljudske republike Jugoslavije slavnosten sprejem za tuje predstavnike.

Odmev v Rumuniji

Bukarešta 30. nov. Vsi rumunski listi prinašajo na uvodnih straneh vesti o proglasitvi republike Jugoslavije in slike maršala Tita. Ker je vest prispela pozno, še niso objavili komentarjev o tem. Edino »Scantea« prinaša članek pod naslovom »Jugoslavija je postala republika«, v katerem je rečeno:

Rumunsko ljudstvo želi živeti z vsemi jugoslovanskimi narodi v prijateljskih odnosih, vidi v mladi jugoslovanski federativni republiki činitelja miru in napredka na Balkanu in je trdno prepričano, da ni ničesar resnega, kar bi preprečevalo plodno sodelovanje in iskreno prijateljstvo med jugoslovanskimi narodi in Rumuniji.

Proslava 29. novembra v Švici

Bern 30. nov. V Švici so na svečan način proslavili narodni praznik federativne ljudske republike Jugoslavije. Sprejemu, ki ga je priredil jugoslovanski poslanik Milan Ristić v prostorih jugoslovanskega poslanstva v Bernu, so prisostvovali člani švicarske vlade, diplomatski zbor, predstavniki tiska in kakih 200 prijateljev Jugoslavije. Slični sprejemi so bili tudi v prostorih jugoslovanskih konzulatov v Curihi in Ženevi. Radio v Curihi je sinoči posvetil posebno oddajo Jugoslaviji, katero je prenašal tudi radio iz Beromünstra.

33. obletnica neodvisnosti Albanije

Tirana, 30. nov. (Tass) Albanija je slavila 28. novembra 33letnico svoje neodvisnosti. Zvečer 27. novembra je predsednik ministrskega sveta Enver Hodža govoril po radiu. Podrobno je obrazložil pomen znamenitega dne 28. novembra in je podčrtal, da Albanci praznujejo ta dan prvič v popolni svobodi. 27. novembra je bilo mladinsko zborovanje, na katerem je govoril Nako Spiru, predsednik protifašistične mladinske zveze. Po zborovanju je mladina z baklami korakala po mestnih ulicah. Večeraj je imela Tirana slavnostno lice. Zjutraj so topovske salve pozdravile narodno zastavo. V vseh pravoslavniških, katoliških in muslimanskih cerkvah so se vršile slovesne službe božje. Na Skanderbegovem trgu se je vršilo množično zborovanje, ki so mu sledile velike manifestacije. Zborovanja in manifestacije so se vršile po vsej Albaniji.

Volitve v iranskem Aserbejdžanu

Teheran, 30. nov. (Tass). Kakor poroča tabirski »Azerbejdžan«, bodo na podlagi sklepa ljudske skupščine iranskega Aserbejdžana v Tabrisu in v okrožjih tabirskih provinc volitve v Medžlis iranskega Aserbejdžana. Volitve bo vodil začasni narodni odbor, izvoljen na ljudski skupščini iranskega Aserbejdžana dne 21. in 25. novembra v Tabrisu.

Umik sovjetskih čet iz Mandžurije

Moskva, 30. nov. (Tass). Po vestih, ki jih je dobil Tassov dopisnik, je maršal Malinovski pravčasno sporočil zastopniku kitajske vlade generalu Hsinšihue-u načrt o umiku sovjetskih čet iz Mandžurije, ki je v skladu s sovjetsko-kitajsko pogodbo z dne 4. avgusta. Po načrtu bi se morale vse sovjetske čete umakniti iz Mandžurije do 3. decembra 1945.

V zadnjem času so pri pogajanjih med maršalom Malinovskim in generalom Hsinšihue-om kitajski zastopniki ponovno izjavili, da ima kitajska vlada pri prevozu svojih čet v Mandžurijo velike težave zaradi prisotnosti kitajskih nevladnih čet v nekaterih krajih. Po poročilih, ki so na razpolago, je kitajska vlada sprito položaja v Mandžuriji sovjetski vladi izjavila, da bi prišla v zelo težaven položaj, če bi se sovjetske čete umaknile iz Mandžurije do doletenega roka, kajti do tega časa ji je nemogoče spraviti v Mandžurijo svoje lastne čete in organizirati tam civilno upravo. Sprito tega je sovjetska vlada pristala na predlog kitajske vlade, da za nekaj časa odloži umik sovjetskih čet iz Mandžurije. Kitajska vlada je sprejela to z velikim zadovoljstvom na znanje. Kitajska in sovjetska vlada sta se domnili, da bodo v ta namen v Čangčungu pogajanja med maršalom Malinovskim in zastopniki kitajske vlade. Dobro poučene osebe so Tassu

Načrt nove francoske ustave

Pariz, 30. nov. Komunistična skupina poslancev je predložila ustavodajni skupščini v pretrse načrt nove francoske ustave. Načrt obsega 14 poglavij in 50 točk. Po tem načrtu je narodna skupščina vrhovni organ republike in imenuje predsednika za dobo 3 let. Vsi ministri opravljajo svoje delo pod nadzorstvom narodne skupščine. Poleg tega je vsak minister osebno odgovoren za svoje delo pred narodno skupščino. Poslanec so odgovorni pred volivci, ki jih lahko nadzorujejo. Četrty člen ustavnega načrta določa ločitev cerkve od države, svobodo tiska, svobodo osebnosti, nedotakljivost stanovanja, pisensko tajnost in svobodo volitev. Isti člen jamči pravico do dela in do oddiha, pravico na zavarovanje v primeru izgube delovne sposobnosti, ki ga zagotovi država, brezplačno šolanje in brezplačen sodni postopek. V členu 42 ustavnega načrta je rečeno: »Lastnina, ki je posledica osebnega dela, je nedotakljiva.« V členu 43

se odreja odvzem zasebnih monopolov v korist naroda brez odškodnine. Samo osebe, ki niso mešane v mednarodno delo teh monopolov, lahko računajo na odškodnino v višini rente.

»Humanite« proti ukinitvi pravice veta

Pariz, 30. nov. Pierre Ervet piše v »Humanite«, da izražlja reakcionarno klika vsako pobudo, ki ima namen, da bi ukinili pravico veta. Ervet piše, da predpostavlja pravico veta obstoj zveze, ki temelji na sporazumu med velikimi silami. Ukinitve pravice veta bi dala vsak veselejši možnost, da se ne ozira na interese svetovnega miru in sodelovanja in bi hotela doseči razne svoje cilje, ki bi bili naperjeni proti kakim drugim vesešim, da bi tako ona dosegla vodilno mesto v zvezi. Ni dvoma, da gre pri takih načrtih za poskušne, da bi se osamila Sovjetska zveza in se ustanovila protisovjetski blok.

Špansko ljudstvo ne bo pozabilo, da je papež blagoslovil krvoloča Franca

Mexico 30. nov. (Tass). Napredni mehiški časopisi ostro obsojajo papeža Pija XII., ker je nedavno blagoslovil Franca. »El Nacional« piše: Kako more kdo pozabiti tisoče umorov, ki jih je zagrešil general Franco, katerega je blagoslovil papež, kako je mogel pozabiti uničenje Gernike, bombardiranje Valencije, Alicante, Barcelone in Madride, požar, bitje, nasilje, glad in trpljenje španskega ljudstva. Papež blagoslovil najhujšega zločinca, ki ga je kdaj poznal svet in ga celo hrabri za nadaljevanje zločinov. V želji, da si ohrani svojo oblast na zemlji, proglasi papež protisovjetska načela. Papež, ki je našel besede usmiljenja za nemške Hitlerjeve, za italijanske in

japonske fašiste, ne more najti teh besed za one, ki so se borili v Spaniji za svobodo, pravico in demokracijo. S tem, da brani Franca, posega Vatikan neposredno v španske notranje zadeve.

»El Popular« naglašja, da umirajo Španci, ki so po večini katoliki, v ječah in v mučnicah. Časopis vprašuje, ali si ni Franco zaslužil papeževega blagoslova s svojimi groznimi zločini in pravi: »Ni dvoma, da špansko ljudstvo ne bo pozabilo blagoslova, ki ga je podelil Pij XII. najhujšemu krvoločnemu in najhujšemu krutemu izmed sovražnikov ljudstva. Tega tudi ne bo pozabil svet.«

Amerika naj raje pomaga Kitajski, da bo postala demokratična država

Washington, 30. nov. (Tass). Član kongresa Delacy, demokrat iz države Washington, je predložil v poslanski zbornici resolucijo, v kateri zahteva, da naj prezident Truman umakne iz Kitajske vse ameriške oborožene sile in ukine prometne olajšave in oskrbo. Namesto tega naj nudi Kitajski vsakršno mirnodobno pomoč in ji pomaga, da bo zavzela svoje mesto kot velika, združena, demokratična in uspevačja država.

Delacy je objavil, da podpira to resolucijo demokratični zastopniki Coffe in Savage iz države Washington ter demokratični zastopniki Douglas, Healy, Patterson iz države Kalifornije. Poudaril je, da se ameriške čete in orožje uporabljajo za ojačevanje ene strani v neobavljeni, vedno večji obseg zavzemajoči državljanski vojni na Kitajskem. Oborožena intervencija Združenih držav na Kitajskem more le podaljšati državljansko vojno in preprečiti, da bi dobili milijoni samouprav in da bi lahko napredovali v demokraciji.

Ostro je ožigosal posredovanje Združenih držav na Kitajskem in izjavil, da bi bila nadaljnja pomoč Združenih držav proti komunističnim silam v severni Kitajski nasprotna na načelu, da se morajo vsa ljudstva sama vladati. To si žele najbolj reakcionarni ameriški velekapitalisti, ki bi radi Azijo nenadzorovano gospodarsko izrabljali. V nasprotju z Rooseveltovo zunanjo politiko se da nes ameriške oborožene sile na Kitajskem uporabljajo za to, da zatirajo težnje milijonov po novi demokraciji. Vprašam ministra za zunanje zadeve, s kakšnim pooblastilom je nedavno poveljni ameriških sil na Kitajskem, generalni poročnik Wedemeyer, grozil, da bo v svrhu maščevanja, ker je bil baže zažgan vlak, v katerem so se peljali ameriški častniki, uničil neko kitajsko vas.

Delacy je končno izjavil, da so na področju, ki je pod nadzorstvom Čungkinga, davki zelo veliki, položaj neznošen in politično življenje nedemokratično.

Ameriška politika do Kitajske ostane neizpremenjena

Washington, 30. nov. Ob oskavi generalnega ministra Patricka Harlaja kot veleposlanika Združenih držav Amerike v Kitajski je ameriški minister za zunanje zadeve James Byrnes izjavil, da z izmenjavo ameriškega diplomatskega predstavnika v Kitajski ne bo v zvezi nobena sprememba ameriške politike do Kitajske. V Belu hiši je bilo objavljeno, da bo general Marshall v najkrajšem času odpoval na Kitajsko.

Predsednik Truman o delu Združenih narodov

Washington, 30. nov. Predsednik Truman je na večeršnjem tiskovnem zborovanju izjavil, da je Društvo narodov propadlo zaradi prepogatih zborovanj. Organizacija Združenih narodov bi lahko pričela z delovanjem v prihodnjih 90 dneh. Želi, da bi videl organizacijo Združenih narodov pri delu in da bi ga Združene države močno podprle.

Protestna nota zaradi postopanja z Zidi

Washington, 30. nov. »Ameriška zveza za svobodno Palestino« je poslala Trumanu in lordu Halifaxu, veleposlaniku Velike Britanije v Washingtonu, protestno noto proti razmeram v taborišču Belzen, kjer je britanska vojaška policija prepejala zapornike. Noto je podpisalo več ameriških pisateljev, med njimi Luis Bremfield in Ben Hecht. V noti je rečeno: »Protestiramo proti razmeram, ki vladajo v taborišču Belzen, ki je še vedno pod upravo nemških oblasti in kjer britanski stražarji prepeajo žene, zapirajo židovske voditelje in večkrat zaplenijo stvari brez kakršnega koli sojenja. Po brzojavki, ki smo jo prejeli 16. novembra, so britanski stražarji prepeali žide, zapirali njihove voditelje in vrgli židovsko zastavo na gnoj. Kakšna je torej razlika med osvoboditvijo in nacizmom?«

New York, 30. nov. Reuter poroča, da so poslali voditelji 4 večjih cionističnih organizacij v Združenih državah predsedniku Trumanu brzojavko, v kateri izražajo začudenje in nejevoljo zaradi britanskih vojnih ukrepov proti nezastitenim židovskim naseljem v Palestini, kjer so bili ubiti in ranjeni mnogi žide.

Stavkovno gibanje v Ameriki

New York 29. nov. Agencija France Presse poroča, da boji stopili v stavko šoferji in nameštenci velikih kamionskih prevoznih podjetij »Railway Express Agency« v New Yorku in državi New Jersey. Uprava podjetja ni pristala na njihove zahteve o povišanju mezd. Poročajo tudi, da se nadaljuje stavka nameštencev družbe »Montgomery Ward«. V Detroitu je Ford objavil, da bo zaradi stavk ustavil delo tovarne »Roca« reka.

Iz poročila ameriškega urada za delo je razvidno, da so decembra meseca 1945. delavske mezd v ameriški industriji padle za povprečno 1 dolar. Po začasnih cenitvah ugotavljajo, da so bile v dobi od avgusta do septembra t. l. delavske mezd znižane za 4 cente na uro in da so v oktobru še vedno kazale tendenco k padanju. Povprečna tedenska plača delavca ki je avgusta znašala 41,75 dolarjev, je znašala septembra 40,88 dolarjev.

Protisovjetska gonja švedske reakcije

Stockholm, 30. nov. Tajništvo glavne zveze švedskih sindikatov je podalo izjavo, v kateri ostro obsoja protisovjetsko gonjo švedskih reakcionarnih časopisov in profašističnih elementov v zvezi z izročitvijo nemških vojakov, interniranih na Švedskem, vključno nekaterih državljanzov baltičskih republik, ki so služili v nemški vojski oziroma v SS oddelkih. Izjava, ki priznava pravilnost odločitve švedske vlade, da izroči nemške vojne ujetnike Sovjetski zvezi, obznanjuje reakcionarno gonjo, ki zasleduje temne politične cilje.

Časopis »Morgentindagen« poudarja, da narašča nerazpoloženje proti reakcionarni gonji in jo imenuje »surovo gonjo, naperjeno proti švedski vladi«.

Nek drugi časopis piše v svojem uvodnem članku, da švedsko delovno ljudstvo in zavedni protifašisti ne sodelujejo v gonji reakcionarnega tiska in profašističnih elementov ter pravi: »To gonjo vodijo nacisti in drugi stari pristaši fašizma. Ljudje, ki jih branijo, so se borili za vzpostavitev fašističnega režima v baltičskih republikah pod vodstvom nacističnih Nemcev.«

Razočarana indonezijska in indokitajska ljudstva

London, 30. nov. Reuter navaja odločitev iz komentarja sodeč v moskovskega radia Lavrova v zvezi z dogodki na Javi in v francoski Indokiniji.

Lavrov je dejal: »Dogodki v Indokiniji in v Indoneziji imajo mnogo večji pomen kot samo krevanje. Dokazujejo, da se ljudstva kolonialnih dežel hočejo boriti proti vzpostavitvi »statusa quo«. Ko je bila poražena Japonska, so se dvignila indonezijska in indokitajska ljudstva, držel se nateč, ki so bila proglašena v Teheranu, v Jalti in v San Franciscu, da si zagotovo svojo nacionalno svobodo in neodvisnost. Indonezijska in indokitajska ljudstva so sprejela kitajsko, francosko in nizozemsko čete, ki so se tam zkreale, kot prijatelje.«

Britanska vojaška oblastva so izjavila, da je njihov namen razorožiti in evakuirati japonske čete in da se ne bodo vmešavali v notranja vprašanja. Toda ta objava je bila hitro prekršena in britanske čete so uporabile za zatiranje osvobodilnega gibanja.

V Surabaji so »mili prebivalci« tisoče žrtve, mesto samo pa izgleda kot kraj, kjer je besnela vojna. Holandska oblastva nameravajo ponovno vzpostaviti svojo predvojno nadoblast.

Tudi v Indokiniji je prišlo do ostrih borb. Demokratično usmerjen »Kuhovi« v Veliki Britaniji so energično protestirali proti vmešavanju britanskih čet.

Radio Ljubljana

NEDELJA, 2. DECEMBRA 1945

8-10: Partizanske korčnice. 8-10: 8-20: Trije slovenski plesi. 8-20-3-30: Drobne skladbe Rimski Korčakov in Ljadova. 8-30-8-45: Napoved časa, poročila, objave in pregled spreda. 8-45-9: Korčnice, predigre za simfončni orkester. 9-9-30: Oddaja ESDRŽ. 9-30-10: 1945: Godalni kvartet v d-molu. Iz godalnega kvarteta M. Raveja v F-duru: 3. stavek (Molto lento) in 4. stavek (Vivo e agitato). 10-10-30: Pester koncertni spreda. 10-30-11: Partizanske pesmi in korčnice. 11-11-20: Partizanska igra. 11-20-11-35: Partizanski smesevi na ploščah. 11-35-11-40: Iz sovjetske orkestralne literature. Elantr: Večna slava junakom (ork. poema). 11-40-12: Skladbe za violino in klavir. 12-12-30: Odločilo iz opere in baletov. 12-30-12-45: Napoved časa, poročila in pregled spreda. 12-45-1-10: Korčnice, predigre za simfončni orkester. 1-10-11: Partizanske pesmi in korčnice. 1-11-12: Partizanska igra. 1-12-13: Partizanski smesevi na ploščah. 13-13-14: Iz sovjetske orkestralne literature. Elantr: Večna slava junakom (ork. poema). 13-14-15: Poljske pesmi. 15-15-16: Popolninski koncert: Šostakovič: VIII. simfonija. 16-16-40: Partizanska igra. 16-40-17: Partizanske pesmi in korčnice. 17-17-18: Pester koncertni spreda. 18-18-19: Partizanske pesmi in korčnice. 19-19-20: Partizanska igra. 20-20-21: Partizanski smesevi na ploščah. 21-21-22: Partizanska igra. 22-22-23: Partizanske pesmi in korčnice. 23-23-24: Partizanska igra. 24-24-25: Partizanske pesmi in korčnice. 25-25-26: Partizanska igra. 26-26-27: Partizanske pesmi in korčnice. 27-27-28: Partizanska igra. 28-28-29: Partizanske pesmi in korčnice. 29-29-30: Partizanska igra. 30-30-31: Partizanske pesmi in korčnice. 31-31-32: Partizanska igra. 32-32-33: Partizanske pesmi in korčnice. 33-33-34: Partizanska igra. 34-34-35: Partizanske pesmi in korčnice. 35-35-36: Partizanska igra. 36-36-37: Partizanske pesmi in korčnice. 37-37-38: Partizanska igra. 38-38-39: Partizanske pesmi in korčnice. 39-39-40: Partizanska igra. 40-40-41: Partizanske pesmi in korčnice. 41-41-42: Partizanska igra. 42-42-43: Partizanske pesmi in korčnice. 43-43-44: Partizanska igra. 44-44-45: Partizanske pesmi in korčnice. 45-45-46: Partizanska igra. 46-46-47: Partizanske pesmi in korčnice. 47-47-48: Partizanska igra. 48-48-49: Partizanske pesmi in korčnice. 49-49-50: Partizanska igra. 50-50-51: Partizanske pesmi in korčnice. 51-51-52: Partizanska igra. 52-52-53: Partizanske pesmi in korčnice. 53-53-54: Partizanska igra. 54-54-55: Partizanske pesmi in korčnice. 55-55-56: Partizanska igra. 56-56-57: Partizanske pesmi in korčnice. 57-57-58: Partizanska igra. 58-58-59: Partizanske pesmi in korčnice. 59-59-60: Partizanska igra. 60-60-61: Partizanske pesmi in korčnice. 61-61-62: Partizanska igra. 62-62-63: Partizanske pesmi in korčnice. 63-63-64: Partizanska igra. 64-64-65: Partizanske pesmi in korčnice. 65-65-66: Partizanska igra. 66-66-67: Partizanske pesmi in korčnice. 67-67-68: Partizanska igra. 68-68-69: Partizanske pesmi in korčnice. 69-69-70: Partizanska igra. 70-70-71: Partizanske pesmi in korčnice. 71-71-72: Partizanska igra. 72-72-73: Partizanske pesmi in korčnice. 73-73-74: Partizanska igra. 74-74-75: Partizanske pesmi in korčnice. 75-75-76: Partizanska igra. 76-76-77: Partizanske pesmi in korčnice. 77-77-78: Partizanska igra. 78-78-79: Partizanske pesmi in korčnice. 79-79-80: Partizanska igra. 80-80-81: Partizanske pesmi in korčnice. 81-81-82: Partizanska igra. 82-82-83: Partizanske pesmi in korčnice. 83-83-84: Partizanska igra. 84-84-85: Partizanske pesmi in korčnice. 85-85-86: Partizanska igra. 86-86-87: Partizanske pesmi in korčnice. 87-87-88: Partizanska igra. 88-88-89: Partizanske pesmi in korčnice. 89-89-90: Partizanska igra. 90-90-91: Partizanske pesmi in korčnice. 91-91-92: Partizanska igra. 92-92-93: Partizanske pesmi in korčnice. 93-93-94: Partizanska igra. 94-94-95: Partizanske pesmi in korčnice. 95-95-96: Partizanska igra. 96-96-97: Partizanske pesmi in korčnice. 97-97-98: Partizanska igra. 98-98-99: Partizanske pesmi in korčnice. 99-99-100: Partizanska igra. 100-100-101: Partizanske pesmi in korčnice. 101-101-102: Partizanska igra. 102-102-103: Partizanske pesmi in korčnice. 103-103-104: Partizanska igra. 104-104-105: Partizanske pesmi in korčnice. 105-105-106: Partizanska igra. 106-106-107: Partizanske pesmi in korčnice. 107-107-108: Partizanska igra. 108-108-109: Partizanske pesmi in korčnice. 109-109-110: Partizanska igra. 110-110-111: Partizanske pesmi in korčnice. 111-111-112: Partizanska igra. 112-112-113: Partizanske pesmi in korčnice. 113-113-114: Partizanska igra. 114-114-115: Partizanske pesmi in korčnice. 115-115-116: Partizanska igra. 116-116-117: Partizanske pesmi in korčnice. 117-117-118: Partizanska igra. 118-118-119: Partizanske pesmi in korčnice. 119-119-120: Partizanska igra. 120-120-121: Partizanske pesmi in korčnice. 121-121-122: Partizanska igra. 122-122-123: Partizanske pesmi in korčnice. 123-123-124: Partizanska igra. 124-124-125: Partizanske pesmi in korčnice. 125-125-126: Partizanska igra. 126-126-127: Partizanske pesmi in korčnice. 127-127-128: Partizanske pesmi in korčnice. 128-128-129: Partizanska igra. 129-129-130: Partizanske pesmi in korčnice. 130-130-131: Partizanske pesmi in korčnice. 131-131-132: Partizanska igra. 132-132-133: Partizanske pesmi in korčnice. 133-133-134: Partizanska igra. 134-134-135: Partizanske pesmi in korčnice. 135-135-136: Partizanske pesmi in korčnice. 136-136-137: Partizanska igra. 137-137-138: Partizanske pesmi in korčnice. 138-138-139: Partizanske pesmi in korčnice. 139-139-140: Partizanska igra. 140-140-141: Partizanske pesmi in korčnice. 141-141-142: Partizanske pesmi in korčnice. 142-142-143: Partizanska igra. 143-143-144: Partizanske pesmi in korčnice. 144-144-145: Partizanske pesmi in korčnice. 145-145-146: Partizanska igra. 146-146-147: Partizanske pesmi in korčnice. 147-147-148: Partizanske pesmi in korčnice. 148-148-149: Partizanska igra. 149-149-150: Partizanske pesmi in korčnice. 150-150-151: Partizanske pesmi in korčnice. 151-151-152: Partizanska igra. 152-152-153: Partizanske pesmi in korčnice. 153-153-154: Partizanske pesmi in korčnice. 154-154-155: Partizanska igra. 155-155-156: Partizanske pesmi in korčnice. 156-156-157: Partizanske pesmi in korčnice. 157-157-158: Partizanska igra. 158-158-159: Partizanske pesmi in korčnice. 159-159-160: Partizanske pesmi in korčnice. 160-160-161: Partizanska igra. 161-161-162: Partizanske pesmi in korčnice. 162-162-163: Partizanske pesmi in korčnice. 163-163-164: Partizanska igra. 164-164-165: Partizanske pesmi in korčnice. 165-165-166: Partizanske pesmi in korčnice. 166-166-167: Partizanska igra. 167-167-168: Partizanske pesmi in korčnice. 168-168-169: Partizanske pesmi in korčnice. 169-169-170: Partizanska igra. 170-170-171: Partizanske pesmi in korčnice. 171-171-172: Partizanske pesmi in korčnice. 172-172-173: Partizanska igra. 173-173-174: Partizanske pesmi in korčnice. 174-174-175: Partizanske pesmi in korčnice. 175-175-176: Partizanska igra. 176-176-177: Partizanske pesmi in korčnice. 177-177-178: Partizanske pesmi in korčnice. 178-178-179: Partizanska igra. 179-179-180: Partizanske pesmi in korčnice. 180-180-181: Partizanske pesmi in korčnice. 181-181-182: Partizanska igra. 182-182-

Iz svetovnih dogodkov

S ponosom in veseljem začenjamo ta teden pregled svetovnih dogodkov doma, kajti na dvoma, da se je v tem tednu pri nas zgodil najvažnejši in najpomembnejši dogodek mednarodnega pomena. V Beogradu se je sestala na drugo obletnico zasedanja Protifašističnega sveta narodnega osvobodjenja Jugoslavije Ustavodajna skupščina. Kakor je bilo pred dvema letoma zasedanje v Jajcu velik mednarodni dogodek, prav tako velik in še mnogo večji je zasedanje Ustavodajne skupščine in njene zgodovinske odločitve. Z zasedanjem v Jajcu je spet stopila v mednarodno politiko in v življenje prerajena državna skupnost jugoslovanskih narodov. Ta veliki dogodek so takrat znali ceniti naši prijatelji in sovražniki. Takrat so jugoslovanski narodi trdno povezali svoje napore za zmago v vojni. Ta teden pa so

s proglasitvijo republike

jugoslovanski narodi tesno povezani za zmago miru. Jugoslavija je postala triden porok miru v tem delu Evrope, kajti samo narodi, ki so zadovoljni, narodi, ki sami odločajo o svoji usodi v svoji državi, so resnični porok miru ne samo svoji domovini in svoji državi, temveč vsem narodom, ki hrepenijo po sreči in po miru.

S to svojo odločitvijo so jugoslovanski narodi odstranili monarhijo, ki je preprečevala notranjo ureditev države, v zunanji odnosih pa kot nosilec vsega nazadnjaškega kalila mirno sožitje in prijateljstvo med balkanskimi narodi in med vsemi svobodoljubnimi narodi.

Odločitev jugoslovanskih narodov so navdušeno pozdravili predvsem bolgarsko ljudstvo. Albanci, vsi slovanski narodi in vsi ljudje, ki ljubijo svobodo.

S proglasitvijo republike je dokončno potrjena federativna ureditev nove Jugoslavije, ki je uredila tudi makedonsko vprašanje. To rešitev je nezdravila Bolgarija Domovinsko fronto, katere predstavnik Kimon Georgijev, bolgarski ministrijski predsednik, je pretekli teden izjavil novinarjem: Vprašanje Makedonije se tiče makedonskega ljudstva. Mi smo vedno hoteli, naj se to vprašanje reši v skladu z zahtevami prebivalstva samega in naj Makedonija neha biti sporno vprašanje balkanskih držav. Zato smo obdržali iskreno zadovoljstvo, ko je bila ustanovljena makedonska federalna enota v demokratični federativni Jugoslaviji.

Nürnberška razprava

Pred mednarodnim sodiščem v Nürnbergu se nadaljuje razprava proti dvajsetim nemškim vojni zločincem. V sodni dvorani se grmadijo obtežilni dokazi: nemški vojaški ukazi, zapiski sej, tajne nacistične okrožnice, na ploščah posneti govori nacističnih voditeljev. Dejstva in podatki kažejo na najbolj prepričevalen način, kako zgodaj in kako temeljito so se nacisti pripravljali na vojno.

Ze doslej prebrane listine o pripravah za vojno, odkar so nacisti prevzeli oblast, o napadu na Avstrijo in Češkoslovaško, o načrtu napada na Poljsko in Sovjetsko zvezo, dovolj jasno dokazujejo krivdo vseh zločincev, ki so v pričetku razprave vsi za povrstilo trdili, da so nedolžni. Ze samo doslej dokazani zločini bi bili dovolj opravičljivi razlog, da pravična sodba odplakne s sveta vseh dvajset obožencev. Razkrinkani niso samo oboženci kot Göring, Keitel, Röder, Doenitz in Jodl, ki so doslej trdili, da so le izvrševalci ukazov, a se je izkazalo, da so bili med glavnimi krivci, ki so pripravljali zaroto proti miru. Na dan je prišla tudi vsa krivda tako imenovanih »mirolojubnih« denarnikov in »poslovnih ljudi«, industrialec in bančnik Hermann Goethel, Krupp in Funk. Razkrinkana sta bila tudi teoretična nacistična ideologija Rosenberg in Streicher, ki sta izdelala nauk o tako imenovani vladajoči rasi in o nemškem življenjskem prostoru. Doslej prebrane listine tudi razkazujejo vse podlost, laži in spletke, ki so se jih posluževali v mednarodni diplomaciji hitljski Ribbentrop, von Papen in Seiss-Inquart.

Vedno jasneje prihaja na dan krivda obožencev. Jasneje pa se tudi kažejo razlogi, zakaj so se mnogi fašistični pajdasi, ki se še skrivajo po Ameriki in Evropi, ali pa so celo na visokih položajih, tako krivično upirali in dokazovali, da mednarodno sodišče v Nürnbergu nima pravice soditi hitlerjevce, in so se glede tega zapletli v dolgovozno razpravljanje, ali so ali niso oblastniki držav odgovorni za vojne zločine. Razumljivo je, zakaj so zaradi te razprave tako zaskrbljeni vsi nazadnjaši in dostojni skriti prijatelji fašizma. Krivda generala Franca in Mussolinija pri zaroti je že prišla na dan. Iz nemških dokumentov in pričevanj bo nastala očitna tudi krivda družin za svetovni vojni požar in pokazalo se bo, la bo še marsikoga treba aretirati in soditi pred mednarodnim sodiščem.

Če se spomnimo, da po prvi svetovni vojni ni bilo nobene razprave proti Viljemu, njegovim feldmaršalom, generalom in lastnikom nemških tovarn; da je vojne krivce štili svetovni imperializem in da za svoje zločine niso dobili zasluženega plačila, tam je bolj živo stopil pred oči pomembnost Nürnberške razprave. Te pot vojnih zločincev — ne samo ti, ki sedijo v

Nürnbergu, ampak tudi drugi — ne smejo uiti strogi in pravični obsedbi narodov.

Volitve v Avstriji

Pri volitvah za Narodno skupščino in deželni zbor preteklo nedeljo, kjer so imeli volilno pravico avstrijski državljani obeh spolov, stari 21 let, ki jim ni bila odvzeta volilna pravica, je zmagala Ljudska stranka, ki je dobila okoli 1.570.000 glasov (85 mandatov). Na drugem mestu je socialna demokratska stranka z okoli 1.459.000 glasovi in 76 mandati; nato komunistična stranka, ki je dobila nad 175.000 glasov in 4 sedeže v parlamentu.

Koroški Slovenci se volitev v avstrijsko skupščino in v koroški deželni zbor niso udeležili. Vzroke za to in stališče Jugoslavije v tem vprašanju navaja zunanji politični urednik Tanjuga v svojem komentarju z dne 25. t. m., kjer pravi med drugim:

»Ker bo sporno vprašanje dokončne pripadnosti teh krajev, v prvi vrsti koroških Slovencev, urejeno s končno sklenitvijo miru, bi mogle volitve pomeniti preudržanje dokončne odločitve o pripadnosti teh krajev. Zato bi se morale volitve vršiti samo na onem področju, katerega politična pripadnost je že dokončno določena, ne pa tudi v onih slovenskih krajih, katere prebivalstvo je jasno izrazilo svoje težnje za priključitev teh krajev k demokratični federativni Jugoslaviji. Volitve v Avstriji in sedanjí sistem civilne uprave ne ustrezajo volji, niti upravičenim zahtevam prebivalstva slovenske Koroške. Vse tri največje politične avstrijske stranke: krščanski socialisti, socialni demokrati in pangermanski nacionalisti niso nikoli podprli niti ene zahteve koroških Slovencev. Tudi danes se zopet pojavljajo te stranke. Koroški Slovenci so se borili na strani zaveznikov in so mnogo žrtvovali za združenje Koroške z Jugoslavijo. Omi imajo pravico, da zahtevajo od zaveznikov, da bodo njihove težnje uresničene.

Koroški Slovenci ne morejo imeti zaupanja v pravičnost civilne oblasti, ki je v rokah starih političnih strank in nekdanjih avstrijskih uradnikov, učiteljev, orožnikov, nacistov. Nekateri predstavniki političnih strank, med njimi tudi sedanjí člani pokrajinske vlade na Koroškem, so pangermanisti in nasprotniki neodvisne Avstrije. Vsi so pristaši političnega in narodnostnega zatiranja Slovencev. Le resnični avstrijski domoljubi in demokrati, skupno s komunistično partijo Avstrije, podpirajo zahtevo koroških Slovencev po samoodločbi in razumejo njihove upravičene težnje po združitvi z Jugoslavijo.

Ker bi torej v takih razmerah volitve v sporni pokrajini ne mogle biti izraz resnične volje prebivalstva, se koroški Slovenci teh volitev niso udeležili.

Pangermanizem avstrijskih političnih strank je v zvezi z volitvami razkrinkalo tudi glasilo avstrijske komunistične stranke »Oesterreichische Volksstimme«, ki pravi med drugim sledeče:

V tej predvolilni kampanji stranke desnice in sredine govorijo o mnogih vprašanjih, a še več vprašanj pušajo ob strani. Med ta vprašanja sodi tudi vprašanje pangermanizma v Avstriji. Zdi se, da pangermanizma v Avstriji nikoli ni bilo, ali pa da so se sledovi te zablode že davno porazgubili. Toda temu ni tako. Politika obeh velikih strank je mnogo pripomogla agentom nemškega imperializma in fašističnim izdajalcem. Toda v volilnih proglaših stranke »Volkspartei«, nacionalistične avstrijske stranke, kakor tudi v govorih kandidatov, ni najti nobene besede o borbi za iztrebljenje pangermanizma v Avstriji. To ni samo naključje. »Ni nobene resitve brez Nemčije«, je bilo geslo Seipla, s čimer je hotel reči, da Avstrija lahko vodi svojo politiko samo v senci nemškega imperializma. Schuschnigg je to politiko nadaljeval in sestavil usodno teorijo o »drugi nemški državi«, ki bi mogla razbiti razvoj vsakega samobitnega borbenega rodoljubja v Avstriji. Socialno demokratična stranka je proglasila prvo avstrijsko republiko za življenja nesposobno, če se ne priključi Nemčiji. V poslednem izjavljanju te politike so posamezni voditelji socialno demokratične stranke šli tako daleč, da so priključitev Avstrije označili za zgodovinski napredek.

Edina stranka, ki ni bila nikoli pangermansko usmerjena, stranka, ki je v usodnih letih avstrijske zgodovine organizirala narodno osvobodilno gibanje, je komunistična stranka. Komunistična stranka je tudi danes edina, ki v tem, za Avstrijo življenjsko važnem vprašanju, vodi dosledno borbo. Druge stranke se še danes niso odločile, da bi jasno prekinile z nemško-nacističnimi idejami, s pangermanskimi ostanki. Najmočnejši položaj pangermanstva v Avstriji pa je danes na Koroškem, kar jasno kaže politika do Slovencev na Koroškem po zloemu Nemčiji.

Sestanek pripravljalne komisije Združenih narodov

V Londonu se je pretekli teden sestala pripravljalna komisija Združenih narodov. Sprejela je začasni dnevni red prvega zasedanja splošne skupščine sveta varnosti, gospodarsko-socialnega sveta in sveta za zapuščino.

bil izvoljen predstavnik Kolumbije dr. Eduardo Zuleta, za podpredsednika pa ljudski komisar za zunanje zadeve Ukrajinske socialistične sovjetske republike Manuili in belgijski predstavnik Spaak.

Prav tako so izvolili predsednike posameznih odborov pripravljalne komisije, ki se bodo bavili s pripravami za glavno skupščino, za varnostni svet, za gospodarski in socialni svet, za svet za zapuščino upravo, za mednarodni pravni svet. Izvolili so predsednika za upravni in proračunski odbor, za odbor, ki se bo bavil s prenosom imovine in obveznosti poslov Društva narodov in za odbor, ki se bo bavil s splošnimi vprašanji in tudi z vprašanjem stalnega glavnega stana. Za predsednika odbora, ki bo pripravljalo del varnostnega sveta, je bil izvoljen Sigmund Modzelewski, poljski državni podtajnik za zunanje zadeve.

Tudi delo pripravljalne komisije Združenih narodov so nekateri na zadnjaški krogi skušali ovirati. Predlagali so izpembno ustanovne listine Združenih narodov, češ da je prišlo v svetovnem položaju do temeljnih izprememb. Zagovorniki teh načrtov sedaj predlagajo, naj se izbrše določba, ki daje pravico veta, kar je eno osnovnih načel ustanovne listine.

Glede teh predlogov pravi komentator moskovskega radija Jermakov: »Preučujemo si na to, da bi oslabili svetovno varnostno organizacijo v sedanjem kritičnem času. Interesi trdnega in trajnega miru pa zahtevajo, da se jim prej priključi v življenje ustanova, ki so jo zgradili v San Franciscu zastopniki petdesetih dežel.«

Kongres angleške komunistične stranke

V Londonu so se pretekli teden zbrali tudi predstavniki angleške Komunistične stranke na svojem 18. kongresu. Razpravljali so o notranjem in zunanje-političnem položaju Velike Britanije. Kongresu so prisostvovali tudi predstavniki komunističnih strank angleških dominijonov, Indije in drugih inozemskih držav.

Ob otvoritvi zborovanja je glavni tajnik stranke Harry Pollitt v svojem govoru omenil poizkuse svetovne reakcije, da ohrani in utrdi ostanek fašizma in da oslabi zvezo med Združenimi državami Amerike, Anglijo in Sovjetsko zvezo. Dejal je, da se stara imperialistična nasprotja še pojavljajo in dodal, da bo angleška komunistična stranka kritizirala in se trdno in odločno postavila proti politiki laburistične vlade, ki ne ustreza interesom angleškega ljudstva.

V prvem delu zasedanja so na kongresu razpravljali o notranjem političnem položaju po zaključku vojne. V zunanje-političnem delu kongresa so bile sprejete naslednje zahteve in izjave: Angleška komunistična stranka zahteva: da se tri velesile takoj obveste o tajnosti atomske bombe; takojšnje prekinitev orožne akcije v Indoneziji in priznanje pravic indonezijskemu ljudstvu; prenehati je treba s protisovjetsko gonjo in s pro-

KRATKE VESTI

Akademija znanosti ZSSR proslavila 125-letnico Friedricha Engelsa. V četrtke se je v Moskvi pričelo zasedanje oddelka za zgodovino in filozofijo pri Akademiji znanosti ZSSR, ki je bilo posvečeno 125-letnici rojstva Friedricha Engelsa.

Akademik Deržavin čestital ob Zmagi Domovinske fronte. Akademik Deržavin je poslal Georgiju Dimitrovu ob priliki zmage domovinske fronte v Bolgariji naslednjo brzojavko: »Ob priliki sijajne zmage Vas plamteče pozdravljam ter se Vam zahvaljujem za Vaše veliko delovanje in službo dela, svobode in sreče bolgarskega naroda.«

Pariška univerza podelila štirim sovjetskimi znanstvenikom naslov »doctor honoris causae«. Pariško vseučilišče je podelilo naslov »doctor honoris causae« štirim znamenitim sovjetskimi znanstvenikom — junaku socialističnega dela akademiku Petru Kapici, akademikom Sergiju Bernsteinu, Jakobu Parnasu in Evoniju Tarlu.

Gospodarski odnosi Francije s Sovjetsko zvezo. Herve Alfand, generalni ravnatelj ministrstva zunanjih zadev, je odpotoval v spremstvu predstavnikov ministrstva narodnega gospodarstva in industrijske proizvodnje iz Pariza v Moskvo, da se pogaja s sovjetskimi oblastmi glede obnove gospodarskih odnosov med obema državama.

Našli so nemške listine o kolaboraciji v Franciji. Na francoskem zasedbenem področju v Nemčiji so našli zelo važne nemške listine, kakor so arhivi ministrstva notranjih zadev, nemške vojaške službe in nemške veleposlaništva v Parizu. Okoli 1000 arhivnih uradnikov pregleduje in razdeljuje te listine, ki bodo prinesle nova odkritja v kolaboracionističnih krogih v Parizu.

Otto Abetz izročen vojnemu sodišču. Agencija France Presse poroča, da je bil Otto Abetz, bivši Hitlerjev veleposlanik, stavljen na razpolago pariškemu vojnemu sodišču, ki ga bo sodilo kot vojnega zločince.

Amnestija v Albaniji. Ob priliki proslave obkrožnice narodne neodvis-

tidemokratičnim stališčem laburistične vlade do nekaterih zunanjih vprašanj; takoj prekiniti odnose s Francosko Španjo.

Reparacijska konferenca v Parizu

Reparacijska konferenca, ki se je sestala v Parizu dne 9. novembra, nadaljuje s svojim delom. Predstavniki 18 zaveznih narodov razpravljajo o razdelitvi reparacij z zapadnega področja. Doslej so sprejeli sklep, da se bo nemška trgovska mornarica razdelila na račun reparacij med države, ki se udeležujejo konference, toda niso še določili, kakšen bo delež posameznih držav.

Mednarodni ženski kongres v Parizu

V ponedeljek 26. t. m. se je na otvoritvenem sestanku mednarodnega protifašističnega ženskega kongresa v Parizu zbralo nad 1400 odposlank iz 42 dežel, ki zastopajo ženske organizacije z nad sto milijoni članic. Žene vsega sveta so se sestale, da se pogovorijo o skupnem delu za uresničitev skupnega programa in da ustanovijo mednarodno organizacijo, ki bi združevala delovne žene vsega sveta.

Na sestankih razpravljajo zastopnice protifašističnih žena o borbi za uničenje vseh ostankov fašizma, da bi zagotovile srečno bodočnost novim rodovom. Žene zahtevajo svoje pravice. Hočejo zagotoviti materam pravico, roditi otroke v svetu, kjer ne bo več strahu, bede in vojne, v svetu, v katerem jim bo vsaka vlada oskrbela potrebno socialno in zdravstveno zaščito in dostojno bivališče. Delavkam hočejo zagotoviti pravico: delati v vseh vejah industrije in v vseh poklicih; za enako delo prejemati enako nagrado. Hočejo jim dati možnost strokovne izobrazbe, izboljšati delovne pogoje in ukiniti izkoriščanje žene kakor cenene delovne moči. Vsem ženam hočejo priporočiti enakost z moškimi pred zakonom, svobodo govora, volilno pravico in možnost, da se članice sodelujejo v mednarodnih ustanov in oblasti.

Za mednarodno sindikalno in mladinsko organizacijo se bo sedaj ustanovila še mednarodna ženska zveza. Te organizacije, ki združujejo delavce, mladino in žene vseh dežel, bodo v veliko oporo vsem onim, ki si iskreno prizadevajo, utrditi mir na svetu, da za vsakej prepričljivo vojno in zagotovijo človeka vredno življenje. Kolikor trdnješe bodo te organizacije, toliko bolj odločno bodo vplivale na bodoči mednarodni razvoj.

V Grčiji

je regent Damaskinos usaknil ostavko. Vlado je sestavljal voditelj liberalne stranke Sofulisi, ki je obljubil grškemu ljudstvu, da se bo s svojo vlado posvetil obnovi gospodarstva in reda. Za januar razpisane volitve so odložili do marca prihodnjega leta. Volivne imenike bodo na novo pregledali, o kraljevi usodi pa bo grško ljudstvo odločalo s plebiscitom šele čez tri leta.

Novo vlado pozdravljajo vsi republikanski listi od zmernih liberalnih do komunističnih. Tudi organizacija EAM obljublja podporo Sofulisu, če bo s svojo vlado izpolnjeval obljube, ki jih je dal grškemu ljudstvu. ri.

Atenska univerza zaprta zaradi nemirov. Grški prosvetni minister je odredil, da naj se zapre atenska univerza. Ukrep je posledica demonstracij, ki so jih organizirali akademiki v znak protesta proti vladni politični smeri.

Atensko sodišče je oprostil kolaboracionista. Posebno sodišče v Atenah je oprostil načelnika motorizirane policije Buradasa, ki je med nemško zasedbo vodil racije in streljanja ob rodoljubnih demonstracijah. Sodba, ki je vse presenetila, pravi, da je Buradas baje »ščitil red«, čeprav je skupno z Nemci streljal rodoljube v Colifiji, kar se navaja kot »obžalovanja vreden slučaj«.

Obšinske volitve na Finskem. Po devetih letih bodo dne 4. in 5. decembra na Finskem spet občinske volitve. Komunisti in socialni demokrati so se združili za volilno kampanjo v skupno fronto.

Vodja holandskih nacistov pred sodiščem. V Haagu se je začelo sojenje vodje holandskih nacistov Antoina Moussarta, ki je bil tesen sodelavec bivšega nemškega guvernerja Holandije Seyssa Inquarta.

Izdajalec John Amery obsodjen na smrt. John Amery, sin angleškega ministra Amerija, ki je za časa vojne govoril po radiu za Nemce, je bil obsojen v Londonu na smrt kot izdajalec.

Ustanovitev »Fronte odporu« španskih republikancev. Bivši predsednik španske republikanske vlade v Mehiki dr. Juan Negrin in bivši minister za zunanje zadeve Alvarez del Vajo, sta ustanovila »Fronto odporu«, ki se bo borila za neodvisnost Španije neodvisno od španske republikanske vlade Joseja Giralda. Dne 27. novembra je odpotoval Negrin v London.

Po domovini

Dvotirna proga Ljubljana—Zidani Most

Te dni so odprli dvotirno progo Ljubljana—Zidani most, pa kateri so vlaki dosedaj vozili samo po enem tiru. Na odseku Ljubljana—Litija je bilo obnavljanje tira razmeroma lahko, ker spodnji ustroj proge na tem odseku ni bil poškodovan. Težje pa je bilo delo od Litije do Zidanega mosta, kjer so poleg drugih del na novo zgradili pet porušenih podvozov. Gradnja teh podvozov je bila toliko težavnejša, ker so jih gradili med tem, ko se je promet vršil nemoteno dalje. Delavci so morali zgraditi najprej polovico podvoza, po kateri se je vršil promet, dokler niso dogotovili druge polovice.

Pretekli teden je stekel dvotirni promet preko železniškega mostu v Laškem, ki je bil poškodovan od bomb. En opornik tega mostu je bil popolnoma porušen, železna konstrukcija pa je utrpela težje poškodbe. Takoj po osvoboditvi so enotirni promet omogočili s tem, da so porušeni oporniki nadomestili z lesenimi kozami, poškodovano konstrukcijo pa so zasloni popravili. Za opornik, ki je bil te dni dogotovljen so porabili 146,5 kub. metra cementa. Treba je bilo zgraditi tudi nove temelje, ker je stare razmaza bomba. V bližini mosta so poleg naštetih del dokončali gradnjo podvoza, ki je bil

razrušen prav tako o priliki bombardiranja. Kakor v Laškem, tako je tudi v Zidanem mostu bombardiranje povzročilo velika razdejavanja. Od razrušenih objektov so te dni obnovili betonski podporni zid nasproti železniške postaje in podvoz na levem bregu Savinje.

Na novo zgrajeni betonski podporni zid je dolg 24 in visok 14 metrov in vsebuje 1400 kub. metrov cementa. Od starega zidu je premaknjen za pet metrov proti Savi, ker je v načrtu preureditev železniške postaje Zidani most. Zaradi te okolnosti so bili delavci postavljeni pred težko in zamudno nalogo. Za gradnjo novega mostu so morali porušiti in odstraniti stare temelje in postaviti nove.

Preko novega podvoza na levem bregu Savinje se že vrši dvotirni promet. Gradnja betonske konstrukcije tega podvoza ni povzročala večjih zaprek, težko pa so nastopile, ko je bilo treba napraviti izolacijo, ki ščiti podvoz pred vodo. Ker ni bilo potrebne materiala, so si iznajdljivi delavci in inženirji pomagali s strešno lepenco in premogovim derivati, ki jim jih je v ta namen dobavljala ljubljanska plinarica.

Naša zastava na Triglavu

Alpinisti z Jesenja so se odločili, da proslavijo drugo obletnico zasedanja AVNOJ-a v Jajcu in proglasijo republiko na ta način, da razvijajo na Triglavu zastavo in prižgo plamenice. Pod vodstvom izkušnega tovariša Uroša Zupanciča so šli na pot z mladostnim zagonom in so premagali hude težave. V sredo ob 14.15 so se odpravili z Urošem tovariši Janez Krušič, Jože Zupan in Ciril Valentj v Mojstrano ter so v mraku prispeli v Aljažev dom v Vratih, kjer so prenočili. Noč je bila strupeno mrzla in je napovedovala sončen dan. V četrtke pred svitlom so nadaljevali pot. Vse zasneženo, nikjer nobene sledi po kristalnem snegu. Odločili so se za Luknjo in dalje po Bambergovu poti. Preko vseh zaprek in v viharju so opoldne bili šele na Bovškem snegu, kjer so morali počivati.

S trdno voljo so premagali še naslednji del poti. Ob pol 15. je zavihrala zastava na vrhu Triglava.

Sestop z vrha proti Kredarici je zahteval doberšen del poguma in izvežbanega, čelga človeka. Ob 17. so bili na Kredarici. Noč je bila ledena in vzharna, da ni bilo mogoče pripraviti kresov na vrhu Triglava, pač pa so pripravili osem velikih plamenic na Kredarici. Zavešt, da so naredili vse, kar more storiti: dober in predan alpinist, jih je zazbala v nemiren sen v mrzli sobi opustošenega planinskega doma na Kredarici. Naslednje jutro ob 8. so zapustili Kredarico. Precej snega je bilo treba pregaziti in premagati dokaj nevarnih mest na sestopu čez Prag v Vrata. V dveh urah so bili že spet v Aljaževem domu. Častna naloga je bila srečno opravljena.

Usnje v mnskem samostanu

V Zagrebu je 27. t. m. uspelo organom narodne oblasti odkriti tihotapljenje usnja. Nune iz samostana v Samostanski ulici so zadnji čas kupovale znatne množice usnja, ki je bilo ukradeno iz državnih skladišč. To usnje je bilo poslano od UNRRA-e in je bilo namenjeno najnujnejšim potrebam osiromašenega ljudstva. O odkritju tega nezastidnega tihotapljenja poroča zagrebški dnevnik »Vjesnik«:

V izvrševanju vedno ostrejših borbe proti tihotapljenju in spekulantom so gospodarski nadzornostni organi dne 27. novembra zvečer opazili v bližini Narodnega gledališča pokriti ročni vozček. Izpod plachte pa je na enem koncu štrlel kos usnja, da se na prvi pogled spoznal, da je ves voz naložen z usnjem. Vozček se je pomikal po Frankopanski ulici in je zavil skozi vrata usnjarnik v Samostanski ulici. Vrata so se naglo odprla in se za vozikom prav tako naglo zaprla. Potekla je kakšna ura, ko se je prazen vozček že vrnil iz samostana. Tedaj so organi tržnega nadzorstva potrkali na vrata samostana. Po daljšem čakanju so se vrata vendarle odprla. Na vprašanje, ali je bil pred kakšno uro pripeljan v samostan natovljen vozček, nihče v samostanu ni vedel odgovoriti in vse prisotne nune so zatrjevale, da jim o kakem vozčku ni nič znane. Zmigovalo so v začudenju, ko so organi oblasti trdili, da je vozček vendarle bil pripeljan. Niti ob vratarici nista imeli pojma o kakšnem vozčku.

Na samostanskem dvorišču je bilo že temno in oblastveni organi so zahtevali, naj napravijo luč. Tedaj so nune hitele trdit, da na dvorišču sploh nimajo razsvetljave, ker stedi jo z elektriko. Tipajoč po stenah pa je eden izmed tovarišev našel stikalo in je prižgal luč. Na dvorišču se je poznala očitna sled vozčka. Tovarniški je šel za sledjo in se kmalu znašel pred vrati, skozi katere je moralo biti usnje očešeno v samostan. Ko je zahteval, naj ga povede skozi ta vrata, so ga nune vodile po temnem hodniku v drugo nadstropje. V temi se je tovariš spotaknil ob naloženo usnje. Ko je odkril del usnja, so bile nune prisiljene, da vse priznajo. Ni se jim posrečilo, da bi v naglici še kaj skrile, in tako so organi narodne oblasti našli usnje ne samo na stopnišču, temveč so ga nune prinesle tudi od tam, kamor možiki nimajo pristopa. Nune so morale prinesiti vse vtihtapljeno usnje na dvorišče, kjer so ga stehali. Ugotovljeno je bilo, da so nune vtihtapile zadnji čas v samostan več kakor 200 kg usnja, namenjenega za podplata. To odkritje je priselotilo vse prisotne organe in se je preiskava takoj nadaljevala. Samostanska prednica Marija Angela Susek je izprva trdila, da ji o vtihtapljenju ni bilo nič znane, pozneje pa se je po priznanju sestre Marije Annunziata Ivanuščeve, ki opravlja službo gospodarice v samostanu, dogodilo, da je tudi prednica bila zapletena v to postopanje. Kupčija je bila shranjena z nekim Mi-

kulcem, ki je svojčas imel trgovino usnja in je samostan že prej zalagal z usnjem. Mikulac je kakor pripovedujejo sestre, zadnje čase pogosto prihajal v cerkev v Frankopanski ulici in je prišel tudi v samostan ter je tako bila slišenjena kupčija. Na vprašanje, kdo je plačal račun, je neka sestra odgovorila, da so plačale 100.000 din, česar pa niso nikjer zapisale ali podpisale, ker se pri njih take »svotice«, kakor se je dobesedno izražala sestra, v samostanu sploh ne knjižijo. V teku preiskave so sestre še vedno skušale preslepiti organe narodne oblasti ter so na razna vprašanja odgovarjale ne točno in lažljivo. Skušale so vsoto reči prikazati kot docela nedolžno. Dejstvo pa je, da gre tu za okrog 1000 parov podplotov, s katerimi bi lahko čez zimo obuli 1000 siromašnih delavcev ali 1000 bosih kmetov ali pa še več tisoč ubogih otrok. Na vprašanje, zakaj so potrebovale toliko usnja, so sestre odgovorile, da za svoje potrebe, pa tudi za druge. Kdo so ti drugi, na to vprašanje niso dale jasne odgovore. Tako se je spet enkrat odkrila vsa nagota sramotnega početja, s kakršnim se bavijo protinacionalni elementi. Tokrat so v računu nune. Edino z odlično borbo proti vsem svojim sovražnikom na političnem in gospodarskem poprišču si bo narod lahko zgradil svojo boljšo bodočnost.

PROSVETNI VEČER V TRBOVLJAH

Na dan sv. Barbare dne 4. decembra 1945 ob 6. uri zvečer priredi ESZDNJ podružnica Separacija rudnika Trbovlje v Delavskem domu prosvetni večer z razvitjem prapora.

LJUDSKA UNIVERZA

NA JESENICAH je prišla z 2. decembrom tečaj rusčine. Prijavljenih je okoli 130 študentov. Predavanje bo dvakrat na teden. Predavanja se bodo vršila v mali dvorani Delavskega doma na Savi. Želimo tečajnikom mnogo uspehov.

AVTOBUSNI PROMET

JESENICE—PLANINA Zaradi ukinitve nekaterih vlakov je K. I. D. uvedla za svoje delavce avtobusni promet na progi Jesenice—Planina. S tem je omogočen delavcem hiter odhod in prihod z dela. Prizadeti delavci so ta ukrep K. I. D. toplo pozdravili.

POSAVSKI PIONIRJI

Pionirji Posavskega po prav pridni. Svoji sestanki so z veseljem udeležujoči. Mladina Tomačevega je napravila zabavno prireditev. Na pionirskem sestanku se je obravnavala referat: Dolžnosti pionirja do šole, organizacije in doma. Sledilo je politično predavanje in čitanje pravljic. Na vidiku je Prešernova proslava, za katero vlada pri pionirjih veliko zanimanja.

Pionirji in vojska so si napovedali sedemdnevno tekmo v tem, kdo bo napisal več poročil.

KULTURNI PREGLED

Slovensko narodno gledališče

Pregled prvih uprizoritev v ljubljanski Drami

Uvod

Slovensko gledališče začel leta 1920 novo obdobje svojega razvoja. Dvajset let življenja in štiri leta suženstva se je pogreznilo v preteklost. Za nami je čas, ko se je z umetnostjo slepomislijo in zlorabljal oder v zabavišče za nizkimi nameni. Poslovili smo se od cenenih operet in plehkih burk, prikojenih za tisto mašinsko gospodo, ki ni ljubeča ne resnična življenja ne idej, a se zato tem bolj ogrevala za uspešna sredstva najslabše vrste. Njene želje so bile merilo repertoarne politike tedaj, ko je živel Ivan Cankar, in so ostale v glavnem usmerjevalec kulturne ravni našega drškega udejstvovanja tudi v novejši dobi. Res smo v zadnjih dveh desetletjih videli v Drami Shakespeara, Schillerja, Gogolja, Ibsena, Krležo in mnogo drugih mojstrov dialoga, res smo slišali tu in tam v parter tudi Cankarjevo besedo. Toda vse to ni bilo v ravno vrsto z ostalimi, pesniško manjvrednimi, večkrat celo nepomembnimi deli, ki so jim nekateri tako vneto ploskali. Pod pritiskom »splošnega« okusa si je Slovensko

nosti na odru, kakor so jo poskušali izvesti nekateri pristaši poduhovljenja, je sploh stali nesmisel. Drama je dogajanje, gibanje navzven in hkrati navznoter, to se pravi, trenje nasprotij, naraščanje, prepletanje in upadanje sil. Zato je statično pojmovanje odrske smrti gledališke umetnosti, kakor je deklaratorični patos smrti igranja. Pravi režiser je pesnik gibanja, oblikovalec življenja, kakršnega odkriva v dramatičnem delu, a udeležiti v dogodkih in likih z naravnost stvarno, telesno-čutno pojavnostjo. Njegova naloga je ustvarjati na odru, tem prostoru neskončnih možnosti, dojem življenjske resničnosti. Cim bolj je ta resničnost naravna, neposredna, tem bolj je prepričljiva. To pa je mogoče doseči edine s tisto sposobnostjo domišljije, ki ume intuitivno zgraditi iz delov celoto in ji vtisniti pečat zlitosti in zaključnosti. Res umetniško izdelana odrska zamisel je organizem, v katerem so v ravno vrsto ideje, snov in oblika. Tu ni naključnih nesorazmerij, ni nesoglasja med igro poedinca in ostalih, med inscenacijo in izvedbo dogajanja. Vse je idejno domišljeno in stil-

uesničtvi teksta na odru neprestano paziti, da ohrani tisti resno-komični ton dogajanja, ki je za delo tako značilen, a da hkrati jasno in dosledno izvede idejno zamisel igre v naraščajočem stopnjevanju škoškega upora od prvega dejanja do zadnjega. Le neznan naklon v to ali ono stran utegne ubiti vtis resničnosti in skrivnjenosti pisateljevo zamisel. Kako dobro je čutil Cankar nevarnost, ki preti komediji, če je nepravilno uprizorjena, izpričujejo obe njegovi pisni z dne 23. novembra in z dne 7. decembra 1906. tedanjemu intendantu Frideriku Juvancu. Tu izrecno opozarja, da mora biti Grozd »zmirno resen in velik, celo takrat, kadar je smešen in takrat še najbolj«, da ne sme škoška »prodajati patosa«, da se ne sme igrati »zpreveriti v farso in da naj se pri izvedbi režiser točno ravna po besedilu, kakor ga je predložil upravi gledališča.

Komedijo je pripravil in jo za oder igralsko izdelal Bojan Stupica. Priznati moramo, da je »pravilno« pogodil idejno podlago igre in spretno izvedel v njej načelni razpored med meščansko-liberalno ideologijo in socialnim svetovnim nazorom, ki ga izpoveduje škoška. Dogajanje rase v lepem, ubranem ritmu od dejanja do dejanja in se na koncu vzvišiti v višek in obračun. Stupica je izvirni, samostojni oblikovalec, človek z domišljijo in navdihom, gotovo umetniško najbolj sposoben režiser, kar jih Slovenci imamo. V inscenaciji je iznajdljiv, v izražju odrskega prostora spreten in poln domislekov, ki učinkujejo. V uravnavanju igralških nastopov celote in poedinca v ljubno-čutno dinamično stopnjevanje prizorov in ne dovolj, da bi se to pravilo kakor koli kršilo. Vse te lastnosti njegove nadarjenosti in miselnosti so vidne v režiji »Narodovega blaga« in to v taki meri, da dajejo uprizoritvi poseben pečat njegove individualnosti.

Stupica je pri režiji zamislil dela v splošnem upošteval Cankarjeve nasvete, izražene v obeh pisnih intendantu Juvancu, toda le v splošnem. Na nekaterih mestih je namreč kljub avtorjevemu nedvoumni navedbam, kako naj se igra uprizoriti, ubral svojo pot. Ti odstopi od teksta in Cankarjevih opomb pa so take narave, da ne moremo nimati njih, ne da bi jih vsaj omenili. Navedi štiki Cankarjevo znanost, je stvar okusa in tiste tenkočutnosti, ki je znak takta. Isto velja za Sirkatko, dasi vemo, da je v tej osebi dramatik skušal portretirati Govekarja. Glede Tavčarja, ki ga predstavlja v Stupčevi režiji dr. Grozd, pa je treba misliti na ljubo navesti Cankarjevo izjavo Kobaku v pismu od dne 8. decembra 1906, ki se glasi: »Komštatrati smeš, da nisem hotel v nj (t. j. komediji) nikogar karikirati; kvečjemu bi spoznal tedanje Govekarja v »Sirkatki«... Nespretno bi bilo, da bi kdo iskal Tavčarja v Grozdu in Susteršiču v Gradcu. Isto izjavo je podal Cankar že leta 1901. (19. marca) bratu Karlu in poudaril, da ni hotel v komediji »smešiti nikogar«. Tavčarja pa še posebno ne. (Glej: Zbrane spise Ivana Cankarja zv. III. str. 361.)

Toda mimo teh režijskih potez v Stupčevi odrski igranosti »Blagor«, potez, ki nehoti zavajajo igro v karikaturu, je v uprizoritvi še več odstopov od izvornika. Če je danes že popolnoma jasno, da je delo bolj idejna drama kot komedija v običajnem pomenu besede — in tega dejstva se je Stupica dobro zavedal — potem nikakor ni prav, če se v nekaterih prizorih I, III in IV. dejanja spreveže dogajanje v farso (sejanje v roko Gorniku, dialog Gornik — Matilda, pobeg gostov pri Grozdu v predzadnjem prizoru zadnjega dejanja itd.). Tudi vizualni govor škoške na koncu igre, govori, ki je sestavljen iz raznih Cankarjevih kasnejših izjav ne učinkuje tako, kakor bi pričakovali, če zato, ker je predolg. Misliti, da je ta vlozek sploh odveč, saj se komedija že sama po sebi zaključuje dovolj revolucionarno. Nemalo moti tudi režijsko preveč poudarjeni ljubavni parček: Matilda — Kadivec. Na razumem, čemu je bilo nujno to ljubko dvojico, ki je bila mišljena kot prijetno ozadje, pomakniti v ospredje in jo celo potisniti v komedijstvo. Vpiti obeh otrok po našem odru je neprijetno in mestoma neokusno (Kadivec). V pogledu inscenacije moti v prvem dejanju razširitev prostora s stopnicami v gornje nadstropje, ker vodi v dekoncentracijo že itak po avtorju samem precej razsekanega dejanja. V tretjem dejanju pa je podjiz pisalo milo v ospredju in z okni pri tleh že kar banalen. Ali naj je to res zelo elegantno opravljena soba pri Gorniku, s tisto »jako kriččo, malo okusno« eleganco, o kateri govori Cankar?

Kljub temu pa je Stupčeva uprizoritev »Blagor« spričlo jasnosti v izvedbi in igralске dinamike pomembno dejanje ljubljanske Drame. Poleg Cesarjevega Grozda, ki je vsekolno dostojanstven narodni voditelj, dasi ni vedno »groteskno-svečan«, je psihološko posebno zanimiva kreacija Helene Save Severjeve.

Cisto drug svet pa se odpre pred našimi očmi, ko stopimo iz ozračja Cankarjeve idejno zaostrene, načelne socialne problematike v območje lahkotno-igrive, politične korzarje Aleksandra Kornejčka z naslovom »Misija Mr. Perkina« in deželo bolj-ševikov. Delo je nastalo sredi naših dni in obravnava na prijetno nevi-

duv načina vrsto aktualnih političnih vprašanj. Chicagoški milijonar Mr. Perkins se nenadoma pojavi obenem s svojo tajnico Miss Down in ameriškim novinarjem Mr. Hampom v Sovjetski zvezi, da bi si od blizu ogledal to skrivnostno deželo in ugotovil, če bo mogoče po vojni navezati z njo trgovske stike. Ker so vsi trije »turisti« preobloženi z raznimi predsodki, ki jih jim je vbrla v glavo napačna propaganda o razmerah v Sovjetski zvezi, se seveda še takoj ob prihodu v Moskvo znajdejo v umišljeni mreži prisilskovalcev, tajnih policistov in agentov ter se dolgo časa ne morejo iznebiti vtisa, kakor da je vse, kar vidijo in slišijo, le potegavščina. To daje močnost Kornejčku, da iz dejanja v dejanje sproža nove dogodivščine in vsakokrat na druge vprašanja. V komediji ni spričlo tega nikakršnega zapleta in razpleta v smislu običajne komediografske tehnike, pač pa zdrkne pred našimi očmi v teku dveh ur vrsta prizorov z izrazito politično vsebino. Vsi predsodki Mr. Perkina se drug za drugim razblijajo v nič in dobrodušni mozkaz iz Amerike pride končno do spoznanja, da ni Sovjetska država samo izredno dobro urejena, marveč da se pred njo odpira velika bodočnost. To je zaključek te v obliki dialoga spretno pisane politične razprave ali točneje, v zanimivih odskih podobah prikazane poučnega članka.

Delo je pri nas režijsko in igralsko propadlo. Temu je krivo nepravilno pojmovanje teksta, okorno podajanje vlog in izredno primitivna inscenacija. Temeljna napaka izvedbe pa tiči v neokusnem nepotrebnem karikiranju ameriških gostov in v nasilnem iskanju situacijske komike, ki je v delu prav za prav ni. Mister Perkins, kakršnega smo videli v ljubljanski Drami, ni niti Amerikane niti milijonar z močno razvitim trgovskim čutom za stvarnost, marveč nekakšen stric iz Amerike, ki smo ga svoj čas utegnili srečati v kakšni predpustni burki. Igranju manjka lahkonosti, duhovitosti in tiste plemenite prirčnosti, ki tako odlično prevaja Kornejčkovo delo. Nobenega dvoma ni, da bi žela komedija pri nas velik uspeh, če bi bila bolj spretno uprizorjena in z večjim smislom za resnično vsebino.

Umetniško najbolj izdelana, notranje najbolj domišljena pa je bila doslej uprizoritev Molierove »Šole za žene«. Delo učinkuje še danes kljub svoji starosti izredno sveže in neposredno. Vendar pomislil malokdo, ko poslušala znamenite Arnolpheve in Agneze verze v tretjem dejanju, da je bilo pred dvestotri in osemdesetimi leti vir prave literarne in moralne revolucije. Tudi Moliere, ta za Shakespeare morda najčudovitejši opisovalec človeških strasti, učene velikega francoskega materialista Gassendija, tudi on je stal kar vsi plemetiki duhovji sredi življenja svoje dobe in se boril za resnico in napredno človeško misel. Ob priključitvi »Šole za žene« v Parizu so mu sodobniki, uklenjeni v verige religiozne ozkornosti in estetskih predsodkov, očitali moralno izprijenost, zasmehovanje krščanskih načel, nepoznavanje Aristotelove poetike in vrhu tega še plagiatstvo. Toda avtor Tartuffe se ni ustrašil volgega bobnenja okolice, ampak je nasprotnikom v posmeh napisal ostro satiro z naslovom »Kritika Šole za žene« (La Critique de l'Ecole des femmes). V njej je v duhovitem dialogu razgalil njihovo etično neboljgost in umsko pritlikavost. Toda saj je v resnici skoraj celotno njegovo dramatično delo duhovito, globokoumna kritika sodne družbe in človeka v njej. In kaj so prav za prav vsi tisti liki, ki jih je ustvaril, če ne pomniki dobe, v kateri je živel, in preko nje nemalnih človeških strasti?

Takšen je tudi Arnolphe, ta navadni filozofar ženske duše, prekanjenec, ki se zaplete v lastne zanke, iz katerih se ne more več izmotati. Nesreča njegove usode ne tiči v slabu zasnovanem načrtu, kako bi si zagotovil zvestobo Agneze, marveč v notranji zgrajenosti njegove narave. Zaslepljenost, s katero veruje v pravilnost svoje fikсне ideje, pa je gonilna sila vsakega njegovega početja in končno vzrok njegovega gorja. Moliere je bil prevelik psiholog, da bi si izmišljal abstraktne enosmerne like. Vsi njegovi junaki so zapletene, v marsikaterem pogledu celo preveč zapletene osebnosti. Tako je Arnolphe na eni strani človek z izredno razvitim čutom za opaževanje in kritiko, mož preudarka, a na drugi strani slepec, navnež, neboljgostna igrača hipnih doživljajev. V nasprotju z Agnezo, tem ljubkim, preprostim bitjem, ki dojame več s svojim zdravim ženskim instinktom kot z razumom, je ljubosumni »prebrisane« Arnolphe naravnost bedno neboljgost in naiven človek, kadar gre za vprašanje srca in čustev.

Spričlo teh dejstev je uprizoritev »Šole za žene« vse prej kot enostavna, lahka stvar. Z Arnolpohom komedija uspe ali propade. Vse ostale osebe v igri razen Agneze in Horaca so bolj ali manj obrabljene, tu in tam celo epizodni pojavi (Notar). Upošteva vse to moramo priznati, da je Bojan Stupica s svojo režijsko zamisljo »Šole za žene« ustvaril izredno pomembno, umetniško dovršeno delo. V naši Drami zlepa še nism videli tako do potankosti domišljene, v vsakem pogledu izklesanega odrskega umotvora, kakor je ravno ta. Insencija je kljub enostavnosti in v resnici ravno zaradi nje učinkovita, barvita in slikovita, razen tega pa odkriva vse stilne prvne dela. S tem da je Stupica razblij poedinca dejanja v samostojne prizore, je sprožil v komediji tisto dinamiko, ki omogoča, da se njeno notranje gibanje stopnjuje in da pravilno narašča ritem dogajanja. Vse na odru in v izvedbi izljuje svežost, svetlobo

in polnoto življenja, nikjer ni tistega okornega šolsko pedantskega klasicizma, ki označuje zaradi svoje amuzičnosti vse za artiljem, kar se ne ravna po strogih pravilih zaprašenih poetik in dramaturgij. Zanimiv, dragocen domiselek se je Stupici utnil, ko je stiliziral Alaina in Georgetto, spodletelo pa mu je pri Orontu, Ennriqueu ter pri Horacu, čigar hlastajoče neurejene, patetične govore, spremljane tu in tam z naravnost operetnimi kretnjami ni mogel obrzdati.

Svojevrsna mojstrovina pa je Severjev Arnolphe. To sicer ni francosko duhoviti predstavnik Molierovih dni, marveč človek iz naše dobe, vendar globok v mislih in prepričljiv v izrazu. Sever je nadarjen oblikovalec monumentalnih postav. Dodela pravilno je pogodil, da je Arnolphe na dnu čezmerno nesrečno bitje in da ima njegova komičnost, če ne nazunaj, zato pa tembolj naznotraj globok tragični prizvok. Scene, v katerih pridejo prav ti motivi do izraza, so pač najmočnejše. V kretnji in mimiki, v govorici in gibanju, molku in drži je Severjev Arnolphe dovršena, polnokrvna umetniška mojstrovina. — Presenečljivo ljubka je v svoji najnovosti Agneza Anke Levarjeve. To je pristna ženska s čustvom in nepotvorenostjo v glasu in nastopu. Le mestoma po

SOVE

(Iz cikla »Viskora«)

Igo Gruđen

Kroginkrog nad žico ule stražne, mrki v njih vojniki z bajoneti, v taboriščih so zvezd na sveti, od dežja noči pomladno vlažne nam želje budijo neutolajne.

Kličejo po utah se vojaki, žarometi so vso noč med nami; komaj usnulega iz sna predrami klic zategnjen me ob uri vsaki, straž budijo trdi nas koraki.

V noči, prebodeni z žarometi, ko se zdi, da v utah mrke sove, stražijo umirajočih krove, slišim glas kot izpod skale vreti: Mi živeti hočemo, živeti!

Ta pesem je iz zbirke »V preganstvom«, ki bo za Božič izšla v »Državni založbi Slovenije« v Ljubljani.

nepotrebnem zirkne v rutino, ki dirne neprijetno.

Po umetniški dognanosti zamislil in izvedbi mrcro komedijo »Šole za žene« brez dvoma uvrstijo v zgodovini slovenskega gledališča med naše najpomembnejše odrske umotvore. Anton Ocvirk

Slovensko narodno gledališče za Trst in Primorje

Po pet in dvajsetih letih načrtnega fašističnega uničevanja slovenske imovine, duhovne in tvarne, po pet in dvajsetih letih perfidnega in najbolj sistematičnega razarodovanja, poniževanja in zasramovanja, po težkih letih svetovnega klanja, se pripravljajo skupina slovenskih gledaliških umetnikov, da na ostankih temeljev požganih ruševin zgradi nove opornike slovenskega gledališča v Trstu in slovenskem Primorju.

Požgani narodni domovi, uničene čitalnice, zaplenjene knjižnice, v italijanskih solah vzgojeni, a od slovenske matere v ljubezni do teh ruševin z vero v novo, svetlo in svobodno življenje vzgojeni otroci, sedaj od težkega življenja v borbi prekaljeni možje in žene, naši neuničljivi, zvesti, zavetni in borbeni narodni strom vsa Primorja — nas je pozval, da na novo zgradimo ognjišče slovenske besede, da postavimo temelje za našo novo slovensko narodno gledališče.

Težka je naloga, ki smo si jo dali.

Vrnil smo se po dolgih letih izgnanstva, konfincij, zaporov, vrtil smo se z bojšč, koncentracijskih taborišč in logorjev v najbolj strošno masno vseh dežel. Vrtili smo se in nismo našli ne domov, ne dvoran, ne odrov. Našli pa smo — in zato bomo blagoslovljena zemlja naša, najbogatejša med bogatimi — ljudstvo, verno in zvesto, požrtvovalno in predano, preizkušeno v borbi, veliko in trpljenje in v veri.

In za to ljudstvo, za ta narod ustvarjamo slovensko gledališko družino, ki nosi naslov »Slovensko narodno gledališče za Trst in Primorje«.

Rekel sem, da smo se vrtnili siromašni. Res je tudi, da nas ni mnogo. Mnogi od nas so padli v veliki domovinski vojni, umrli v konfincijah in koncentracijskih taboriščih. A vrtnili smo se. In bogosti smo. Naše bogostvo je vera, velika vera našega naroda, vera, ki je premagala vso preteklost, vera, ki nas vodi v novo, svetlo svobodno bodočnost.

Siromašni smo in malo nas je. Zato je tudi naš začetni repertoar skromen. Slovensko narodno gledališče stvarjamo s kolektivno dramo »Jernejeva pravica«, napisano na besede povesti Ivana Cankarja »Hlapec Jernej in njegova pravica«.

Enajsta številka

»Naše žene«

Antifašistična fronta žena Slovenije je izdala enajsto številko svojega glasila »Naša žena« s prilogo »Naš dom«. Po uvodnem članku »Glasovali smo za življenje« je nekaj reportažnih sestavkov. V naših srh je srečanje »Najlepši dan v mojem življenju«, »Tudi Miško je volil«, »Dočakala je« itd. Po oben članek je posvečen Oktobrski revoluciji, drugi Anki Hafnerjevi, delegatkinji Slovenije za mednarodni ženski kongres v Parizu, Nini Jemeljanovi, sovjetski pianistki, ki je obiskala nedavno Ljubljano. Dalje beremo o vprašanju zakona in družine v Sovjetski zvezi, o bosanskih otrokih, ki so prišli zimovat k nam, o beograjskih harmonikarjih, ki so gostovali na Primorskem, o Stanku Vuku in njegovi ženi, ki sta padla kot talca v Trstu 1943. leta itd. V tej številki je tudi nekaj pesmi: Kristina Šuler (Sodba), Barica Dominko (Jesen-ka žalostinka), Stanko Vuk (Slovo). Vsa nova številka ima močan poudarek na volitvah, ki jih spremljajo predvsem vsi članki reportažnega značaja. Priloga »Naš dom«, ki je zdaj tretja izšla, prinaša po uvodniku »Kaj bi me rade« vrsto lajših člankov v rubrikah »Vzgoja«, »Zdravje«, »Gospodinjstvo«, »Kuhinja«.

Na naslovni strani je reprodukcija kipa žene z otrokom delo kiparja Frančiška Smerdurja.

Nove knjige

Vladimir Ilijič Lenin. Kratke opise života i rada. Sastavio Institut Marksa - Engelsa - Lenina pri CK SKP (b). Redaktor Radovan Ladić. »Kultura«, Beograd 1945, 320 strani. V cirilici.

Josip Višarionovič Staljin. Kratka biografija. Sastavio Institut Marksa - Engelsa - Lenina. Redaktor Radovan

Ta živa in plastična, globoko pretrpeteljiva oblika krivice, močno človeška, čustvena in umska manifestacija pravice, majestetska in včasih celo patetična himna vsega delovnega ljudstva — naj za nas vse manifestira, naj izpove naše in našega naroda gledanje, ki ga je jasno in glasno izgovoril največji slovenski pisatelj Ivan Cankar.

Da navežemo naše delo na repertoar, ki ga je fašizem brutalno prekinil, smo izbrali Jurčičev roman »Deseti brate«, ki ga pišamo na oder takega, kot ga je Jurčič napisal. Dali smo »Desetemu bratu« obliko gledališkega romana, da ga čim verneje in brez gledališke navlake, z vso plastičnostjo in lepoto Jurčičeve besede prenesemo na gledališki oder.

Naša tretja predstava je »Scampok«. Morda izbira te stare, danes konservativne, zaprašene komedije ni najboljša. Ni! To vemo. Niti iz literarne, niti iz umetniškega, komaj iz čisto igralškega ozira. Našli bi boljše italijanskega avtorja, pisatelja, ki bi res lahko nekaj povedal, no... tudi to bomo našli in tako poravali to našo zadrego.

Tudi »Vdovo Bošinko« vam bomo pokazali kot primer narodnega repertoarja, ki je za nami, daleč za nami.

Pri izbiri in odločitvi teh dveh del je bil odločen čimtihi naš mali ansambel, naša skromna predstava in tisoč drugih ovir, ki so se nam stavile na pot.

No, že danes smo močnejši, trdnější, bolj izkušeni. Takte bodo tudi naše naslednje predstave: »Andante patetico« Vite Zupana, »Svet brez sovraštva« Mire Pucove, »Tuje dete« Skvarčina, Shaw »Kako z bogatstva«, O'Neil »Ana Christie«.

Za sedaj pa nas sprejmite take, kakršni smo. Sprejmite nas z isto ljubeznijo, s kakršno smo se borili, da smo uspeli otvoriti to naše gledališče.

Naj bo dan naše otvoritve nov mejnik v naši borbi, naj bo naša prva predstava manifestacija vsega delovnega ljudstva za svoje osnovne pravice, naj bo ta dan glasnik nove, srečnejše bodočnosti našega naroda v Trstu in slovenski Primorsk.

Ferdo Delak
(Iz »Primorskega dnevnika«)

Lelič. »Kultura«, Beograd 1945. 92 strani. V cirilici.

A. Kononov. Priče o Leninu. Iz rusčine prevedla Jelena Djordjević. Ilustriral A. Davidov. »Nopok«, Beograd 1945. 136 str. V cirilici.

Oko Trsta. Redaktorji dr. Viktor Novak in dr. Fran Zwitter. Izdaje Državnog izdavačkog zavoda Jugoslavije. Beograd 1945. 432 strani. 11 zemljevidov. V latinici.

Sa drugog plenarnog sastanka centralnog odbora USAOJ-a. Referati, govori in pozdravi. Izdaje Centralnog odbora USAOJ-a. Beograd 1945. Strani 208. V cirilici.

Mihailo Jakovljevič Iljin. Crnini po belom. Iz rusčine prevedel Rad. V. Teodosić. Druga, popravljena izdaja. »Nopok«, Beograd 1945. 100 strani. V cirilici.

Borba omladine balkanskih naroda. Referati s I. kongresa balkanskih naroda. Beograd 1945. 104 strani. V cirilici.

LUŽIŠKO-SREŠKA REVLIJA

Lužiško-srbski Narodni odbor v Budišinu in Pragi je sklenil, da bo obnovil izdajanje lužiško-srbske revije »Naše delo«. Urejala jo bo dr. Marta Čyžova, znana zagovornica pravice tega najmanjšega slovenskega naroda. Revija bo pisala predvsem o življenju Lužiških Srbov.

II. zvezek

Ruskega tečaja

bo kmalu izšel in ga bomo poslali tistim naročnikom, ki so poravnali naročnino za I. zvezek.

UPRAVA

SLOV. POROČEVALE

Nase gospodarstvo

Delo, uspehi, težave in načrti tehničnih baz pri obnavljanju našega podeželja

Gradbena obnova našega podeželja je težavna naloga. Ne gre zgolj zato, da se porušeno pozida, da se poškodovano popravi. Tudi ne samo zato, kako se organizira sodelovanje prizadetega prebivalstva, kako se mobilizirajo potrebna denarna in gradbena sredstva. Ponovno je že bilo nakazano, da mora gradbena obnova našega podeželja seči globlje in da mora biti obnovitev delo v skladu z idejnimi načeli narodno osvobodilne borbe, da mora utreti pot sodelovanju racionalnim zahtevam kmečkega stavbarstva, da mora biti to prilagojeno za gospodarsko koristno ureditev naših vasi, za regulacijo itd. Jasno je, da se morajo obnovitveni ukloniti najnujnejšim zahtevam in zagotoviti prizadetemu prebivalstvu najprej steno in vsaj skromen suh in toplej kotiček za prezimljenje. Temu služijo provizoriji, ki pa jih morajo prejeti ali kaneje nadomestiti novi stalni kmečki domovi, ki bodo zgrajeni v skladu z vsemi postavljanimi zahtevami.

Odkločitev ministrstva za gradnje, da pošlje v najbolj prizadete okoliše posebne skupine tehničnih moči, ki naj na kraju samem preučujejo in rešujejo vprašanja gradbene obnove, se kaže po prvih zadetih kot posrečena in uspešna. Ideja tehničnih baz kot neposrednih nosilcev in voditeljev gradbene obnove podeželja se je obnesla, kar pričajo uspešni tistiški skupaj, ki so šle na delo najbolj zgodaj, takoj po osvoboditvi. Seveda so uspehi odvisni od osebnih sposobnosti sodelavcev v tehničnih bazah. To morajo biti ljudje, ki so tehnično strokovno sposobni, ki so politično izgrajeni, ki imajo smisel za organizacijo in za delo na terenu. Član tehnične baze ni samo inženir, tehnik, arhitekt, zadržni organizator, temveč je predvsem politični borec, ki orje ledino za dejanjem in

Počela o delu posameznih tehničnih baz

Tehnična baza v Cerklji obsega ozemlje od Rakeke, preko Cerkljanskega polja in Bloške planote do Bagnega polja. Ti kraji so bili pogosto v ognju narodno osvobodilnih bojev in je zavedno prebivalstvo zelo trpežno. Porušeni je bilo 1241 stanovanjskih in 632 gospodarskih poslopj, delno poškodovanih pa 724 stanovanjskih in 418 gospodarskih poslopj. Baza, ki ima mnogo svojega orodja in delavnic, je ustanovila osem obnovitvenih zadrug (v Cerklji, v Grahovem, v Ložu, v Babnem polju, v Begunjah, v Sv. Vidu, na Ravni in na Hudem vrhu), ki imajo skupno 730 članov. Razdelila je za 4.400.000 din posojil in brezplačno 2.500 m³ lesa. Izdelala je do 101.000 cementnih strešnikov, pripravila 44 ton apna, izdelala 10 garnitur klopi za okoliške šole, mnogo samokonic, oken in vrat. Očistila je posojilnico in sodišče v Cerklji, obnovila šoli, v Cerklji in Grahovem, zgradila lesen most v Cerklji, zbrala 28.000 kg starega železa, zgradila v Ložu skupni hlev in prekrila 12 hiš in 25 gospodarskih poslopj.

Baza v Skofji Loki obsega Selško in Poljanjsko dolino. Skupaj je bilo na tem področju porušeni in požgani 258 stanovanjskih in 419 gospodarskih poslopj. Baza se je prvotno bavila predvsem z obnovo vasi Dražgoš, kjer je kot ena izmed prvih ustanovila obnovitveno zadrugo. Dosele je organizirala že 6 takih zadrug (v Dražgošah, v Gorenji vasi, v Zireh, v Sovodnji, na Krži gori in na Martinju vrhu), ki imajo skupno 213 članov. Med nje je razdelila nad 2.000.000 din posojil. Brezplačnega lesa je razdelila 2.000 m³. V Dražgošah je postavila 8 stanovanjskih lesenih provizorijev, dve kašči in dva hleva. S tem je dobilo starih 50 družin, v hlevih pa je prostora za 40 glav goveje živine in 60 prašičev. V zvezi z novo naselbino na Dražgošah je začela graditi novo cesto iz Rudnega do naselja. Cesta bo sposobna za avtomobilski promet. Dosele je dogotovljenih okoli 760 m ceste. Na drugih področjih njenega okoliša je bilo letos na njeno pobudo in z njeno podporo obnovljenih okoli 40% stanovanjskih in 26% gospodarskih poslopj.

Zelo težka naloga je naložena tehnični bazi v Ribnici, ki obsega vso Ribniško dolino od Velikih Lašč na jug do Kolpe in Sodržiško dolino, Goriško gozdovje do Cabarske doline. Okupator je tod neusmiljeno uničeval slovenske domove in jih je 1310 popolnoma porušil, 1495 pa delno. V teh številkah pa ni obsežen kopečki okraj, ki je prav tako zelo prizadet in za katerega bo baza v kratkem ustanovila posebno podružnico v Kočevju. Baza v Ribnici je ustanovila 13 obnovitvenih zadrug (v Ribnici, Sodražici, Jurjevici, Dragi, Travniku, Dolenji vasi, Kočevju, Koprivniku, Kočevski Reki, Fari, Osilnici, Dvorski vasi in na Robu), ki imajo 859 članov. Med zadrugine je razdelila nad 6.000.000 posojil. Baza vodi melioracijska dela v Sodražici, odstranjuje ruševine v Ribnici in vodi obnovitvena dela v Cabarski dolini, v Zurgah in Pavežih.

Tehnična baza v Črnomlju obsega vso belokranjsko kotlino južno od Gorjancev do Kolpe in od Starega trga do Metlike. V Metliki ima svojo podružnico za metliški okraj. Okupator je s svojimi vpadi v Belo Krajino napravil prebivalstvu veliko škodo. Popolnoma porušenih je na vsem področju 1550 stanovanjskih in 501 gospodarskih poslopj. Obnova je težavna tudi zato, ker je Bela Krajina skoraj popolnoma odrezana od vseh prometnih zvez. Baza si je uredila

1.200.000 din posojil. V Sočavi, kjer je bil najbolj pereč stanovanjski problem, ker je bilo naselje do tal požgano, so zgradili dve leseni hiši in 10 provizorijev v velikosti 8 krat 6 metrov. Na njeno pobudo so začele zadrug izdelovati cementne strešnike in lesene skodlje. Zastalo je bilo popravljenih 15 stanovanjskih in 10 gospodarskih poslopj.

Tehnična baza v Ljutomeru obsega desni breg Mure in bivši bojišni pas med Muro in Dravo do Ormoža. Med zaključnimi boji so ti kraji zelo upeli. Baza, ki je nastala šele v zadnjem času, nima velike opreme. Zavzela se je za ustanovitev obnovitvenih zadrug, pri čemer je pa imela razne težave. Trem obnovitvenim zadrugam je v zadnjem času razdelila posojil za 780.000 din. Na pobudo prebivalstva in s tehnično pomočjo baze je bilo doslej popravljenih okoli 40% porušeni zgradb. Problem prezimne je s tem rešen.

Tehnična baza na Igu ima svoje delovno področje na Barju južno od Ljubljane in obnem v območjih vseh pod Krimom do Turjaka. Tu je bilo porušeni 207 stanovanjskih in 264 gospodarskih poslopj, poškodovanih pa 60 stanovanjskih in 49 gospodarskih poslopj. Baza nima posebnih obratov, niti večjih količin orodja. Vse prebivalstvo, razen v Piljavi gorici, se je združilo v tri obnovitvene zadrug (v Iški vasi, na Igu in na Golem), ki štejejo 217 članov. Baza je razdelila nad 1.4 milijona din posojil. Uspejo ji je zanesljivo omenjene zadrug, da bodo vzele v zakup opetano na Igu, ki bo po popravilu lahko že prihodnje leto obratovalo.

Tehnična baza v Brezicah obsega Krško polje od St. Jerneja do Arčič in od hrvaške meje do Sevnice. To področje je bilo med okupacijo gospodarsko popolnoma uničeno. Prilmanjuje orodja, opreme, prevoznih sredstev, gradiva in hrane. Porušeni je bilo v celoti 4000 stanovanjskih in 3.900 gospodarskih poslopj. Obnovitvene zadrug so se ustanovile v velikem številu, večjih pa nepotrebnem na goste in tudi pod nepravimi razdružnimi vidiki. Sedaj posuje 18 obnovitvenih zadrug (v Dobovi, Skopcih, Bregah, Piroščah, Brodu, Arčičah, Globokem, Kapeli, Velikem dolu, na Bizeljah, v Črnci vasi, Sv. Petru, Gorjanah, Stari vasi, Rak, Buckah, Bošnjaku in Leskovcu). Dosele je bilo razdeljenih posojil za 680.000 din. Zadrugno življenje se bo šele sčasoma normaliziralo, predvsem ko bodo odstranjeni ljudje, ki si lastijo pravico organizirati in urejati zadrug. Prebivalci so si sami obnovili na pobudo tehnične baze oziroma obnovitvene zadrug okoli 1200 stanovanjskih in 1500 gospodarskih poslopj, poleg 56 lesenih provizorijev. Baza je že organizirala delavnice za izdelovanje strešnikov.

Tehnična baza v Domžalah obsega ozemlje severno od Save, vključno od Rašice do Blagovice, proti Trojanjskemu hribu in do Moravč. Ima dve podružnici, in sicer na Rašici in v Lukovici. Na področju te baze je

Načrt za strokovno izobrazbo rudarskih kadrov

Poleg težkoč, ki so nastale zaradi porušena, poškodovanih in pomanjkanja materiala ovira napredek za povečanje proizvodnje rudnikov tudi pomanjkanje strokovnih kadrov. Zato posveča zvezno ministrstvo za rudarstvo temu vprašanju veliko pozornost. Izdelalo je načrt za strokovno izobrazbo rudarskih delavcev, nadzornikov, tehnikov in inženierjev.

Za mladeniče, ki se žele posvetiti rudarskemu poklicu, so predvidene pri večjih podjetjih rudarske obrtne šole z internatom. V treh letih bo mladenič v tej šoli dobil potrebno tehnično in praktično znanje iz svoje stroke. Pouk ne bo samo teoretičen, temveč tudi praktičen v jami, v delavnicah in drugih obratih. Kdor bo tako šolo dovršil, bo prej polagati mojstrski izpit za rudarja-kopača. Če pa se bo hotel v stroki izpopolniti in postati rudarski nadzornik, mu ne bo treba obiskovati pripravljalne tečaja nadzorniške šole (rudarske šole) in se bo lahko takoj vpisal v drugi razred. V Sloveniji sta pričeli posloovati dve takšni šoli, ena je bila ustanovljena v Istri, ena pa bo v kratkem odprta v Šibici.

Strokovni izobrazbi odraslih rudarskih delavcev bodo posvečeni rudarski tečaji, na katerih si bo vsak vozač ali pomočnik kopača lahko pridobil strokovno znanje, ki bo potrebno za mojstrski izpit kopača. Ti tečaji so posebej važni, ker bodo pomagali izpopolniti vrzel med strokovnimi rudarskimi delavci. Vsi dosedajni tečaji te vrste so pokazali ugodne rezultate.

Posebna strokovna izobrazba je potrebna tudi za rudarske nadzornike. Mnogo je rudarskih nadzornikov, ki so brez prave strokovne izobrazbe, kar se obetuje pri delu navzlic vestnosti posameznikov. Za take nadzornike so predvideni posebni tečaji, v katerih bodo nadzorniki izpopolnili svoje znanje v strokovnem pogledu.

Pravilna pot za poklic rudarskega nadzornika pa je rudarska šola, v katero se bodo sprejemali sposobni kopači. Šola bo imela tri razrede, od

Mestna hranilnica ljubljanska

ima zopet svoje stare telefonske številke 20-16, 26-16, 38-16. Prosim vse naše komite, da zabeležijo to v telefonski imenik.

Da se čimprej izpopolni kader strokovnjakov je potrebno, da se za vprisanje izobrazbe zanimajo tudi sindikati, ki naj svoje člane podpirajo v prizadevanju, da se strokovno usposobijo. Pa tudi uprave podjetij bodo morale s svoje strani skrbeti, da se delavci strokovno izobrazijo.

Študentske stipendije so potrebne, da se za vprisanje izobrazbe zanimajo tudi sindikati, ki naj svoje člane podpirajo v prizadevanju, da se strokovno usposobijo. Pa tudi uprave podjetij bodo morale s svoje strani skrbeti, da se delavci strokovno izobrazijo.

Študentske stipendije v tehničnih in strokovnih šol

Ministrstvo za industrijo in rudarstvo NVS bo začelo s šolskim letom 1945-46 podeljevalo študentske stipendije tehničnih visokih in srednjih šol ter strokovnih srednjih šol iz področja industrije in rudarstva. Število in višino študentskega stipendija bo ministrstvo določilo s posebnim razpisom za vsako šolsko leto in za vsak učni zavod posebej. Študentske imajo namen omogočiti študentom, ki ne bi zmogli stroškov šolanja, pa so sicer marljivi, vestni in pošteni, da

Živilska industrija v Sloveniji

Živilska industrija Slovenije obsega v glavnem mlečna podjetja, pivovarne, oljarne, kislarne, tovarne za konzerve, za bombone, za špirt, za kvas in za kvasne nadomestke. Vsa ta industrija je skoraj popolnoma obnovljena. Če nekatere tovarne še niso v obratu, je to pripisati samo pomanjkanju surovin, kakor sladkorja, mesa, jecmena itd.

V živilski industriji Slovenije je na prvem mestu mlinarstvo. Industrijskih mlinov imamo 60, vseh mlinov, skupaj z manjšimi in kmečnimi mlini, pa okrog 3000. Njihova letna proizvodnja sposobnost znaša 13.200 vagonov moke. Največje podjetje je tvrdka Franz v Mariboru, ki je v državni upravi in ima mesečno zmogljivost 700 ton. Večji mlini so še v Domžalah, v Ljubljani in v Novem mestu. Glavna tovarna testenin (Franz v Mariboru, ter Pekate in nekatere druge v Ljubljani) imajo letno zmogljivost 720 vagonov testenin.

Mesna industrija zaradi pomanjkanja mesa še ne more izpolniti svojih nalog, ki so ji določene. Največja podjetja te vrste so Benko v Muraski Soboti, Slamič v Ljubljani, ter Vegerer in Tavcar v Mariboru. Skupna proizvodnja podjetij za izdelovanje kvasnih nadomestkov (Kofinska, Jarc, Zika, Adria in Vokač) pa znaša 250 vagonov na leto, kar zadošča za vse potrebe Slovenije.

Pecivo, bombone, čokolado in podobno izdelujejo v glavnem tovarni »Sana« v Hočah pri Mariboru in pa »Šumik« v Ljubljani, ostala podjetja, med katerimi je nekaj večjih, pa zaradi pomanjkanja sladkorja ne morejo obratovati.

Tujsko prometni kraji v Sloveniji

Delovna komisija za izgraditev tujškega prometa je na svoji nedavni seji, ki so se je udeležili zastopniki ministrstev in ustanov, zainteresirani na tujškem prometu, določila tujsko prometna središča in oporišča v Sloveniji.

Kot tujsko prometni središči sta določena Ljubljana in Maribor, ki sta obnem kulturna, gospodarska in prometna centra. Kot tujsko prometna oporišča, ki naj služijo kot izhodišča za vse okoliške kraje, so bili določeni številni večji, tujsko prometno važnejši kraji, in sicer Novo mesto, Jesenice, Kranj, Radovljica, Lesce, Bled, Bohinj, Kamnik, Kranjska gora, Skofja Loka, Rakek, Trzin, Metlika, Črnomelj, Ribnica, Trebnje, Mozirje, Kostanjevica, Litija, Brezice, Trbovlje, Rogaska Slatina, Sevnica, Celje, Slovenska Bistrica, Ptuj, Ljutomer, Murska Sobota, Radgona, Dravograd, Slovenjgradec, Gorjki grad, Sošanj in Konjice. Ostali tujsko prometni kraji bodo opredeljeni kot letovišča, okrevališča, sportni kraji, kopališča in izletni kraji.

Odkupovalci sveže slanine v ljubljanskem okraju

»Navodil bo od rejcev prašičev iz okraja Ljubljana-okolica, ki so na podlagi uredbe o klanju prašičev in oddaji sveže slanine dolžni oddati »Navodil« svežo slanine, odkupovalci sveže slanine v sledečih pooblaščenih zbirališčah: Horjul: Intihar Ludvik, mesar; Borovnica: Nabavljalna in prodajna zadruga; Preserje: Rogelj Alojz, mesar; Vrhnika: Podružnica »Navodac«; Litija: Podružnica »Navodac«; Dol pri Ljubljani: Strehovec Stane, mesar; Črnuče: Flerin Karel, mesar; Ig pri Ljubljani: Jesih Anton, mesar; Skofljica: Javornik Ivan, mesar; Bizovik: Kosem Franc, mesar; Dvor: Kožuh Andrej, mesar; Zalog: Paternoster Ivan, mesar; Vrhnika: Prodajna in nabavljalna zadruga; Tacen: Zajc Jernej, mesar; Njunge gorice: Zdešar Ludvik, mesar.

Rejci prašičev morajo predpisano količino sveže slanine oddati zgoraj navedenim zbirališčam najkasneje 2 dni po zakolu prašiča.

Taksa na igralne karte

Z zakonom od 2. maja 1945 (Uradni list št. 17) je bila taksa po tarifni postavki 236 taksnega zakona zvišana od 50 na 100 din. Tej taksi podlega vse igralne karte, pa tudi domine (razen otroških igrar) ter vse igre s kocko (»Mah-Jongg«, kocka, vrtavka in slično). Prodajalci teh igrar, kakor tudi gostilničarji, kavarnarji ter privatne osebe morajo z netaksirano vlogo, ki ji je priložiti igre, takoj, najpozneje pa do 15. t. m. prijaviti imenovane igre, in sicer najbližjemu razdelku finančne straže ter tam plačati ustrežajočo takso 100 din za vsako igro. Izvzete so one igre, ki so bile že svoj čas zigosane za jugoslovanskim žigom, kar mora biti na igri razvidno. Igre, zigosane samo z italijanskim žigom, so izločene.

nadaljujejo oziroma dovrše svojo izobrazbo.

Študentske se podeljujejo za vsako študijsko leto in plačujejo mesečno. Prošnjo za podelitev študentske moškega prosilec vložiti pri ministrstvu za industrijo in rudarstvo in priložiti izkaze, ki jih zahteva vsakokratni razpis. Študentske podeljujejo ministrstvo po predlogu posebne petčlanske komisije. Ob posameznih študijskih razdobjih morajo študenti poročati komisiji o uspehih šolanja in zaključnih izpitih. Če uspehi ne zadovoljujejo ali če so sicer podani tehtni razlogi, ustavi ministrstvo na predlog komisije nadaljnje izplačevanje študentske.

Po dovršenem šolanju mora študent vstopiti v državno službo vsaj za dvojno dobo, v kateri je prejel študentsko. V ta namen mora ob prejemu prve študentske podpisati reverz. Če pozneje ne vstopi v državno službo, mora znesek prejetih študentskih vrniti.

Od pivovar obratuje danes pivovarna Union v Ljubljani. Zaradi pomanjkanja pivovarniškega jecmena danes proizvodnja še ni velika. Pričakovati pa je, da bomo dobili jecmen iz Madžarske, kar bo omogočilo obratovanje ostalih dveh pivovar (Gostilnišarke v Laškem in pivovarne Celijske v Mariboru). Kvasa izdelava pivovarna Union v Ljubljani okrog 50 ton mesečno. Tovarni kvasa Kanc v Mengšu in Vojnovci v Ljubljani bosta pričeli obratovati, čim bo rešeno vprašanje prevoza melase iz sladkornih tovarn. Špirt se izdeluje v manjših količinah, ki so potrebne za izdelavo kisa in za lekarne.

Največja tovarna za izdelovanje jedilnega olja v Sloveniji je podjetje Majdič na Vrhu pri Domžalah. Ta tovarna je opremljena z najmodernejšimi stroji. V Slovenski Bistrici je še tovarna olja Stiger. Poleg tega obstoja več manjših obratov, ki izdelujejo olje za domače potrebe. Oljno seme moramo po večini uvažati iz Vojvodine. Iz Srema ter iz inozemstva.

Kisarne krijejo s svojo proizvodnjo vse potrebe Slovenije. Največje podjetje te vrste je tvrdka Guzelj v Mariboru, v Ljubljani pa so tvrdke Vnoco, Produkta, Vodnik in še nekatere druge.

Predelovanje sadja v marmelado in sadne sokove ter izdelovanje likerjev je danes omejeno zaradi pomanjkanja sladkorja. Za najnujnejšo potrebo izdelujejo marmelado tovarne v Celju, Spodnji Hudičah in Ljubljani (Potnik, Malina in Vitamin) z mesečno proizvodnjo okrog 800 ton.

Ijaskim (nemškimi) žigom je označeno za nezigosane.

Razdelek finančne straže pošlje zaradi žigosanja igre s plačano takso vred glavni carinarnik v Zagrebu, ki jo žigosane igre vrnila razdelku, kjer jih potem stranke lahko dvignejo proti plačilu prevoznih stroškov.

Angleško-jugoslovanska trgovinska pogajanja

V kratkem se bodo v Londonu pričela pogajanja za angleško-jugoslovansko trgovinsko sporazum. Na predlog britanskega veleposlanika v Beogradu se je jugoslovanska vlada odločila poslati v London delegacijo za ta pogajanja. Trgovinska pogajanja smatrajo v Londonu za nov korak na poti k ureditvi angleško-jugoslovanskih odnosov, ki so se nedavno znatno izboljšali, in sicer kot posledica obiska britanskih članov parlamenta in naklonjenega stališča britanskega tiska v času volitev.

Uspeh traktoristov v Bači

Ze v marcu letošnjega leta so v Bači Topoli ustanovili strojno traktorsko postajo. Zbral so kmetijske stroje z zapuščenih posestev Nemcev in jih popravili v strojni delavnici. Ze 23. marca je pričela postaja delati z 69 traktorji. Navzlic temu, da je imela postaja stare traktorje, ki so bili potrebni pogostih popravil, je bilo predvideno da bo vsak traktor zoral 300 orolov zemlje. Požrtovni traktoristi pa so ta načrt prekorčili in so povprečno zoral po 400 orolov zemlje. Po končanih spomladanskih delih so organizirali tritedenski traktorski tečaj, ki ga je končalo z uspehom 60 traktoristov. Ob četvi je ta strojno traktorska postaja v Bači Topoli z desetimi kosilnimi stroji požela 4000 krt. orolov zemlje. Poleti je postaja dobila od UNRRA-e nove traktorje. Nato se je obvezala, da bo z 29 novimi traktorji v 33 dneh zoral 3000 orolov. To delo pa so traktoristi opravili že v 28 dneh. Poleg tega rešujejo dela so zoral že zemljo kolonistom, ki nimajo potrebnega orodja.

Gospodarske vesti

— Valorizacija investicij v knjigah. Po zakonu o valorizaciji, ki je bil objavljen v »Uradnem listu DFJ« 2. novembra t. l., se mora valorizacija po predpisih tega zakona izvršiti v knjigah do konca letošnjega leta. Bančno-valutni odelček zveznega finančnega ministrstva je v tej zvezi izdal opozorilo vsem podjetjem, ki so obvezani voditi knjigovodstvo po trgovinskem, davčnem ali katerem koli drugem zakonu, urediti ali odločiti. Do konca leta mora biti končana valorizacija in izvršeno prekinjenje v dinarje DFJ po predpisih zakona o valorizaciji in zakona o ureditvi predvornih obveznosti. S posebnim navodilom, ki bo objavljen v »Uradnem listu DFJ« v začetku decembra, bo predpisan po topek za izvedbo valorizacije. Zato ni treba izvršiti definicij knjig v dnevniki in glavni knjigi, dokler ne bo objavljeno to izvedilo.

NADA SREMEČ:
**Pot na drugo
zasedanje AVNOJa**

Kolona je na poti skozi nemške zasede. V mraku obiskuje hišice, ki v njih živijo naši kmetje. Pomudijo nam vode, naši pijejo, ne da bi se ustavili in nadaljujejo pot. Gremo skozi dvorišče, čez plot, na mehko travo. Korakov ni slišati. Zdaj je že čisto temno. Tik mimo grmovja gremo, prekrivamo nizki plot. Čeprav je mrak, čisto pogledamo na tisto stran, kjer je cesta, ki moramo čez njo. Reflektor zasije. Nekaj svetleča se premika. Kamion!

Eden, dva, deset, dvajset, sto... stopetdeset. Nemci gredo.

— Kam gredo?
— Evakuacija?
— Koncentracija?

Opazujemo razsvetljeni sprevod kamionov, ki pošastno drsi po cesti v mraku, kakor dolga, dolga vrsta ladij na morju. Luči se vzpenjajo tja gor in se dolgo za njimi ostane svetla sled v noči.

Gledamo jih in se vprašujemo: Kako dolgo bodo šli mimo? Koliko jih je?... Spet nove luči. Spet novi kamioni!

— Ali pridemo preko? — se vprašujemo tiho in korakamo za svojim prednikom. Tako se je stegnili, da ne vidim ničesar več. Noge čutijo, da ni več trave.

Spotikamo se ob kamenje, vzpenjamo se. Do ušes prihaja žuborenje vode med kamenjem. Hodimo po nečem vlažnem. Kamenje. Drobnost in debelo kamenje, in spet voda. Grmovje. Noč...

— Pozor! Jama!

Toda noge ne vidijo ničesar in že padajo. Drug drugega vlačijo iz jame.

— Tiho!
— Veza!
— Nimamo veze!
— Čelo stoji!
— Naprej! Ni čakanja!

Noge najdejo cesto, krepko stopajo. Ustavi nas poziv s čela:

— Stoj!
— Tiho!

Obstanemo. V mraku ždi še nekaj temnejšega kot je mrak. Zdi se da je to drevje. Tako stojimo v klancu in teman zid nas skriva. Kamioni gredo še vedno mimo. Strojnicja kaže. Še ena! Bacc! Rakete! Ne dosežejo nas. Ne vidijo nas.

— Naj pride na čelo tovariš Čanica!

— General!
— Bakarić naprej!

Odidejo na dogovor. Spet raketa. Skozi vejeve v temi zasije s kamiona, ki gre mimo po cesti, reflektorja luč. Rakete se menjajo z metalni min. Se vedno čakamo. Kaj se pač dogovarjajo?

— Ali bomo prišli tod?
— Jaso, da bomo prišli!
— Partizani ne gredo nikoli nazaj!

— Morda bi bilo dobro menjati smer?

— Najbolje, da se prebijemo z orožjem!

Šepet z vseh strani. Vsak nekaj vpraša in svetuje. Šepet pretrga s čela.

— Mir!

Vsak se sam s seboj naprej pogovarja. Nekateri posejajo po tleh. Morda pojdemo spet nazaj v gozd — pomislil na grozo. Vse nas razveseli poziv:

— Pokret!
Spet slišim šepetanje.

— Primite se za roke! Za roke... za roke... Od ušes do ušes gre ta šepet.

Poiščeš v temi roko svojega prednika in jo daš tistemu, ki je za tabo. Tako povezana kolona gre v mrki temi naprej, vzpenja se in pa da. Roke se ločijo in preplavene iščejo. Ostro grmovje praska obraz in roke. Kolona vzdihuje, se vzpenja, gre čez kamenje. Na strmih vzponih vlečejo drug drugega. Slišiš srce, kako bije v temi. Vzpenjamo se. Višje. Višje...

— Prosimo odmor!
— Ni odmora! Naprej!
— Mir!
— Popolna tišina!
— Nimamo veze!
— Veza!
— Veza!
— Čelo stoji!
— Z brzim korakom naprej!
— Čakajte, nimamo veze!
— Ni čakanja!

Kolona se išče v temi, roke so potne, druga druga izpuščajo. Vsi želijo odmora. Trudni so, toda odmora ne more biti. Pohiteti moramo, teči, da pridemo skozi najbolj nevarne pas pred Nemci.

V temi in tišini zastišimo rezget konj. Tudi žebiti na čevlji odmevajo po kamenju. Spet se vlačimo skozi grmovje. Čutim, da na glavi nimam več rute. Menda je ostala v grmovju.

Padem čez velik kamen, ki se je nenadoma dvignil pred menoj. Prednika ni...

— 32! 32!
— Tu sem.

Spet se držimo za roke. Naglo se obrnemo. Za kamnom stoji general Avšič in pove tiho vsakemu v koloni:

— Tovariši, največja tišina, po prstih v tekočem koraku!

Gremo čez cesto! Po njej so pravkar drsli nemški kamioni!

Najraje bi ne dihal. Hodimo po prstih, toda čevlji so okovani z žebji, cesta pa je kamnita. Kamenje, ki ga odirivamo s čevlji, se kotali po cesti in pade v jarek. Konjska kopita udarjajo.

— Tišje!
— Popolna tišina!

Vso pozornost posvečamo temu, da bi hodili čim tišje. Pravkar so bili na cesti nemški kamioni, toda — ali se šli že vsi mimo? Ali bodo morda prišli še kateri, ki so ostali za dal? Če nas obkroži v hrujo?

Ni ni konca ceste. Zakaj gremo tako dolgo po njej? Zdi se mi, da odmevajo koraki kot zvonovi v noči...

Matične knjige

Matične knjige so posebne knjige, v katere se vpisujejo vsa rojstva, poroke in smrti primeri. Služijo kot osnova za izdajo uradnih listin, rojstnih, poročnih in mrljskih listov, ki so polnoveljavni dokaz za vsa ona dejstva, ki morajo biti vpisana v matičnih knjigah. Gre za eno najvažnejših ustanov, na kateri je zainteresirana država sama, ki ima v teh knjigah najtočnejšo sliko o stanju prebivalstva, o naraščanju ali padcu rojstev itd. Te knjige služijo tudi vsakemu posamezniku, da se izkaže glede svojih osebnih in rodbinskih zadev. Vse pa so tudi v mednarodnem oziru, kajti matice se morajo izmenjavati med posameznimi državami, saj je v interesu vsake države, da je točno obveščena o vseh osebnih in rodbinskih spremembah svojih državljanov v tujini.

Jasno je zato, da morajo biti matične zadeve urejene za vso državo enotno, in to tako, da matične knjige res služijo svojemu pravemu namenu.

Prejšnje stanje matičnih knjig je bilo nevrzdno. Saj sploh ni bilo predpisov, ki bi enotno urejali to važno zadevo. V vsakem delu države smo imeli drugačne predpise, ponekod jih pa sploh ni bilo. Ti predpisi so bili čisto docela različni; kar je veljalo v enem delu države, je bilo v drugem delu iste države čisto protizakonito ali se je celo preganjalo kot nemoralno.

Ponekod smo imeli cerkvene, drugod zopet civilne matičarje, za nekatere primere pa so matične knjige vodila okrajna oziroma mestna načelstva. Matice so se vodile za vsako vrsto tako zvanih priznanih veroizpovedi posebej, za brezkonfesionalce pa spet posebej. In za vsako vrsto teh vodstev so obstajali posebni predpisi, tako da se je bilo v zmedo težko razgledati v tem labirintu.

Poglejmo samo, kako je bilo v naši bivši Sloveniji. Veljali so tu še stari avstrijski predpisi od patenta cesarja Jožefa II. iz leta 1784. Ti predpisi so se dejansko izvajali tudi za naše Prekmurje, čeprav bi tam morali priti v poštev bivši madžarski predpisi. Toda slednji so bili tedaj za nas »premoderni«, ker so določali civilne matične urade in celo obveznost civilne poroke, česar tedanji oblastniki pri nas niso smeli dopustiti.

Vodstvo državnih matie je bilo v bivši Sloveniji v splošnem prepuščenost župnikom in le deloma samostojnim duhovnikom drugih pri nas obstoječih veroizpovedi.

Matice so bile državna ustanova, urejena po državnih predpisih in so kot take imele tudi značaj javnih listin.

Prvotno je bilo vodstvo matičnih knjig poverjeno samo katoliškim župnikom in židovskim rabinom. Kasneje je bilo to raztegnjeno tudi na nekatoliške duhovnike, toda z nekaterimi omejitvami: Morali so predlagati duplikate matičnih vpisov katoliškemu župniku svojega okoliša. Izvlečke iz matie so smeli izročati svojim vernikom šele, ko jih je bil pregledal katoliški župnik, ki je tudi edini smel pobirati posebne pristojbine za take listine. Šele polagoma so bili tudi drugi dušebrižniki izenačeni s katoliškimi.

Nadzorstvo političnih oblastev nad nekatoliškimi matičarji so izvajali mnogo strožje kakor nad katoliškimi matičarji. Dejanska nadzorstvena oblast nad katoliškimi matičarji so bili v Sloveniji škofiji ordinariati, ki so vedno posredovali med matičarji in državno upravno oblastjo. Slednja tudi ni imela prav nikake kazenske sankcije za postopanje proti župnikom-matičarjem, ki bi ne opravičali v redu svojih poslov kot državni organi ali bi se celo upirali izvršiti

nalogov državnih oblastev. Le glede rabinov in židovskih verskih učiteljev je bilo dobesedno odrejeno, naj se jim naloži primerna denarna ali celo telesna kazen, naj se odstranijo iz službe in izreče, da so za vedno nesposobni za službo, ako ne vodijo poročnih knjig po predpisu.

V dobi okupacije je ostalo samo v bivši Ljubljanski pokrajini vse pri starem. V ostalih krajih Slovenije pa je okupator uvedel svoje matične odnose stanovske urade, ki so po svojih predpisih vodili matične knjige. Civilne poroke so bile obvezne.

Stanje, ki ga je zatekla svoboda, je bilo torej glede matie skrajno slabo. Matične knjige so bile v mnogih krajih popolnoma uničene, požgane. Te bo težko nadomestiti. Marsikje je okupator odpeljal vse prejšnje stare in še svoje nove matične knjige. Kje so, je večinoma znano in je že ukrepano potrebno, da jih dobimo nazaj. Potrebno pa bo za njihov prevoz okoli 50 kamionov, toliko jih je bilo odpeljanih.

Treba je bilo takoj urediti vse, da ni nastal zastoj v poslovanju v matičnih zadevah, kajti matičarjev na Slajerskem in Gorenjskem ob pravnem splošni ni bilo, od drugod so pa tudi mnogi zbežali z okupatorjem, kar njihova vest ni bila čista in so se zbal ljudske sode. Povsod tam so morali prevzeti matične zadeve okrajni narodni odbori. Kjer pa so ostali na mestu še prejšnji matičarji, je bilo le-tim prepuščenost nadaljnje vodstvo matie, dokler ne izidejo enotni predpisi.

Ukrenjeno je bilo tudi potrebno, da je vodstvo matie v rokah sposobnih organov. Uvedli so se posebni tečaj za matičarje. Izdana so bila začasna navodila za vodstvo matičnih knjig. Pripravlja se točna opredelitev matičnih rajonov in drugo.

Neposredno z matičnimi zadevami pa bo nujno urediti še razna druga vprašanja, ki so v neposredni zvezi z maticami, to so zlasti vprašanja o rodbinskih in medverskih zadevah, vprašanja glede osebnih imen in podobna, ki tudi v bivši Jugoslaviji niso bila enotno urejena, četudi posegajo globoko v zasebnopravna razmerja vsakega posameznika in so tudi v velikem interesu skupnosti in države.

Nakazati hočemo v nekaj potezah samo prejšnje stanje, da s tem pokažemo na nujnost enotne ureditve teh zadev v duhu nove dobe.

Pri nas v Sloveniji je bila n. pr. obvezna cerkvena poroka, samo zaslina pa je bila civilna poroka, ki je bila dopuščena le v dveh primerih: ako je duhovnik odklonil izvršitev poroke iz razlogov, ki v državnih zakonih niso imeli opore in pa, če je šlo za poroko brezkonfesionalcev, to je osebe brez vere ali brez priznane veroizpovedi. Take civilne poroke so bile v Sloveniji zelo redke in gotovo se ne motimo, če trdimo, da jih ni bilo v zadnjih 25 letih sklenjenih skupaj nad 10.

Omenili smo že, da so bile tudi v našem Prekmurju uvedene samo cerkvene poroke kot obvezne. Nekaka posebnost pa je bila majhna občina Štrigova iz ljubotemskega okraja, ki je spadala v cerkvenem pogledu pod nadbiskupski duhovni stol v Zagrebu, v državno-pravnem pogledu pa pod bivšo dravsko banovino. V tej občini so veljali še madžarski predpisi in je bila torej obvezna civilna poroka. Toda državnega matičarja v Štrigovi ni bilo, katoliški župnik pa ni smel opravljati cerkvenih porok, dokler se niso stranke izkazale, da so se prej civilno poročile. Zaročenci so si pomagali na ta način, da so sklepali samo cerkvene poroke izven območja župnije Štrigovo ali pa pred državnim matičarjem pri okrajnem načel-

stvu v Čakovcu v Hrvaški banovini. Za območje okrajnih sodišč Čakovac in Prelog je bilo namreč nivelirano medmursko zakonsko pravo na ta način, da so se tam poroke lahko sklepale cerkveno ali civilno in da se je naknadno priznala veljavnost vsem porokam, ki so bile od leta 1918. do novembra 1939 sklenjene same cerkveno.

Sklenjeno zakonsko vez med katoličani (čeprav je bil le en del katoliški) je lahko v Sloveniji popolnoma razvezala samo smrt enega od zakoncev. V nobenem drugem primeru zakonca nista mogla popolnoma narazen in nista smela skleniti nove zakonske vezi, pa čeprav je bil ta zakon pravi pekel. Kaj je bila posledica takih predpisov?

Zakonci, ki so se pri nas lahko samo ločili od mize in postele, so se zatekali v bližnji Banat pred novosadsko sodišče, ki je sodilo po bivših, tam še veljavnih madžarskih predpisih. Po teh predpisih se je zakonska vez lahko popolnoma razvezala ne glede na veroizpoved zakoncev iz malenkostnih razlogov tako, da so smeli sklepali zakonci nove poroke, ki so njihovo veljavnost morala priznavati celo naša slovenska sodišča, ki so bila sicer vezana na stroge bivše avstrijske predpise. Seveda so si take »novosadske poroke« lahko privoščili samo premožnejši ljudje, ker je bila stvar, čeprav preprosta, precej draga.

Drugi so si zopet pomagali tako, da so prestopali v druge vere, zlasti v starokatoliško, ki je bila tedaj zelo moderna. Pustili so popolnoma razvezati svojo zakonsko vez pred cerkvenimi sodišči novih veroizpovedi. Take odločbe cerkvenih sodišč so bile namreč drugod v državi veljavne tudi za državno področje. Podobnih porok katoliških ločencev je bilo pri nas v Sloveniji na stotine. Toda vmes je vsekal znani ban Natlačen in pritisnil na naša sodišča, da so proglasila vse te poroke za neveljavne. Bivša banska uprava pa je pod Natlačenom šla še dalje in odredila, da so bili otroci iz takih zakonov zaznamovani v matičnih kot nezakonski in da so žene veljale za vlačuge. Odpravljale so se v svoje domovne občine, nekatere, če so bile tuje, celo čez mejo, ker so bile v splošno tedanji morali. Takih primerov ni bilo malo.

Spredaj smo se dotaknili tudi tako zvanih medverskih predpisov, ki so bili tudi posebnost Slovenije, podedovana od rajneke cesarske Avstrije. Tičje so predvsem vere otrok.

Otroci so avtomatično dobili vero staršev, če sta bila oba iste vere. Če sta bila starša različne vere, so sinovi sledili v veri očeta, hčerke pa materi, če ni bilo ob sklenitvi poroke pogodeno drugače. Nezakonski otroci pa so se glede vere ravnali po svoji materi.

Če sta starša pozneje prestopila v drugo vero, so imeli v tem avtomatično sledili otroci do sedmega leta starosti. Od 7. do 14. leta otroci nikakor niso mogli spremeniti vere. S 14. letom pa je bil v Sloveniji vsakdo glede na spol versko dorešen in je sam svobodno po lastnem prepričanju odločil o veri. Verska dorešlost je bila v Prekmurju 18. leta starosti, v Bosni in Hercegovini 21. leta, torej povsod drugače.

Če pa sta starša izstopila iz vere in nista prestopila v nobeno drugo vero, je otrok moral ostati v prejšnji veri, ker ni šlo za spremembo vere.

Država se je prej vrtala tudi v prestope iz ene vere v drugo. Da je imel izstop iz cerkve ali vere zakonito veljavo, je morala oseba javiti svoj izstop ustmeno ali pisмено pristojnemu političnemu oblastniku, ki je obvestilo o tem predstavnika dotične cerkve. Motivov za prestop v drugo

Pišejo nam

Iz Novega mesta

Potrebuje jajca, maslo, govedino, sladkor, belo moko, pravo franckovo cikorio, vse brez nakaznic? Zglasite se tam pod klančkom v Novem mestu in imeli boste vsega v izobilju, če ste seveda dobro zapisani in je vaša mošnjček težak. Govedine po 65 dinarjev, presnega masla po 150 din, jajca po 6 do 8 din ne manjka, sicer je pa kaj kmalu »zopet na zalogo«.

»Donna« Knajterjeval! Ali se vam ne zdi, da je že skrajni čas, da prenehate z vašo po vsem Dolenjskem prav do Ljubljane znano trgovino z racioniranimi živili, a brez kart, in da se po tako dolgem času posvetite zdravi trgovini?

In ve, novomeške »gospice«! Ali ne bi začele upoštevati današnje razmere, ko še nimamo vsega, kar bi pozeleli? Zavedajte se, da morajo miniti časi navijanja cen in kupovanja živil pod roko!

Več paznje tudi vsem onim kmeticam-prodajalkam, ki prodajajo jajčka, mleko, smetano, petelinčice in putke po hišah — namesto na trgu — za pretirane cene! In končno, ali bi ne bilo dobro, da bi se nekdo pozanimal tudi za to, kako si dobavljajo blago novomeške menze?

Maček.

Vse premilo!

Tudi v Mariboru smo začeli preganjati črnoborizance. Ljudstvo jih je začelo samo razkrinkavati in prijavljati. Tako so

prijeli in kaznovali več goslinčarjev in mesarjev, ker so za drag denar dobavljali svojim »stalnim odjemalcem« meso in druge dobrate, ki jih morajo ljudske množice pogrešati. Javnost je ta nastop ljudske oblasti iskreno pozdravila, ker je že skrajni čas, da se črnoborizancem poštno stopi na prste.

Toda kazni, ki jih je izrekla komisija za pobijanje nedopustne špekulacije in gospodarske sabotaže, so mnogo premale. Tako so bili nekateri gostilničarji in mesarji kaznovani na globo 500 do največ 1000 Din, samo v enem primeru na 2000 Din. Taki mali kazni se črnoborizanci smejejo! Kaj pa je takemu ljudskemu škodljivcu, če plača nekaj stotakov, ko pa pri tem zasluži desetisočake!

Take kazni nimajo nikakega smisla in tudi ne odgovarjajo duhu zakona ter naravnost smešijo vso borbo proti črni borzi. Z njimi ne bomo ničesar dosegli. Treba bo odločneje nastopiti. Samo tako bo mogoče enkrat za vselej zatreti špekulativstvo, črnoborizantstvo in gospodarsko sabotažo, ker je več kot očitno, da tem ljudem ne gre zgolj za dobiček, marveč da se skrivajo za vsem tem delo reakcije, ki skuša na vse mogoče načine izzvati nezadovoljstvo in izgrajevati ljudsko oblast. Tega pa ne smemo in ne bomo trpeti! Take mali kazni, kakor so bile izrečene v Mariboru, pa dajejo tem ljudem samo potuho.

M. V.

Naše žene razstavljajo pri Bati

Ob priliki mednarodnega ženskega kongresa, ki se vrši prav te dni v Parizu, je Antifašistična fronta žena v Ljubljani organizirala razstavo fotografij in ženskega tiska iz časov borbe same in po osvoboditvi.

Razstava je pester dokument borbenega deleža slovenske žene v neizprosnih borbi slovenskega naroda za njegovo svobodo in ljudsko demokracijo. Slike živo pričajo o tem, kako slovenska žena ni odnevala, ko je bilo treba poslati svoje sinove in može v boj, ko je šlo za to, ali ostane narod ali kot narod propade. Slike nazorno prikazujejo, da je slovenska žena stopila sama v oboroženi boj, prvič v zgodovini jugoslovanskih narodov. Slovenska žena je sodelovala in sodeluje s polno zavestjo tudi pri izgraditvi ljudske oblasti, ker bi boj za svobodo sam po sebi ne uresničil tistega, za kar so padli njeni sinovi in može. Razstava tudi prikazuje delo slovenske žene v obnovi, v njenem delu po to-

varnih, delavnicah, v gospodarstvu itd.

Razstava pa je posvečena tudi našim žrtvam, tistim slovenskim ženam in otrokom, ki so dali svoja življenja za svobodo in ljudsko demokracijo. Strahotna so dejstva, ki govorijo za to, da je tudi naša žena in njen otroci dali svoj krvavi davek za uveljavitev demokracije, federativne Titove Jugoslavije.

Razstava prikazuje veliko, srečno občutje popolnega zmaganosti slovenske žene, ki ga je občutila ob velikem narodnem prazniku, 11. novembra, ko je izglasovala s svojim ljudstvom vred ljudsko Jugoslavijo in za večno pokopala vse, kar je njen narod v preteklosti trpelo, pokopala monarhijo, pokopala izkoriščanje, pokopala špekulacijo in zaostalost.

Razstavljen je tudi ženski tisk. Trije zvezki »Naše žene« se izdajajo v Jugoslavije, list, ki ga je organizirala Vida Tomšičeva in ki je že takrat pozival napredno žensstvo v boj za pravice delovnega ljudstva. Nadalje so razstavljene številke »Naše žene« iz leta 1942, 1943 in 1944. Ljubljanske in znanje izdaje. Razstavljeno je tudi vse drugo, kar je bilo napisano v svrhe prebuditve slovenske žene iz teme zaostalosti, iz teme preteklosti v novo bodočnost.

S to razstavo so naše žene še bolj poudarile pomen mednarodnega kongresa v Parizu, kjer so z našo delegacijo vred zbrane najbolj borbene žene vseh narodov, da se pogovore in napravijo sklepe in načrt, kako izvesti borbo proti ostankom fašizma do kraja, po vseh deželah, pri vseh narodih, kako zajamčiti bodočim rodovom srečno bodočnost.

PORAVNAJTE NAROČNINO!

Obrnemo se, spustimo se v jarek, vnože padajo na travo, ki je mehka in vlažna. Ostro vonja po viagi in metli. Na cesti nismo več. Prišli smo na travnik. Zdaj pa naprej, proč od te ceste v največji tišini. Krepko se drže roke, toda mokre so in spolzke ter se izpuščajo. Zdaj je veza, zdaj je ni. Vzpenjamo se nad nemškim taboriščem. Samo 500 metrov pod nami taborijo nemški vojaki.

Ozremo se na cesto, ki smo jo pravkar prehodili, — tam križarijo razsvetljena kolesa. Morda so kaj opazili in nas iščejo. Slišimo baccče. Na travnik pade raketa. Brž popadamo na tla. Dvignemo se in v temi iščemo roke... izgubimo drug drugega in se spet iščemo. Lovimo roke, stiskamo jih krepko in tečemo. Raketa pade na drugo stran.

— Je tovariš Mandič zadaj? — zašepeče tovariš pred menoj v tem najhujšem trenutku.

Šepetaje dam sporočilo tovarišu za seboj, zraven pa tečem in krepko držim za roko svojega prednika in tistega, ki je za menoj. Ranac je postal 100 kilogramov težak, toda še težja je misel, da smo morda izgubili tovariša-starca. Šepet s konca kolone me doseže.

— Tovariša Mandiča ni zadaj.

To javljam naprej in z grozo mislim, kje smo ga izgubili. Veza je bila mnogokrat pretrgana, padali smo, skakali čez jarke, morda je bil padel, ko je izpuštil roko. Tema je, da ne vidiš niti centimetra pred seboj. Kje je sedaj starček? Morda nas kje kliče, toda vpiti ne sme, ker bi nas ves izdal. Morda se plazi v temi in nas išče? Ne bo nas našel. Z dolgo tečemo, kako bi nas našel in dohitel? Ni hrane, na sovražnem ozemlju je. Brž ko se zasvita, ga bodo Nemci zgrabili.

Pajo je jezen na vse, ki so bili pred njim ali za njim, ker niso zado-

stili pazili. Nihče od nas ne ve, kje je bilo prav za prav njegovo mesto in sploh ne vemo, ali je bil zadaj med nami. Morda je kaka pomota in se stari ni izgubil, se tolažimo.

— Morda je pa le spredaj — je nekdo zašepetal in sporočilo gre od ust do ust.

Ali je tovariš Mandič spredaj? Trepetaje pričakujemo odgovor. Kmalu izvem:

— Tovariš Mandič je spredaj.

Vsi smo se oddahnili. Kako je prišlo do tega nesporazuma? Njegov stari prijatelj tovariš Jambršak je bil v skrbah za prijatelja in je hotel vedeti, kako mu je. Ker ni vedel, kje je, je poslal sporočilo.

— Ali je tovariš Mandič zadaj? — Ko je prišlo sporočilo od tistih, ki so bili pred nami, smo seveda mislili, da njega ni spredaj. V resnici pa je bil tovariš Mandič št. 4, Jambršak pa je bil št. 10. Vsi smo zadovoljni, da se je vse tako lepo končalo, zlasti pa, ker smo še slišali poleg tega:

— Odmor.

Vlečemo se po travi, premočeni in trudni. Nekateri vendarle prižgo cigarete, a jih kmalu utrnejo, ko slišijo:

— Ugasi!

Še oddahnemo se ne, ko se že spet dvignemo, sežemo v roke in nadaljujemo ko prej. Često slišiš:

— Trudni smo, prosimo odmora. Čelo stoji!

Celo iz teme odgovarja:

— Ni odmora, s hitrim korakom naprej, drži vezo!

Kolona omahuje dalje, da bi se pri prvem klicu »odmora« vrgla na tla, ne glede na to, ali so suha ali polna blata. Glavno je, da se raztegnejo noge, da srce pravilno bije in da ne gremo navkreber. Moj prednik št. 32, ki me je potrpežljivo vlekel čez jame, grmovje, in jarke, ni v

TELESNO-VZGOJNO DRUŠTVO »PARTIZAN« vabi na

PLESNE VAJE

vsako nedeljo popoldne v telovadnici moške gimnazije Bežigrad. Igna prvovrstni jazz.

Telesna vzgoja

Sovjetski nogometaši nepremagljivi

Moskovska enajstotica Dinamo je v sredo igrala v Glasgowu in tudi proti najmočnejšemu škotskemu moštvu izvila častni remis 2:2 (2:1) — Na tekmi je bilo 100.000 gledalcev

Preteklo sredo je moskovsko nogometno moštvo Dinamo nastopilo še proti najmočnejšemu nasprotniku na svoji turneji po Angliji. In sicer proti slavitemu škotskemu nogometnemu klubu »Glasgow Rangers«. Po velikih uspehih »Dinam« na prvih treh tekmah v državi, ki je znana kot zibelka nogometa, je vladalo seveda za to srečanje ogromno zanimanje in splošno se je pričakovalo, da sovjetski nogometaši to prvo bodo z uspehom prestali trde preizkušnje. Toda sovjetski nogometaši so bili v tej tekmi ohranili svoj sloves, saj so njegovi predstavniki iz Moskve v tej borbi rešili nad vse častni izid in ostali tudi v tej četrti tekmi izven doma neporaženi. Na prireditelji je bil že mnogo dni prej ogromen naval na bile za prodajo prostih okrog 90.000 vstopnic, računajo pa, da je bilo na prostoru malo manj kakor sto tisoč gledalcev. Vreme je bilo hladno, vendar sončno, tako da je bilo vse kakor naša za res veliko nogometno prireditev.

Ze od vsega početka je kazalo, da so se domačini odločili, da bodo ta dvoboj dobili za svojo čast. Igra je bila vznemirljiva in domačini stalno pritiskajo na gol »Dinam«. Čigar obramba ima sprva ogromno, posla. Položaj pa se presenetljivo kmalu spremeni. Korist gostov in že po 10 minutah vodijo Rusi z 1:0. Dobre četrte ure pozone uspe škotskim izenačenjem; zdaj se tempo igre še bolj stopnjuje in zaostri. Tik pred koncem polčasa dosežejo gostje po sijajni kombinaciji svojih igralcev, ki jih vodi prvi polniš, gola 2:1 v korist »Dinam«.

Po odmoru je igra še bolj razburljiva in mnogo ostrejša. Domačini hočejo za vsako ceno izravnati in pred vrati »Dinam« se ustvarja kopica nevarnih priložnosti, ki jih bravurozno čisti vratar Homli.

V Trzinu — občni zbor

V ponedeljek 23. novembra so imeli v Trzinu občni zbor, ki je bil namenjen vzgojnemu društvu. Udeležba je bila prav številna, zlasti dobro so bili zastopani mnogi, še manj spornih delavci in tekmovalci.

V imenu pripraviteljskega odbora je začel občni zbor Franc Končič, za njim pa je gov. Franc Maršič orisal pomen telesne vzgoje na splošno in naloge novega društva v podrobnem. Poudaril je predvsem, da se telesna vzgoja v prejšnjih letih ni razvijala, kar pa bi morala povzpeti na visjo stopnjo, kar pa bo sedaj s skupnim in poštovanim delom vseh čisto drugače. Omenjal je še, da je sam občinski odbor, ki je bil predstavljen v Trzinu, tudi v razpisni pripravi, da bomo odšli nametno vzorov in naukov, ki smo jih na tem področju dobivali iz Nemčije ali hodili celo kakaj iskati, imeli najlepše zgled pri bratih Rusih.

Po predstavitvi društvenih pravil je bil izvoljen novi odbor, v katerega so bili izvoljeni:

predsednik Končič Franc, podpredsednik Lavčič Vlasta, tajnik Lončar Janko, blaginjak Lajbacher Albert, gospodar Meglič Vinko, načelnik telovadnega oddelka Marčič Franc, vodnik za moške: Pave Franc, Kalušnik Janez in Križanik Niko, vodnik za ženske: Konec Zora, Lavčič Vlasta, Možežič Tea in Rutar Iva, smučarski oddsek: Ahacič Jože in Lukanc Slavko, drsalni oddsek: Sier Mirko in Dornik Mirko, nogometaški oddsek: Hladnik Joz, in planinski oddsek: Selberger Nadja. V nadzorni odbor so bili izbrani: tov. Hladnik Franc, Osabnik Edl, Kramar Andrej in Brinčič Metka.

Pri služnostih je gov. Lajbacher govoril o pripravi za ureditev obel snov, ki jih stečajnik in drsalci. Mladina in odrasli bodo takoj priredili udarniško nedeljo za njihovo ureditev. Društvo ima svoj dom, v katerem je še precej telovadnega oddelka. Leta 1945. bodo imeli skakalnice, drsalnice, 2. redno telovadbo bo moglo imeti šele takrat, ko bo starba zavarovana pred mrazom in segreva.

Motoristi Gorenjske, predvsem člani bivšega I. Gorenj. Motokluba, se vabijo, da se sigurno udeležijo sestanka, ki bo v nedeljo 9. t. m. ob 9. dopoldne v salonu

Dnevne vesti

KOLEDAR

Nedelja, 2. decembra: Biblijana, Ti-homir.

Ponedeljek, 3. decembra: Franc Ksaver.

SPOMINSKI DNEVI

Decembra 1941: — Velika ljudska vstaja v Bohinju, Selški in Poljanski dolini, in Kranjski gori in na Jesenicah, da se prepreči Kutscherov načrt za preselitev 65.000 Gorenjcev. Na Gorenjsko so Nemci nameravali naseliti Besarabce. Na tej vstaji se naziv Südkärnten, ki je dotedaj veljal za Gorenjsko, spremeni v Oberkärnten. — Drzen vdor v Skofjo Loko, kjer osvobodijo partizani politične kaznjence. — Brežiška četa da na Velikem kamnu pri Kozjem življenje za svobodo.

Decembra 1944: — Težki boji za komunikacijo v Savinjski dolini, na Primorskem in na Dolenjskem, velike sovražniške izgube; samo v bojih okrog Savinjske doline pade 900 sovražnikov; osvobodjena vsa črna gora.

se tudi pozneje večkrat odlikuje z naravnost neverjetnimi podvigi. Igra valovi s polja v polje. Je pa skoraj stalno nevarna ostra in sodnik mora neprenehoma posredovati. V nadaljnjem poteku se še večkrat izkaže nepremagljivi Homli, dokler ga ne zadene težak udarec krivice prislojene enajstotice. Ki jo v 30. minuti domači srednji krile spremeni v drugi gol za Škote. Borba je po tem dogodku še mnogo bolj zaigrana; obe stranki si mnogo prizadevata, da bi se enkrat spremenili izid v svojo korist, to da navedenizne ostane vendarle pri do-seženem remisu.

Igra je sodnik iz neznanh razlogov zaključil nekaj minut pred pravim koncem. Obidstvo je po končani tekmi na udušeno pozdravljalo sovjetske igralce, saj so ne samo pokazali odlično nogo-met, temveč v marsikaterih prilikah tudi vzorno sportno ponašanje.

Odlično nogometno moštvo iz SZ pri nas

V sredo 28. t. m. je prišlo v Beograd nogometno moštvo Osrednjega doma Rdeče armade COKDA, ki so ga na zemunskem letališču sprejeli številni predstavniki oblasti in naših vrhovnih telesno-izvoznih organizacij. Nogometaši Rdeče armade, ki jih vodi več priznanih sovjet-skih sportnih delavcev in strokovnjakov, so za »Dinamom« najmočnejša enajstotica v svetovni zvezi in so si zadnje se-zono priborili sovjetski nogometni pokal.

Sovjetska enajstotica bo v naši državi gost Jugoslovanske armade in bo na tej svoj turneji odigrali tri ali morda tudi štiri tekme, in sicer dve v Beogradu, nato pa bo gostovala še v Zagrebu in Splitu.

traj mestni zdravnik dr. Igučar Vinko, Tržaška cesta 14, tel. 22-39.

Nedeljsko dežurno zdravniško službo v Celju vrši do ponedeljka do 8. zjutraj dr. Ivan Podpečan, Mariborska cesta 24.

LJUDSKA UNIVERZA

Odbor osrednje ljudske univerze za okrogno mesto Ljubljano sporoča: V torek 4. decembra ob 8. uri zvečer predava v franciskanski dvorani tov. prof. dr. Hadži Jovo in sicer: »Zakaj se staramo in umiramo«. Predavanje bo podano s skop-tičnimi slikami.

Narodno gledališče

Drama

- decembra nedelja ob 15. uri: Capek: Mat. Izven. Ob 20. uri: Zupan: Rojstvo v nevihti. Izven. Ob 15. uri: Nušič: Pokojnik. Iz. ven. Predstava v Operi.
- decembra torek ob 20. uri: Molliere-Vidmar: Sola za žene. Red B.
- decembra sredo ob 20. uri: Zupan: Rojstvo v nevihti. Red A.
- decembra četrtek ob 20. uri: Cankar: Za narodov blagor. Red C.
- decembra petek ob 20. uri: Nušič: Pokojnik. Izven. Ob 15. uri: Capek: Mat. Gostovanje v Celju. Mladinska predstava. Cene od 20 din navzdol. Ob 19.30 uri: Capek: Mat. Gostovanje v Celju. Cene od 30 din navzdol.
- decembra sobota ob 15. uri: Zupan: Rojstvo v nevihti. Izven. Ob 20. uri: Skvarkin: Tuje dete. Sindikalna gledališka sobota. Red SA.

9. decembra nedelja ob 15. uri: Capek: Mat. Izven. Ob 20. uri: Cankar: Za narodov blagor. Izven. Ob 15. uri: Nušič: Pokojnik. Izven. Predstava v Operi.

Opera

- decembra nedelja ob 15. uri: Nušič: Pokojnik. Izven. Dramska predstava. Ob 20. uri: A. P. Borodin: Knez Igor. Izven.
- decembra torek ob 19.30 uri: A. Dvorak: Rusalka. Red D.
- decembra sredo ob 19.30 uri: A. P. Borodin: Knez Igor. Red Sreda.
- decembra četrtek ob 19.30 uri: B. Smetana: Prodana nevesta. Red Četrtek.
- decembra sobota ob 19.30 uri: A. P. Borodin: Knez Igor. Izven.
- decembra nedelja ob 15. uri: Nušič: Pokojnik. Izven. Dramska predstava. Ob 20. uri: A. Dvorak: Rusalka. Izven.

Med. univ.

DR. MIRAN MAL

MIKLOŠIČEVA CESTA 16-II
privatno ordinira od 1/2 do 4.

Železniškim, osebnim in rodbin-skim upokojencem in uživalcem stalnih mesečnih podpor. Po uredni- ugotovitvi pravice do pokojnine in po pravilniku za izvršitev te ured-be so morajo revidirati in na novo odmeriti vse dosedanje pokojnine državnih uslužbenecv in njihovih družin, ter vsi drugi prejemniki, ki se izplačujejo iz državne blagajne v obliki stalne mesečne podpore, na-rodnega priznanja, vzdrževanja in podobno. Podlaga za pričetek po-stopka za revizijo je nekolokovana prošnja, ki jo mora vložiti vsak upo-kojenec odnosno upivalec podpore. Železniški upokojenci in upivalci podpor morajo vložiti prošnjo pri oni železniški upravi, na katere ob-močju so služili do dneva upokojit-ve odnosno do dneva odmere rodbinske pokojnine ali podpore. Se-fom postaj je naročeno, da nudijo upokojencem pri sestavi in opre-mi prošnje vsi možno podporo.

Krajni odbor Babno pri Celju objavlja, da je razveljavljen orožni list št. 226/45, ker je bil ukraden. Glasl se je na ime Anton Hribernik, Babno št. 7, Celje-mesto.

Strokovne nadaljevalne šole v Ljubljani — pričetek pouka. Na splošni strok. nad. šoli in za umet-ne obrti na Vrtači se bo pričel pouk v torek, dne 4. decembra ob 14. uri, — na stavbni strok. nad. šoli na Grabnu v torek, dne 4. decembra ob 14. uri za III. letnik, v sredo, dne 5. decembra ob 14. uri za II. letnik, v četrtek, dne 6. decembra ob 14. uri za I. letnik, — na oblač. strok. nad. šoli pri Sv. Jakobu v četrtek, dne 6. decembra ob 14. uri, — na sploš. strok. nad. šoli v Polju v ponedeljek, dne 3. decembra ob 14. uri za I. letnik, v torek, dne 4. decem-bra ob 14. uri za II. letnik in v sre-do, dne 5. decembra ob 14. uri za III. letnik in na splošni in mizarski strok. nad. šoli v št. Vidu v torek, dne 4. decembra ob 14. uri na sploš-ni ter v sredo, dne 5. decembra ob 14. uri na mizarski šoli.

Stalno omizje gostilne Hubad Joško, je nabralo namesto cvetja na grob Franca Širca in Ivana Pa-kiža 500 din za srote padlih parti-zanov in za slepce 500 din. 1207-n

Javni tožilec za ljubljansko okrož-je sklicuje na dan 9. decembra 1945 v Kranju delovni sestanek vseh ljud-skih tožilcev izvoljenih v okrajih Kranj, Skofja Loka in Jesenice. Se-stanek bo v dvorani bivšega Narod-nega doma v Kranju s pričetkom ob 8. uri. Udeležba je za vse ljudske tožilce obvezna. — Iz pisarne Jav-nega tožilca za Ljubljansko okrož-je.

FD »Udarnik« priredi svojo prvo plesno vajo v nedeljo 2. t. m. ob pol 18. uri v Narodnem domu.

Plesna šola bo danes v Delavski zbornici ob 14. uri za novince, ob 15.30 za nadaljevalni tečaj. — Od-bor.

1202-n

Za danes sklicani sestanek sekcije za srednješolstvo pri krajevnom od-boru Zveze prosvetnih delavcev in nameščencev v Ljubljani je prelo-zen na poznejši čas.

Dramski oddsek OF terena Moste uprskor 2. dec. ob 8. uri zve-

eer v dvorani Drž. deškega vzgaja-lišča na Selu Jurčičevu dramo »De-seti brat«. Med odmoru igra jazz ZMS terena Moste. Vabljeni vsi!

Dežurno veterinarsko službo v ne-deljo 2. decembra vrši tov. de. Gleria Viktor, Hrenova ul. 11 ali Tavčar-jeva ul. 3-III.

Obvestilo. Cevlarska produktivna zadruga z o. j. v Ljubljani obvešča svoje stranke, da z današnjim dnev-znižuje cene vsem popravilom obut-ve v svojih popravilnicah za 5%.

— Odbor. 1203-n

Tečaj knjigovodstva in stenogra-fije (trimesečni) za začetnike priče-nja 5. decembra. Informacije, prija-ve: Trgovsko učilišče »Christofor-ov učni zavod«, Domobranska 15. 1205-n

Učite se strojeplja! Novi dnevi in večerni tečaj pričenja začetkom decembra. Praktično znanje potreb-no za vsako javno ali zasebno služ-bo. Informacije, prijave: Trgovsko učilišče »Christofor-ov učni zavod«, Do-mobranska 15. 1204-n

Zveza Maistrovih borcov v Mari-boru vabi na redni občni zbor v ne-deljo 9. decembra 1945 ob 8. uri do-poldne v kazinski dvorani. Dnevni red: Poročilo upravnega odbora, vo-litve novega odbora, slučajnosti. Udeležba obvezna. Po obnem zboru proslava zgodovinskega dne priklju-čitve Maribora in severne meje Ju-goslaviji. Podamo se na Maistrov grob in v Vojvoda Mišičev vojaš-nico na prostor, kjer je stal spome-nik naših padlih borcov.

Prosvetno — Izobraževalni tečaji Sekcije za ljudsko izobraževanje pri Krajevnom odboru ZPDNJ v Ljub-ljani. Na tokrovem informativnem sestanku je bilo dogovorjeno, da se prične redno delo srednjega tečaja (II. stopnja) naslednji torek, 4. de-cembra 1945 ob 7. uri na Učiteljsk-ču, Resljeva c. (II. nadst.). Kdor se zanima, se lahko še prijavl. Glede tečajev I. in III. stopnje se bo spo-rodilo naknadno.

Na drž. gimnaziji na Jesenicah bodo sprejemni, popravni, razredni in dopolnilni izpiti dne 5. dec. Po-drobnoosti so razvidne na oglašni de-ski na hodniku. Ti izpiti bodo v za-četku vsakega meseca. Za januar-ski izpiti rok je treba vložiti proš-nje oz. prijave najkasneje do 20. decembra.

Zahvaljujem se tovarišici, ki mi je vrnila izgubljene stvari pri vratarju »Ljud. pravice«. Lovrič Ciril. 1197-n

Poročila sta se v petek 30. XI. 1945 v Novem mestu podp. Miroslav Sajevič, šef veterinarskega oddelka 31. divizije, 4. armije s tovarišico Nadijo Ferličevico. Bilo srečno! 1201-n

Sergij Gorskijev pevski zbor teren 2. in 7. priredi v nedeljo dne 2. de-cembra 1945 ob 7. uri zvečer v fran-ciskanski dvorani Kulturno-prosvetni večer s pestrnim sporedom. Prosto-voljni prispevki so namenjeni za najpotrebnejše ljubljanske otroke in za Sergij. Gorskijev dijaški dom. 1200-n

Bektorat univerze v Ljubljani raz-pisuje razna mesta. Vsi pogoji pa so razvidni iz razpisa v Uradnem listu.

N. O. Ljubljana-mesto, odsek za finance, razdelek za kataster prične dne 3. decembra 1945 z rednim po-slovanjem v novih uradnih prostorih na Tyrševi cesti št. 23, I. nadstrop-je. Delokrog razdelka za kataster obsega pomejir okroglega mesta Ljubljana v smislu razglasila mest-nega narodnega osvobodilnega od-bora z dne 20. avgusta 1945, št. 21.010-45 o obsegu in upravnih raz-delitvi glavnega mesta Ljubljana.

Vsem Slovincem v Zagrebu! Z da-našnjim dnevem prejmete vse dnevni-ke, tednike in revije v kiosku: Miča Branislavčević, Zagreb, Preradovićev trg 4.

Lutkovno gledališče. Predstava danes v franciskanski dvorani »Jurček krojač in čevljar«, vesela igra v 4. dejanjih. Začetek ob 15. uri.

Poroka. V Domžalah sta se poro-čila tov. Martina Maljeva in abe-ing. kem. Božo Igtič iz Ljubljane. Bilo srečno!

Listnico s tedenskim zaslužkom in dokumenti je izgubil stromašen delavec na poti od tiskarne »Slo-venškega Poročevalca« do Nunske cerkve. Najditelj naj blagovoli vr-niti pri vratarju »Slovenškega Po-ročevalca«. Najdenino naj si pridrži.

Danes 2. t. m. otvoritev plesnih vaj ob 15. v bivšem Sokolskem do-mu v Zgornji šiški. 1211-n

Knjiga Emila Frelha »Stari Ma-tijac«, najlepše darilo. 1213-n

FD Svoboda priredi danes ob 15. uri svoje plesne vaje za mlajše čla-ne, ob 19. uri pa za ostale. Učitelj tovariš Jožek. Dvorana kurje-na. 1210-n

Pogreb tovariša Staneta Drašlerja bo danes 2. decembra ob pol 15. uri in ne kakor je bilo pomotoma jav-ljeno ob pol 13. uri. 1209-n

Vsi repatriiranci, izseljeni povrat-niki, ki so položili kune ali nemške marke pri štabu za repatriacijo vojnih ujetnikov in internirancev v Ljubljani ali pa pri njeni zbini bazi v Celju in jih še niso dvignili ali za-menjali, naj se s potrdilom in obja-vo zglašijo pri štabu. Iz oddaljenej-ših krajev naj krajevni odbori zbe-rejo vsa potrdila o položnih tujih valutih in jih z objavami in spiskom vred pošljejo na štab za repatriaci-jo vojnih ujetnikov internirancev v Ljubljani, Gospodarska ul. 1.

Ljudska plesna šola pod okriljem »ESZDNa« na Sv. Petra nasipu 37a ima vsako nedeljo sledeč razpored plesnih tečajev: od pol 10. do 12. dopoldne začetniški tečaj za novin-ce-ke, od pol 3. do pol 6. pop. nade-ljevalni za spretnostne in od 6. do pol 9. zvečer izpopolnjevalni za uvežbane. Poučuje mojster Jenko. Informacije, vpisovanje tudi za te-čaje med tednom dnevno od 11. do pol 13. in 16. do pol 20. ure. 1212-n

Dr. Rakovec Slavko

kirurg-urolog

JE PRESELIL SVOJO ORDINACIJO na Miklošičevo c. 19-II.

valača bive Vzemajne zavarovalnice,

Ruski tečaj

29. lekcija

Osen

Сегодня я встал, поглядел на небо и увидел, что оно пасмурное.

Потом вышел на двор и почувствовал, что дует холодный ветер. Я вернулся домой, надел теплую куртку и пошел посмотреть, что осталось еще на огороде.

Посыпал мелкий дождь. Ненастная погода. Пришлось вернуться домой.

Jesen

Danes sem vstal, pogledal na nebo in videl, da je oblačno. Potem sem šel na dvorišče in čutil, da piha mrzla sapa. Vrnil sem se domov, si nadel tople jopič in šel pogledat, kaj je še ostalo na zele-njadnem vrtu.

Rosil je droban dež. Vlažno vreme ja. Treba se je bilo vrniti domov.

Ноябрь

Пасмурно, ветер дует с севера. — Люди в поле поставили бешки.

Морозы. — Люди стали топить печи.

Выпал глубокий снег. — Люди надели шубы.

November

Oblačno je, veter piha s severa. — Ljudje so na polju postavili merilne naprave. Mrazovi. — Ljudje so začeli kuriti peči. Zapadel je globok sneg. — Ljudje so si oblekli kožuhe.

Отгёг

Мне грустно, потому что я тебя люблю, И знаю: молодость цветущую твою Не пощадит мольбы коварное гоненье.

За каждый светлый день, или сладкое мгновенье Слезами и тоской заплачешь ты судьбе.

Мне грустно... потому что весело тебе.

M. Ю. Лермонтов

Zakaj

Otožen sem, ker te ljubim, in vem: tvoji cvetoči mladosti ne pri-zanese spletkarsko preganjanje govorce. Za sleherni svetli dan ali sladki trenutek boš plačala usodi s solzami in tugo. Otožen sem... ker se ti veseliš.

(M. J. Lermontov)

Упражнения — Vaja

Prevod k 28. lekciji: Сколько вас в классе? — Нас сорок два человека. — Сколько вам лет? — Мне ровно тридцать три года, сорок пять лет. — А, значит, я на восемь месяцев и несколько дней старше вас. — Вчера я случайно встретился в парке с двумя знакомыми. — Термометер сегодня показывает четырнадцать градусов мороза, а вчера не было и четырех. — Тут недостает шестидесяти восьми рублей. — Когда доктор принимает? — На дощечке у него написано: Прием больных от восьми до одиннадцати. — Длинн Волги равняется трем тысячам четырстам пятидесяти восьми верстам.

Prevedi na ruski jezik: V katerem stoletju živimo? — Živimo v dvajsetem stoletju. — Kdaj je umrl Prešeren? — Prešeren je umrl 8. februarja 1849. leta. — V kakšni starosti je umrl? — Umrl je v 49. letu (svojeje življenja). — Ali poznate dela Ivana Cankarja? — Da, bral sem njegovo povest »Hlapec Jernej in njegova pravica«. — Kakšno igro igrajo danes v gledališču? — Danes ni predstave. — Kdaj bode igrali Cankarjevo dramo? — Za narodov blagor. — Kdaj se začne predstava? — Začne se ob pol osmih (1/2) in se konča ob tri četrt na enajst (3/4). — Lenin se je vrnil v Rusijo 1917. leta in se postavil na čelo revolucije.

1. столетие, 2. возраст, 3. знать (nedol.), 4. произведение, 5. читать, 6. повесть, 7. батрак, 8. право, 9. пьеса, 10. ставить, 11. спектакль, 12. драма, 13. благо, 14. начинается, 15. представление, 16. кончается, 17. вернуться (nedol.), 18. стать (nedol.), 19. во главе, 20. революционное движение.

SLOVNICA

Kako izražamo v ruščini čas?

Leto 1945. — Тысяча девятьсот сорок пятый год.

Leta 1945. — Тысяча девятьсот сорок пятого года.

Katerega je danes? — Какое (ali которое) сегодня число?

Danes je 11. novembra. — Сегодня одиннадцатое ноября.

Jutri bo 12. novembra. — Завтра будет двенадцатое ноября. (Besedo число izpuščamo).

Kdaj (ali katerega) se je rodil Prešeren? — Которого числа родился Прешерен.

Prešeren se je rodil 3. decembra (1. 1800). — Прешерен родился третьего декабря (тысяча восьмисотого года).

Če navajamo leto, kdaj je kaj bilo, rabimo 2. sklon ednine ali predlog v s. 6. sklonom ednine.

Leta 1945. — Тысяча девятьсот сорок пятого года али в тысяча девятьсот сорок пятом году.

Beseda год стоји pri navajanju leta zmerom za številnikom.

Koliko je ura? — Который час? ali Сколько времени?

1 ura — час pet ura — пять часов

dve ura — два часа šest ura — шесть часов

tri ura — три часа седem ura — семь часов

štiri ura — четыре часа осем ura — восемь часов

četrt na eno — четверть первого (часа)

pol dveh — половина второго

tri četrt na pet — три четверти пятого

deset minut čez sedem — десять минут восьмого

petnajst minut čez osem

— пятнадцать минут девятого

11 ura 45 minut — сорок пять минут двенадцатого

deset minut do dveh — без десяти минут два (часа)

četrt do sedmih — без четверти семь (часов)

KOMISIONARJE

za prodajo albuma (klavir in harmonika)

»PLESNE MELODIJE 1946«

iščemo za takoj

„Melos“,

muzičko-nakladni zavod

ZAGREB, Jurkšićeva 5

Tel. 23-688

PRESKRBA

TRGOVCEM SPECERISTOM IN ZADRUGI

Popis zaloge živil izvršite po stanju 7. XII. zvečer in nam predložite podatke dne 10. XII. 1945 jutraj ob 8. uri. Novi trg 4-III. Do dne 4. decembra zvečer prevzemite nakazano moko v podružnici »Navoda«.

VSJ PEKI

okrožnega mesta Ljubljane pridejo po nakazila za moko za december 1945 dne 3. XII. 1945 na Novi trg 4-III. Prinesite s seboj registre.

KROMPIR

Veljavnost odrezkov za krompir »K 7«, »K 8«, »K 9«, »K 10« podaljšujemo do vseh 7. XII. 1945.

PRODAJA MESA

za bolnike in na tedenske nakaznice v okrožnem mestu Ljubljani. MNO, oddelek za trgovino in preskrbo določa, da bodo v bodoče prodajali meso na bolniške nakaznice za meso sledeči mesarji:

Na mesarskih stojnicah na mestni tržnici v Solskem drevoredu sledeči mesarji: Nered Josip, Novak Anton, Novljan Franc, Češek Alojzij, Gruđen Ana, Janež Ivan, Gornik Anton in Ham Josip (slednji prodaja meso izključno na bolniške nakaznice za diabetike). Izven mestnih stojnic prodajajo meso na bolniške nakazila sledeči mesarji: Rodež Stefan, Tržška c. 88, Ponikvar Alojzij, Vodnikova 240, Švigelj Andrej, Predovičeva 25. Na tedenska nakazila prodaja ob priliki redne delitve mesa ali mesnih konzerv mesar Černivec Stanko na trgu v Solskem drevoredu. Vsakokratna delitev mesa na bolniške nakazila bo objavljena pravočasno v dnevnem časopisu.

OBVESTILO

Okrajni NOO, odsek za trgovino in preskrbo Ljubljana-okolica obvešča vse trgovce, da za mesec november t. l. izdajajo na osnovne živilske nakaznice na odrezke maščobe po 1/4 kg maščobe, na dodatne živilske nakaznice za najtežje delavce po 500 gr in na živilske nakaznice za noseče po 250 gr maščobe.

Trgovci, kateri nimajo zadostne zaloge maščob, naj se v ponedeljek 3. t. m. zgledajo pri tisk. odseku za živilske nakazile za mesec november. Veljavnost živilskih nakaznic za mesec november je podaljšana do 10. t. m.

KINEMATOGRAFI LJUBLJANA

KINO UNION: Ameriški film »TRIJE MUSKETIRJE«, tehnik. Ob 10, 15, 17, 19, in 21. uri.

KINO SLOGA: Ameriški film »SOLANJE TOMAZA BROWNA«, tehnik. Ob 15, 17, 19, in 21. uri.

KINO MOSTE: Ameriški film »OTROCI 10. ULICE«, tehnik. Ob 14.30, 16.30, 18.30 in 20.30 uri.

KINO KODELJEVO: Italijanski film »PREKO LJUBEZNIČKE«, tehnik. Ob 14.30, 16.30, 18.30 in 20.30 uri.

KINO IG: Francoski film »KNEGINJA TARAKANOVA«, tehnik. Ob 15, 17, 19, in 21. uri.

KINO ADRIAN, St. Vid — zaprto.

DRŽAVNI KINEMATOGRAFI

BLEJ: Francoski film »ZIGOLITAE«, tehnik. Ob 15, 17, 19, in 21. uri.

DRAVOGRAD: Sovjetski film »IVAN GROZNIČKI«, tehnik. Ob 16, 18, 20, 22, 24, 26, 28, 30, 32, 34, 36, 38, 40, 42, 44, 46, 48, 50, 52, 54, 56, 58, 60, 62, 64, 66, 68, 70, 72, 74, 76, 78, 80, 82, 84, 86, 88, 90, 92, 94, 96, 98, 100, 102, 104, 106, 108, 110, 112, 114, 116, 118, 120, 122, 124, 126, 128, 130, 132, 134, 136, 138, 140, 142, 144, 146, 148, 150, 152, 154, 156, 158, 160, 162, 164, 166, 168, 170, 172, 174, 176, 178, 180, 182, 184, 186, 188, 190, 192, 194, 196, 198, 200, 202, 204, 206, 208, 210, 212, 214, 216, 218, 220, 222, 224, 226, 228, 230, 232, 234, 236, 238, 240, 242, 244, 246, 248, 250, 252, 254, 256, 258, 260, 262, 264, 266, 268, 270, 272, 274, 276, 278, 280, 282, 284, 286, 288, 290, 292, 294, 296, 298, 300, 302, 304, 306, 308, 310, 312, 314, 316, 318, 320, 322, 324, 326, 328, 330, 332, 334, 336, 338, 340, 342, 344, 346, 348, 350, 352, 354, 356, 358, 360, 362, 364, 366, 368, 370, 372, 374, 376, 378, 380, 382, 384, 386, 388, 390, 392, 394, 396, 398, 400, 402, 404, 406, 408, 410, 412, 414, 416, 418, 420, 422, 424, 426, 428, 430, 432, 434, 436, 438, 440, 442, 444, 446, 448, 450, 452, 454, 456, 458, 460, 462, 464, 466, 468, 470, 472, 474, 476, 478, 480, 482, 484, 486, 488, 490, 492, 494, 496, 498, 500, 502, 504, 506, 508, 510, 512, 514, 516, 518, 520, 522, 524, 526, 528, 530, 532, 534, 536, 538, 540, 542, 544, 546, 548, 550, 552, 554, 556, 558, 560, 562, 564, 566, 568, 570, 572, 574, 576, 578, 580, 582, 584, 586, 588, 590, 592, 594, 596, 598, 600, 602, 604, 606, 608, 610, 612, 614, 616, 618, 620, 622, 624, 626, 628, 630, 632, 634, 636, 638, 640, 642, 644, 646, 648, 650, 652, 654, 656, 658, 660, 662, 664, 666, 668, 670, 672, 674, 676, 678, 680, 682, 684, 686, 688, 690, 692, 694, 696, 698, 700, 702, 704, 706, 708, 710, 712, 714, 716, 718, 720, 722, 724, 726, 728, 730, 732, 734, 736, 738, 740, 742, 744, 746, 748, 750, 752, 754, 756, 758, 760, 762, 764, 766, 768, 770, 772, 774, 776, 778, 780, 782, 784, 786, 788, 790, 792, 794, 796, 798, 800, 802, 804, 806, 808, 810, 812, 814, 816, 818, 820, 822, 824, 826, 828, 830, 832, 834, 836, 838, 840, 842, 844, 846, 848, 850, 852, 854, 856, 858, 860, 862, 864, 866, 868, 870, 872, 874, 876, 878, 880, 882, 884, 886, 888, 890, 892, 894, 896, 898, 900, 902, 904, 906, 908, 910, 912, 914, 916, 918, 920, 922, 924, 926, 928, 930, 932, 934, 936, 938, 940, 942, 944, 946, 948, 950, 952, 954, 956, 958, 960, 962, 964, 966, 968, 970, 972, 974, 976, 978, 980, 982, 984, 986, 988, 990, 992, 994, 996, 998, 1000.

HRASTNIK: Španski film »SARASATE«, tehnik. Ob 15, 17, 19, in 21. uri.

LJUTOMER: Angleški film »OSVOBOJENJE AFRIKE«, tehnik. Ob 17, 19, 21, 23, 25, 27, 29, 31, 33, 35, 37, 39, 41, 43, 45, 47, 49, 51, 53, 55, 57, 59, 61, 63, 65, 67, 69, 71, 73, 75, 77, 79, 81, 83, 85, 87, 89, 91, 93, 95, 97, 99, 101, 103, 105, 107, 109, 111, 113, 115, 117, 119, 121, 123, 125, 127, 129, 131, 133, 135, 137, 139, 141, 143, 145, 147, 149, 151, 153, 155, 157, 159, 161, 163, 165, 167, 169, 171, 173, 175, 177, 179, 181, 183, 185, 187, 189, 191, 193, 195, 197, 199, 201, 203, 205, 207, 209, 211, 213, 215, 217, 219, 221, 223, 225, 227, 229, 231, 233, 235, 237, 239, 241, 243, 245, 247, 249, 251, 253, 255, 257, 259, 261, 263, 265, 267, 269, 271, 273, 275, 277, 279, 281, 283, 285, 287, 289, 291, 293, 295, 297, 299, 301, 303, 305, 307, 309, 311, 313, 315, 317, 319, 321, 323, 325, 327, 329, 331, 333, 335, 337, 339, 341, 343, 345, 347, 349, 351, 353, 355, 357, 359, 361, 363, 365, 367, 369, 371, 373, 375, 377, 379, 381, 383, 385, 387, 389, 391, 393, 395, 397, 399, 401, 403, 405, 407, 409, 411, 413, 415, 417, 419, 421, 423, 425, 427, 429, 431, 433, 435, 437, 439, 441, 443, 445, 447, 449, 451, 453, 455, 457, 459, 461, 463, 465, 467, 469, 471, 473, 475, 477, 479, 481, 483, 485, 487, 489, 491, 493, 495, 497, 499, 501, 503, 505, 507, 509, 511, 513, 515, 517, 519, 521, 523, 525, 527, 529, 531, 533, 535, 537, 539, 541, 543, 545, 547, 549, 551, 553, 555, 557, 559, 561, 563, 565, 567, 569, 571, 573, 575, 577, 579, 581, 583, 585, 587, 589, 591, 593, 595, 597, 599, 601, 603, 605, 607, 609, 611, 613, 615, 617, 619, 621, 623, 625, 627, 629, 631, 633, 635, 637, 639, 641, 643, 645, 647, 649, 651, 653, 655, 657, 659, 661, 663, 665, 667, 669, 671, 673, 675, 677, 679, 681, 683, 685, 687, 689, 691, 693, 695, 697, 699, 701, 703, 705, 707, 709, 711, 713, 715, 717, 719, 721, 723, 725, 727, 729, 731, 733, 735, 737, 739, 741, 743, 745, 747, 749, 751, 753, 755, 757, 759, 761, 763, 765, 767, 769, 771, 773, 775, 777, 779, 781, 783, 785, 787, 789, 791, 793, 795, 797, 799, 801, 803, 805, 807, 809, 811, 813, 815, 817, 819, 821, 823, 825, 827, 829, 831, 833, 835, 837, 839, 841, 843, 845, 847, 849, 851, 853, 855, 857, 859, 861, 863, 865, 867, 869, 871, 873, 875, 877, 879, 881, 883, 885, 887, 889, 891, 893, 895, 897, 899, 901, 903, 905, 907, 909, 911, 913, 915, 917, 919, 921, 923, 925, 927, 929, 931, 933, 935, 937, 939, 941, 943, 945, 947, 949, 951, 953, 955, 957, 959, 961, 963, 965, 967, 969, 971, 973, 975, 977, 979, 981, 983, 985, 987, 989, 991, 993, 995, 997, 999, 1000.

MEZICA: Francoski film »EDVARD VII.«, tehnik.

NOVO MESTO: Ameriški film »POKAŽITE JIM POT«, tehnik. Ob 15.30, 18, in 20.30 uri.

ORMOŽ: Ameriški film »SLUČAJ GARDEN«, tehnik.

PTUJ, »Titov dom«: Sovjetski film »NEULOVLJIVI JANI«, tehnik. Ob 16, 18.30 in 20.30 uri.

RADOVLJICA: Ameriški film »NOTREDAMSKI ZVONAR«, tehnik.

RAJHENBURG: Ameriški film »DETEKTIV ANDY HARDY«, tehnik. Ob 17, 19, 21, 23, 25, 27, 29, 31, 33, 35, 37, 39, 41, 43, 45, 47, 49, 51, 53, 55, 57, 59, 61, 63, 65, 67, 69, 71, 73, 75, 77, 79, 81, 83, 85, 87, 89, 91, 93, 95, 97, 99, 101, 103, 105, 107, 109, 111, 113, 115, 117, 119, 121, 123, 125, 127, 129, 131, 133, 135, 137, 139, 141, 143, 145, 147, 149, 151, 153, 155, 157, 159, 161, 163, 165, 167, 169, 171, 173, 175, 177, 179, 181, 183, 185, 187, 189, 191, 193, 195, 197, 199, 201, 203, 205, 207, 209, 211, 213, 215, 217, 219, 221, 223, 225, 227, 229, 231, 233, 235, 237, 239, 241, 243, 245, 247, 249, 251, 253, 255, 257, 259, 261, 263, 265, 267, 269, 271, 273, 275, 277, 279, 281, 283, 285, 287, 289, 291, 293, 295, 297, 299, 301, 303, 305, 307, 309, 311, 313, 315, 317, 319, 321, 323, 325, 327, 329, 331, 333, 335, 337, 339, 341, 343, 345, 347, 349, 351, 353, 355, 357, 359, 361, 363, 365, 367, 369, 371, 373, 375, 377, 379, 381, 383, 385, 387, 389, 391, 393, 395, 397, 399, 401, 403, 405, 407, 409, 411, 413, 415, 417, 419, 421, 423, 425, 427, 429, 431, 433, 435, 437, 439, 441, 443, 445, 447, 449, 451, 453, 455, 457, 459, 461, 463, 465, 467, 469, 471, 473, 475, 477, 479, 481, 483, 485, 487, 489, 491, 493, 495, 497, 499, 501, 503, 505, 507, 509, 511, 513, 515, 517, 519, 521, 523, 525, 527, 529, 531, 533, 535, 537, 539, 541, 543, 545, 547, 549, 551, 553, 555, 557, 559, 561, 563, 565, 567, 569, 571, 573, 575, 577, 579, 581, 583, 585, 587, 589, 591, 593, 595, 597, 599, 601, 603, 605, 607, 609, 611, 613, 615, 617, 619, 621, 623, 625, 627, 629, 631, 633, 635, 637, 639, 641, 643, 645, 647, 649, 651, 653, 655, 657, 659, 661, 663, 665, 667, 669, 671, 673, 675, 677, 679, 681, 683, 685, 687, 689, 691, 693, 695, 697, 699, 701, 703, 705, 707, 709, 711, 713, 715, 717, 719, 721, 723, 725, 727, 729, 731, 733, 735, 737, 739, 741, 743, 745, 747, 749, 751, 753, 755, 757, 759, 761, 763, 765, 767, 769, 771, 773, 775, 777, 779, 781, 783, 785, 787, 789, 791, 793, 795, 797, 799, 801, 803, 805, 807, 809, 811, 813, 815, 817, 819, 821, 823, 825, 827, 829, 831, 833, 835, 837, 839, 841, 843, 845, 847, 849, 851, 853, 855, 857, 859, 861, 863, 865, 867, 869, 871, 873, 875, 877, 879, 881, 883, 885, 887, 889, 891, 893, 895, 897, 899, 901, 903, 905, 907, 909, 911, 913, 915, 917, 919, 921, 923, 925, 927, 929, 931, 933, 935, 937, 939, 941, 943, 945, 947, 949, 951, 953, 955, 957, 959, 961, 963, 965, 967, 969, 971, 973, 975, 977, 979, 981, 983, 985, 987, 989, 991, 993, 995, 997, 999, 1000.

ROGASKA SLATINA: Francoski film »MED ŠTIRIMI STENAMI«, tehnik. Ob 15, 17, 19, 21, 23, 25, 27, 29, 31, 33, 35, 37, 39, 41, 43, 45, 47, 49, 51, 53, 55, 57, 59, 61, 63, 65, 67, 69, 71, 73, 75, 77, 79, 81, 83, 85, 87, 89, 91, 93, 95, 97, 99, 101, 103, 105, 107, 109, 111, 113, 115, 117, 119, 121, 123, 125, 127, 129, 131, 133, 135, 137, 139, 141, 143, 145, 147, 149, 151, 153, 155, 157, 159, 161, 163, 165, 167, 169, 171, 173, 175, 177, 179, 181, 183, 185, 187, 189, 191, 193, 195, 197, 199, 201, 203, 205, 207, 209, 211, 213, 215, 217, 219, 221, 223, 225, 227, 229, 231, 233, 235, 237, 239, 241, 243, 245, 247, 249, 251, 253, 255, 257, 259, 261, 263, 265, 267, 269, 271, 273, 275, 277, 279, 281, 283, 285, 287, 289, 291, 293, 295, 297, 299, 301, 303, 305, 307, 309, 311, 313, 315, 317, 319, 321, 323, 325, 327, 329, 331, 333, 335, 337, 339, 341, 343, 345, 347, 349, 351, 353, 355, 357, 359, 361, 363, 365, 367, 369, 371, 373, 375, 377, 379, 381, 383, 385, 387, 389, 391, 393, 395, 397, 399, 401, 403, 405, 407, 409, 411, 413, 415, 417, 419, 421, 423, 425, 427, 429, 431, 433, 435, 437, 439, 441, 443, 445, 447, 449, 451, 453, 455, 457, 459, 461, 463, 465, 467, 469, 471, 473, 475, 477, 479, 481, 483, 485, 487, 489, 491, 493, 495, 497, 499, 501, 503, 505, 507, 509, 511, 513, 515, 517, 519, 521, 523, 525, 527, 529, 531, 533, 535, 537, 539, 541, 543, 545, 547, 549, 551, 553, 555, 557, 559, 561, 563, 565, 567, 569, 571, 573, 575, 577, 579, 581, 583, 585, 587, 589, 591, 593, 595, 597, 599, 601, 603, 605, 607, 609, 611, 613, 615, 617, 619, 621, 623, 625, 627, 629, 631, 633, 635, 637, 639, 641, 643, 645, 647, 649, 651, 653, 655, 657, 659, 661, 663, 665, 667, 669, 671, 673, 675, 677, 679, 681, 683, 685, 687, 689, 691, 693, 695, 697, 699, 701, 703, 705, 707, 709, 711, 713, 715, 717, 719, 721, 723, 725, 727, 729, 731, 733, 735, 737, 739, 741, 743, 745, 747, 749, 751, 753, 755, 757, 759, 761, 763, 765, 767, 769, 771, 773, 775, 777, 779, 781, 783, 785, 787, 789, 791, 793, 795, 797, 799, 801, 803, 805, 807, 809, 811, 813, 815, 817, 819, 821, 823, 825, 827, 829, 831, 833, 835, 837, 839, 841, 843, 845, 847, 849, 851, 853, 855, 857, 859, 861, 863, 865, 867, 869, 871, 873, 875, 877, 879, 881, 883, 885, 887, 889, 891, 893, 895, 897, 899, 901, 903, 905, 907, 909, 911, 913, 915, 917, 919, 921, 923, 925, 927, 929, 931, 933, 935, 937, 939, 941, 943, 945, 947, 949, 951, 953, 955, 957, 959, 961, 963, 965, 967, 969, 971, 973, 975, 977, 979, 981, 983, 985, 987, 989, 991, 993, 995, 997, 999,

Zastopnik za Jugoslavijo JULY MAVER, Trst, Piazza della Borsa 3

ZAVAROVALNI ZAVOD SLOVENIJE

je zavarovalnica širokih ljudskih množic

zavaruje:

POZAR — VLOM — STEKLO — ZVONOVE — NEZGODE
AVTOMOBILE — TRANSPORT
ŽIVLJENJE KARITAS

ZAVAROVALNI ZAVOD SLOVENIJE

CELJE LJUBLJANA MARIBOR
Vodnikova 3 MIKLOŠICEVA 19 Orožnova 8

Glavni in krajevni zastopniki v vseh večjih krajih Slovenije.

Zapišite si telefonski številko 29-12

žganjekuha ŠEBENIK Lovro

LJUBLJANA Šmartinska 24

Uprava Dijaškega doma Koroške mladine v Radovljici

vijudno prosim vse knjižne založbe in privatnike, ki bi bili
voljni odstopiti oz. darovati kakršno koli knjigo za dij. knjiž-
nico Koroške mladine, da jo oddajo v upravi Slovenskega
Poročevalca. — Vsem darovalcem bo nad vse hvaležna naša

Koroška mladina.

Industriji!

Kupimo različne in ostale vsako-
vrstno blago, ki pride v poštev v pro-
sti prodaji za obnovo. Ponudbe na
naslov: Državno podjetje veletrgovine
z železnico Rakuš, Celje.

MLINARJI

MLINSKE KAMNE

MLINE — MLINSKE STROJE

KMETJE

„BOSNA“

MEDNARODNO ODPRAVNIŠTVO, CARINSKO POSREDNI-
STVO IN POMORSKA AGENCIJA

Srednjenica: ZAGREB, Praška ul. 4-I

Telefon: 95-25, 96-25

Podružnica: SUŠAK, Tomislavova ul. 4-I

Telefon: 1-70

Brzovjavni naslov: Bosna transport

Prevozi blaga z železnico, brodovi in lastnimi kamioni.
Natovarjanje, iztovarjanje in pretovarjanje blaga iz vagonov
na brode in na obratno.

Vkladiščenja v Zagrebu, na Sušaku in Reki.
Carinjenje blaga, železniške in carinske obneje in pomorske
manipulacije.

Prevozi blaga za Dalmacijo, Istro, Trst in obratno.
Prevozi blaga Sušak—Trst in obratno z lastnimi kamioni.
Vse informacije dajemo z največjo pripravljenostjo.

KUPIMO

razne stroje za usnjarsko industrijo

Ponudbe pisane ali ustne na »DOKUP«,
Dalmatinova ulica 6 — Ljubljana.

ZAHVALA

Vsem, kateri ste sočustvovali z nami ob izgubi našega brata

PRUSA JOŽETA

IZ KRMACINE — PARTIZANA

padlega v osvobodilni borbi, v juniju 1944, ga okrasili s cvetjem in
pomagali ob prevozu iz Višnje gore na dumače pokopališče, izre-
kamo iskreno zahvalo!

Zalujoča družina PRUSOVA

ZAHVALA

Vsem prijateljem in znancem, ki so spremlili našega dragega
brata oziroma strica

Ivana Pakiža

trgovca

na njegovi poslednji poti, se najiskrenejše zahvaljujemo.

Maša zadušnica se bo darovala v cerkvi sv. Nikolaja v poned-
eljek 3. decembra ob 7. zjutraj.

ZALUJOČE SESTRE IN OSTALO SORODSTVO.

ZAHVALA

Vsem tovarišem in borce, ki ste v tako lepem številu spre-
mlili na zadnji poti našo ljubljeno

MARIJO MOHORIČ roj. MLAKAR

s partizanskim imenom META

naša prisrčna zahvala. Posebno se zahvaljujemo tovarišu koman-
dantu Reichmanu za ganljivi govor, pevskemu zboru, častni straži
in tovarišem, ki ste jo pripeljali v svoj rodni kraj. Iskrena zahvala
darovalcem krasnih vencev in cvetja.

Ljubljana, Dravljice, 2. decembra 1945

Zalujoča družina MLAKAR in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob prebriski izgubi naše ljubljene hčerke in sestre

ANICE VETRIH „Katjuše“

blivše centralne kurirke

ki je darovala svoje nade polno, v 21. letu cvetoče življenje za svo-
bodo, se zahvaljujemo vsem, ki so s polnim razumevanjem poma-
gali pri prevozu z Golnika v rojstno vas Batuje. Srčna hvala vsemu
osebju zdravilišča Golnik, ki si je prizadevalo za njeno zdravlje.
Iskreno se zahvaljujemo č. monsig. Filipiču za ganjive besede ob
grobu, isto tako tov. Mimici za njen zadnji pozdrav mladine, pevskemu
zboru za žalostinke, vsem darovalcem cvetja in vencev in sploh
vsem znancem, ki so Anico spremlili k zadnjemu počitku.

Batuje, 24. novembra 1945.

ZALUJOČA RODBINA.

ZAHVALA

Vsem, ki ste v tako lepem številu spremlili na zadnji poti našo
ljubo skrbno mamo, staro mamo, taščo, svakinjo in teto

Marijo Verstovšek

se najtopleje zahvaljujemo. Maša za našo ljubo mamo bo v sredo
ob 7. zjutraj v trnovski cerkvi.

LJUBLJANA, 1. decembra 1945.

Zalujoča sinova, snaha ter ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Vse, ki so spremlili našega nepozabnega ljubljeneža moža

MARTINA ROMETA

višjega žel. reviz. v pokoju

na njegovi zadnji poti ter sočustvovali z nami, ter vse, ki so nam
pisano ali ustno izrekli sožalje, prosimo, da blagovolijo sprejeti
našo prisrčno zahvalo.

Vsi, ki ste poznali njega in njegovo plemenitost, ohranite ga v
trajnem spominu.

DOL. STARA VAS, 1. decembra 1945.

Zena MICI s hčerjo, bratje in sestre.

ZAHVALA

Vsem, ki ste sodelovali pri prenosu našega nepozabnega

»SINE«-TA

DIJAKA — PARTIZANA

izrekamo najprisrčnejšo zahvalo. Posebno zahvalo A. d. duhovščini
iz Sevnice in Vidma, tovarišu in prijatelju, okrajnemu sekretarju
Lojzetu Jazbecu, krajevnemu sekretarju tov. Zalarju, prijatelju
Lojzetu Dernaču, mladinskim organizacijam iz Vidma in Krškega
za njihove poslovnine govore, pevskim zborom, vsem darovalcem
cvetja in vencev in tov. nosilec na njegov Dom mira.

Sevnica — Videm ob Savi, 26. novembra 1945.

Zalujoči: Rodbine RUPERT — SKERBEC — ROZMAN

+

Po kratki, težki bolezni je umrl 30. novembra t. l. v visoki sta-
rosti 72 let naš zvesti dolgoletni uslužbenec, tovariš

JANEZ SELAN

Pogreb umrlega se bo vršil v nedeljo, dne 2. decembra 1945. ob
pol 5. pop. z žal. kapele sv. Cirila in Metoda, na pokopališče k
Sv. Križu.

Pokojnika bomo ohranili v častnem spominu.

Ljubljana, dne 10. decembra 1945.

TVRDKA IVAN JELACIN

+

NARODNA VLADA SLOVENIJE, Ministrstvo za kmetijstvo
sporoča žalostno vest, da se je v izvrševanju službe na Vranskem,
dne 30. novembra t. l. smrtno ponesrečil tov.

BRECELJNIK IVAN

referent za sadjarstvo pri Min. za kmetijstvo

Pogreb bo v nedeljo 2. decembra ob 15. uri iz Sadjarske ulice
v Dravljah na pokopališče v Dravljah.

Ljubljana, 1. decembra 1945.

+

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjamo žalostno
vest, da je po dolgi in hudi bolezni danes 30. novembra 1945 ob pol
3. zjutraj v 59. letu starosti mirno v Gospodu zaspal naš predobri
in nepozabljeni mož, oče, brat, stric, gospod

Jožef Pogačar

trgovca in čevljar

K večnemu počitku ga spremlimo v nedeljo 2. decembra 1945
ob 3. popoldne iz hiše žalosti, Kamnik-mesto 22, na farno pokopali-
šče na Zale.

Priporočamo ga v molitev!

KAMNIK, 30. novembra 1945.

Zalujoči: FRANCISKA, žena; JOŽE, STANKO fr. SERAFIN,
BOJAN, MILKA in FOLDKA, otroci, ter ostalo sorodstvo.

+

Za boljšo bodočnost našega naroda je daroval svoje mlado,
upolno življenje dne 9. IX. 1942 pri Robu naš dragi sin, ljubljeni
brat, svak in nečak

Cvar Feliks

bataljonski sekretar SKOJ-a

Njegovi zemeljski ostanki počivajo na župnem pokopališču na
Robu pri Vel. Laščah.

ZIMARICE, LJUBLJANA, 1. decembra 1945.

Zalujoči: IVAN in FRANCISKA CVAR, starši; IDA por. PRE-
BIL, sestra; poročnik PREBIL ZDRAVKO-ABI, svak; FRANJO
in MARIJA CVAR, stric in teta.

+

Za svobodo slovenskega naroda sta dala svoji življenji:

Franc Krča — Čuč

učitelj, komandant Dolomitskega bataljona

Padel je v borbi februarja 1943 blizu Postojne.

Minka Krča

uradnica, partizanka

Padla je v borbi avgusta 1944 blizu Moravé po prenehanju 2-letnem
trpljenju v taborišču v Nemčiji. Iz njenega začasnega počivališča
amo jo prenesli v Ljubljano in pokopali pri Sv. Križu.

Zalujoča mama in brata IVAN in SLAVKO ter ostalo sorodstvo.

+

Vsem znancem, mojim poslovnim prijateljem ter vsem, ki ste
ga poznali kot vzor delovnega človeka, sporočam prežalostno vest,
da je po kratkem in hudem trpljenju umrl moj žagarski mojster,
gospod

JANEZ VOLBENK

ki je nad 47 let zvesto, neumorno in požrtvovalno delal v mojem
podjetju. Bil je vzor poštenjaka, zato mu bom ohranil trajen, hva-
ležen spomin. Pokopali ga bomo v nedeljo 2. decembra t. l. popol-
dne ob 4. uri iz kapelice sv. Jakoba na Zalah na pokopališču pri
Sv. Križu.

V LJUBLJANI, 29. novembra 1945.

IVAN ZAKOTNIK

tesarski mojster in lastnik parne žage

+

Na pragu svobode nas je zapustil kot žrtev izdajalcev po štiri-
mesečnem mučenju v mariborskem zaporu, ustreljen v Zgornji Pol-
akavi dne 23. III. 1945, ter počiva med svojimi součelniki naš nad-
vse ljubi, nenadomestljivi biser življenja, sin, brat, stric, svak, nečak

Berti Kajzer — Bogdan

partizan, gimn. maturant

v cvetu mladosti v 23. letu. Ni mu bila usodna naklonjena, da bi do-
čakal zaželjeno svobodo, po kateri je tako hrepenel.

Maša zadušnica bo v torek 4. XII. 1945 v župni cerkvi v Rib-
nici na Pohorju.

Jantov vrh, Ribnica n. P., Podvelka, Stari Bečej, Sv. Anton n. P.,
Maribor, dne 30. XI. 1945.

Neotolažljivi: AMALIJA, mama; ŠTEFAN, dol. uprav., IGNAC,
partizan, MARIJA URAN, ALBINA KANOP, PAVLIKA ER-
KER, KRISTINA PUSNIK, JULKA, sestre; svakinja, svaki,
nečaki, nečakinje, družini VOMER in SKOCIR

